Szén alatt bauxit

Százezer tonna szenet rejtő új frontfejtésben kezdték meg hétfőn a termelést Nagyegyházán, a Tatabányai Szénbányák legújabb aknájában. Az új bányának ez már a *harmadik frontfejtése*, amit gyorsított ütemben készítettek elő a feltáró brigádok. Olyan berendezéseket szereltek fel, amelyekkel minimálisra csökkentették a nehéz fizikai munkát. A 3,5 méter vastagságú szénfalat nagy teherbírású maróhengeres gép bontja meg, majd láncos vonszolókra, kaparószalagokra kerül, így lényegében *emberi kéz érintése nélkül* jut felszínre az értékes fűtőanyag. Az idén már 845 000 tonna szenet termelnek a nagyegyházi bányában.

A munkahelyek gépesítésére újabb jövesztő- és rakodógépeket helyeznek üzembe. Mindezekkel felkészülnek a széntermelés fokozatos növelésére, valamint arra, hogy 1985-ben *megkezdhessék a bauxittermelést is.* Ebben a bányában ugyanis — a hazai szénbányászatban egyedülállóan — a széntelepek alatt nem nagy mélységben *timföld*, illetve alumínium előállítására alkalmas bauxit is húzódik.

Ipari centrifugák – exportra

Külföldön is keresett vegyipari gépek a magyar ipari centrifugák. Ezeket az úgynevezet szétválasztástechnikai berendezéseket a Budapesti Vegyipari Gépgyárban készítik. A hazai igények kielégítésén túl csaknem tíz éve *gyártásszakosítási és kooperációs megállapodás* alapján, zömében a KGST-országokba, főleg a Szovjetunióba szállítják a centrifugákat.

Az idén 150 millió forint értékben készítenek ilyen vegyipari gépeket, s *60 százalékukat exportálják* szocialista partnereiknek. Ebben az évben egyedül a *szovjet vállalatok 85 gyógyszeripari* és 20 lakk-festékipari berendezést rendeltek, de több készüléket szállítanak *csehszlovák, román, bolgár és lengyel cégeknek* is.

A Budapesti Vegyipari Gépgyár gyártmányválasztékában összesen *15-féle* centrifuga szerepel.

Mind a környezetvédelmi, mind a laborcentrifugák *sorozatgyártására most készültek fel* a gyárban.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: MÁRCIUS 9-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre,	Eladási forintban
Angol font	6308,34	6314,65	6320,96
Ausztrál dollár	3699,43	3703,13	3706,83
Belga frank	79,11	79,19	79,27
Dán korona	434,46	434,89	435,32
Francia frank	571,80	572,37	572,94
Hollandi forint	1331,37	1332,70	1334,03
Japán yen (1000)	145,91	146,06	146,21
Kanadai dollár	2840,90	2843,74	2846,58
Kuvaiti dinár	12 123,81	12 135,95	12 148,09
Norvég korona	578,88	579,46	580,04
NSZK-márka	1459,17	1460,63	1462,09
Olasz líra (1000)	27,14	27,17	27,20
Osztrák schilling	207,93	208,14	208,35
Portugál escudo	49,19	49,24	49,29
Spanyol peseta	33,48	33,51	33,54
Svájci frank	1827,62	1829,45	1831,28
Svéd korona	596,20	596,80	599,40
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3458,23	3461,69	3465,15

VALUTA- (BANKJEGY- ÉS CSEKK-) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: MÁRCIUS 9-TŐL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6125,21	6504,09
Ausztrál dollár	50	3592,04	3814,22
Belga frank	5000	76,81	81,57
Dán korona	1000	421,84	447,94
Finn márka	100	740,43	786,23
Francia frank	500	555,20	589,54
Görög drachma	500	54,48	57,86
Hollandi forint	1000	1292,72	1372,68
Japán yen (1000)	10 000	141,66	150,44
Jugoszláv dinár	100	67,86	72,06
Kanadai dollár	100	2758,43	2929,05
Kuvaiti dinár	10	11 771,87	12 500,03
Norvég korona	1000	562,08	596,84
NSZK-márka	1000	1416,81	1504,45
Olasz líra (1000)	50 000	26,35	27,99
Osztrák schilling	1000	201,90	214,38
Portugál escudo	5000	47,76	50,72
Spanyol peseta	5000	32,50	34,52
Svájci frank	1000	1774,57	1884,33
Svéd korona	100	580,84	616,76
Török líra	1000	23,20	24,64
USA-dollár	100	3357,84	3565,54

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. FEBRUÁR 9-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Egy hét a világgazdaságban

A japán kérdés

Újabb árcsökkenés az olajpiacon – Veszélyes tendenciák a világkereskedelemben

Az elmúlt héten ismét csökkent a nyersolaj ára. Ez a két éve még elképzelhetetlennek tartott esemény ma már szinte teljesen *megszokottá válik.* Március 1-i hatállyal például a következő országok mérsékelték termékük árát: Nagy-Britannia hordónként 4 dollárral, Venezuela és Mexikó két és fél dollárral. Megfigyelők szerint az angol lépés után küszöbön áll a norvég olaj leértékelése is. A helyzetre jellemző, hogy a hivatalos 34 dolláros hordónkénti árral szemben manapság a szaúdi könnyűolajat 28—29 dollárért lehet kapni.

A „fogyasztók piaca" természetesen optimista előrejelzéseket vált ki a felhasználókból. A párizsi székhelyű Nemzetközi Energiaügynőség (a legfejlettebb tőkés államokat tömöríti) legutolsó elemzésében egyenesen úgy véli, hogy *tartós változásról van szó*, és a fejlett tőkés államok korábbi olajfüggősége fellendülés esetén sem ismétlődik meg. A tanulmány szerint a nyersolajfogyasztás csökkenése nem annyira a recesszió, mint inkább a tudatos takarékosság következménye. Ha hihetünk az Energiaügynökségnek, soha többé nem ismétlődhet meg 1979—80 szomorú időszaka. Érdemes azonban *visszaemlékezni.* Akkoriban a szakértők csaknem kivétel nélkül úgy tartották, hogy olajárban a *felső határ* „a csillagos ég", hiszen a nyersanyagnak gyakorlatilag nincs alternatívája. Két évvel ezelőtt az a prognózis, amely évente mindössze 20 százalékos áremelkedést valószínűsített, szinte „mérsékeltnek" számított. E nézeteket az idő és a piaci erők *megcáfolták.* Aligha lenne érdemes most az ellenkező hibába esni.

Amerikai ultimátum

Érdekesség, hogy az olajár esése nem csupán a kitermelő országokban okoz problémákat. Angliában például, ahol az északi-tengeri olaj alacsony önköltsége és a világpiaci szintű termelői ár közötti különbséget adóval vonják el, a hordónkénti árcsökkenés mintegy félmilliárd dollárral mérsékli a költségvetés bevételi oldalát. (A másik oldalt nézve viszont a mérséklődő energiaköltségek javítják az ipar versenyképességét.)

Alighanem a versenyképesség a lényege az elmúlt héten ismét fellángolt *japán—amerikai* (és az ugyancsak folyó japán—közös piaci) kereskedelmi vitának. Mint ismeretes, tavaly Japán kereskedelmi mérlege az Egyesült Államokkal szemben 18 milliárdos többlettel zárult, míg a Közös Piac tagországaiba a szigetország vállalatai 13—14 milliárd dollárral többet adtak el vásárlásaiknál. Így kontinensünkön és a tengerentúlon egyaránt felerősödtek azok a hangok, melyek „szabadabb bejutást" követelnek a japán piacra, illetve adminisztratív korlátozásokat követeltek a Made in Japan ellen. (A japán autók, elektronika, színes televízió, acél és golyóscsapágy már nem először kerül a vádlottak padjára.) A nyomás alatt cselekedő *tokiói hatóságok kénytelenek voltak engedményeket tenni.* A létező 99 közül 67 úgynevezett nem vámjellegű akadályt megszűntettek, és 1600 termék vámját most, nem pedig két év múlva csökkentették. (Korábban egyes esetekben sok bizonylat kitöltése vette el a vevő kedvét az importtól, máskor pedig az állategészségügyi szabályok zárták ki a külföldit a piacról. Néhány termékcsoportban a szabvány jelentett nehézséget stb.) A másik oldal azonban nem volt hajlandó a koncessziókkal a kereskedelmi problémát lezártnak tekinteni. Egyes hírek szerint Tokió *ultimátumot* kapott az amerikai kereskedelmi minisztertől: ha nem növeli az USA-áruk vásárlását, úgy sor kerül az államokba irányuló japán kivitel korlátozására is.

Adminisztratív intézkedés

Bár az amerikai fél később igyekezett csökkenteni a fenti nyilatkozat élét, tény, hogy a kongresszusban sokan éppen ezzel a gondolattal foglalkoznak. A republikánus *Danforth szenátor* által javasolt *„kölcsönösségi törvény"* például megadná az elnöknek a jogot kereskedelmi egyezmények felfüggesztésére, importadók és kvóták elrendelésére azon országokkal szemben, amelyeknek kereskedelempolitikáját, intézkedéseit vagy gyakorlatát az Egyesült Államok például „ésszerűtlennek" vagy „igazságtalannak" tartja. Ugyanerre a sorsra jutnának természetesen azok az államok is, amelyek diszkriminálják az amerikai árukat, vagy korlátozásokat alkalmaznak velük szemben. A törvényjavaslat szerint intézkedni lehet akkor is, ha az érintett állam — az USA elnöke szerint — nem „viszonozza" megfelelően azt a piacra jutási lehetőséget, melyet az ő árui az Egyesült Államokban kapnak.

A háromoldalú kereskedelmi vita tükrözi, hogy a stagnáló vagy csupán mérsékelten növekvő világkereskedelemben is *kiéleződött a harc* a piaci részesedés növeléséért. A kevesebb import és több export ugyanis jobban kihasznált hazai kapacitásokat, több adóbevételt és magasabb foglalkoztatottsági szintet jelent. A probléma akkor szokott kezdődni, amikor valamelyik fél gazdasági eszközökkel képtelen elérni ezt a követelményt. Ekkor *növekszik meg az adminisztratív korlátozások iránti igény.* Legtöbbször nem is a kormány a kezdeményező, hanem az import által magukat veszélyeztetve érző ágazatok, illetve azok dolgozói.

Tény, hogy *a japán piacra behatolni nem könnyű*, és a külföldi eladó munkáját jó néhány tényező gátolja. (A napokban például a BBC külön műsorban foglalkozott a *„japán kérdéssel"*, s egy automata fényképészboxokat exportáló cég elmondta, hogy *nem képes engedélyt kapni* árujának a vasútállomásokon való felállítására. Téves lenne azonban a japán exporttöbbletet csak ezzel magyarázni. A nyugat-európai és tengerentúli fogyasztó ugyanis azért vásárol szívesen japán árut, mivel az a *jó minőségen* kívül még *olcsóbb* is versenytársainál. Ennek pedig jórészt a *magasabb japán termelékenység* az oka. A nyugat-európai és USA-beli gyárakban például egy fizikai dolgozóra számítva naponta körülbelül 1,6—1,7 személygépkocsimotort állítanak elő, a Toyota üzemében viszont ötöt. A jelentős különbség pedig csak részben magyarázható a japán dolgozók hozzáállásával és hosszabb munkaidejével. Az *eltérés a munkaszervezésben, a kooperációs kapcsolatok minőségében* keresendő. A japán autógyárak beszállítói ugyanis földrajzilag is *„rátelepültek"* az üzemre, így minimálisra csökkenthették a várakozási időt és a készletszintet. Kis túlzással azt is mondhatjuk, hogy az alkatrész a beszállítótól targoncán egyenesen a futószalaghoz megy. Ilyen körülmények között mérsékelhető az üzemen belüli anyagmozgatási tevékenység is. Nyilvánvalóan az sem indokolható a japán piac „zártságával", hogy a szigetország a hosszú ideig tartó lemaradás után behozta, sőt bizonyos szempontból már el is hagyta mikroelektronikában az Egyesült Államokat.

Önkorlátozás

Ha elfogadjuk, hogy a japán áruk tagadhatatlan népszerűsége — és a japán kereskedelmi többlet jó része — a nagyobb versenyképesség következménye, akkor aligha lehet ezen tartósan pusztán a japán piac „megnyitásával" segíteni. Ha a konkurrensek nem tudnak fejlődni, csak az admnisztratív intézkedések jelenthetik az orvoslást: Japánnal újabb termékcsoportokban vállaltatnak *„önkorlátozást". A másik út* — amit az előkészítést alatt álló Danforth-javaslat jelez — *még veszélyesebbnek tűnik a világkereskedelem szempontjából.* Ma a célpont nyilvánvalóan Japán, de később a jogszabály rendelkezéseit nyilvánvalóan bármely más ország ellen is alkalmazni lehetne.

A kereskedelmi háború veszélye nyilvánvalóan nagyobb akkor, amikor a gazdasági növekedés a fejlett tőkés országokban amúgy is lanyha. Az OECD legutolsó előrejelzése szerint ez év első negyedének végére a munkanélküliek száma a fejlett tőkés államokban 28,5 millióra emelkedik. Az Egyesült Államokban a munkanélküliségi ráta várhatóan 9 százalékos lesz, míg Japánban mindössze 2—3 százalék ...

Gonda György — Szentgáli Péter

A KOPINT jelenti

Mélyponton az arany

Emelkednek a fémárak a tőzsdén: februárban a nikkel majdnem 4 százalékkal, a horgany csaknem 3 százalékkal *drágult.* Nőtt a réz, az ón, a bizmut ára is 1—2 százalékkal, s drágul a réz- és a horganyhulladék is. Csökkent viszont az ólom (2,6 százalék), a higany (2,8 százalék), az antimon (7,2 százalék) és a kadmium (9 százalék) és a vashulladék ára. Az arany jegyzése 2,5 százalékkal gyengült: a múlt hét szombatján már csak *333 dollárt kértek unciájáért.* Az arany ára ilyen alacsony utoljára 1979 szeptemberében volt. Majnem 6 százalékot zuhant februárban a búza ára, s az amerikai rizs exportára több mint 8 százalékkal esett. A cukorárak stabilnak mutatkoznak, alig változik a kávé árjegyzése.

1 USA-dollár értéke 1982. március 5-én:

angol fontban	0,5444
osztrák schillingben	16,411—16,511
belga frankban	43,26—43,28
francia frankban	6,0050—6,0080
NSZK-márkában	3,3470—3,3485
olasz lirában	1265,50—12,6625
holland forintban	2,5725—2,5750
japán jenben	234,45

1 finom uncia arany ára dollárban:

London	342,40

KÖZÉLET—DIPLOMÁCIA

Laoszi küldöttség érkezett Budapestre

Saly Vongkhamsaonak, a Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság Minisztertanácsa elnökhelyettesének, a nemzeti tervhivatal elnökének a magyar—laoszi gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési bizottság társelnökének vezetésével, vasárnap küldöttség érkezett Budapestre. A delegáció az együttműködési bizottság 5. ülésszakán vesz részt, ahol a két ország közötti gazdasági együttműködés eredményeiről és a fejlesztés időszerű feladatairól tárgyalnak. A magyar delegációt *Borbándi János* miniszterelnök-helyettes, a bizottság társelnöke vezeti.

Hazaérkezett Olaszországból a KISZ küldöttsége

Hazaérkezett Olaszországból a KISZ küldöttsége, amely *Nagy Sándornak*, a Központi Bizottság titkárának vezetésével az Olasz Kommunista Ifjúsági Szövetség meghívásának tett eleget. A delegáció megbeszéléseket folytatott *Marco Fumagalli* első titkárral a nemzetközi élet, a nemzetközi ifjúsági mozgalom időszerű kérdéseiről, és kölcsönösen tájékoztatták egymást szervezeteik tevékenységéről. A KISZ delegációja találkozott az Olasz Szocialista Ifjúsági Szövetség, az Olasz Republikánus Ifjúság és az Olasz Ifjúsági Szervezetek nemzetközi tevékenységét koordináló bizottság (CIGRI) vezetőivel is.

Hazánkba érkezett az Olasz Köztársasági Párt küldöttsége

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa meghívására hétfőn hazánkba érkezett az Olasz Köztársasági Párt delegációja, élén *dr. Adolfo Battaglival*, a párt parlamenti csoportjának vezetőjével. A nap folyamán megkezdődtek a tárgyalások a HNF OT *dr. Kovács Béla* titkár vezette küldöttségével a kétoldalú együttműködés továbbfejlesztéséről, valamint időszerű nemzetközi kérdésekről.

Vendégünk: Ho Dam

Hó Dam, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság külügyminisztere 1929. március 6-án, Szöulban született. Fiatal korában munkásként dolgozott, majd a felszabadulás után egyetemi diplomát szerzett. Ezt követően — 1955 és 1960 között — a Koreai Munkapárt KB munkatársa, majd alosztályvezető volt, ezután külügyminiszter-helyettessé, később első külügyminiszter-helyettessé nevezték ki. A külügyminiszteri tisztséget 1970 júliusa óta tölti be.

Ho Damot a Koreai Munkapárt V. kongresszusa a KMP KB tagjául választotta, s képviselője a Legfelsőbb Népi Gyűlés V. választmányának.

A külügyminiszter jelenleg a Koreai Munkapárt KB Politikai Bizottságának póttagja, a közigazgatási tanács — a kormány — elnökhelyettese. Számos kitüntetés tulajdonosa.

Nőnapi ünnepség a Parlamentben

(Folytatás az 1. oldalról)

josné, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke.

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja a párt, a kormány, az Elnöki Tanács nevében köszöntötte az ország asszonyait, leányait.

— Hetvenkét esztendeje már, hogy március 8-át, mint az egyetemes haladásért vívott harc egyik magasztos jelképét ünnepeljük — mondotta beszédében, majd rámutatott: talán még soha nem volt olyan nagy szükség az asszonyok és leányok helytállására, mint napjainkban; a békéért, az enyhülésért folytatott harc elképzelhetetlen közreműködésük nélkül. A családban betöltött szerepükről elmondotta: főleg az ő feladatuk az új szellemű, a munkára, a haza, a közösség szolgálatára serkentő, a megújulás, a pihenés feltételeit biztosító családi fészek megteremtése, gondozása. Elsősorban tőlük függ, hogy gyermekeink milyen célokkal, gondolatokkal és érzésekkel készülnek az életre, közös terveink megvalósítására. Ezért is állunk meg egy pillanatra ma, gyors ütemben változó világunk örömei és gondjai közepette, hogy szívünk melegével köszöntsük asszonyainkat és leányainkat.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a nemzetközi nőnap alkalmából, hazánk szocialista társadalmi rendjének építésében, a dolgozó nők élet- és munkakörülményeinek megjavításában kifejtett kimagasló munkásságuk elismeréseként kitüntetéseket adományozott. A Munka Érdemrend arany fokozatát kapta:

Horváth Nándorné, az MSZMP Heves megyei bizottsága oktatási igazgatóságának helyettes vezetője;

Kecskés Miklósné, az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. pártbizottságának munkatársa;

Lehoczky Oszkár, az Építők Lapja felelős szerkesztője;

Nagy Lajosné, a Közép-Tiszavidéki ÁFÉSZ főosztályvezetője;

Orbán Jánosné, a SZÖVOSZ főosztályvezetője;

Varjas Kálmánné, a Habselyem Kötöttárugyár meo-vezetője;

dr. Weil Emilné dr. Leichner Zsuzsanna nyugdíjas főorvos, az egészségügyi dolgozók szakszervezete központi vezetőségének tagja.

A Munka Érdemrend ezüst fokozatát 49-en, a bronz fokozatát 53-an kapták meg.

Az Elnöki Tanács a nőnap alkalmából a Kiváló Szolgálatért Érdemrend kitüntetést adományozta

Rácz Sándorné rendőr alezredesnek,

Szigeti Ferencné rendőr alezredesnek és

Varjú Zoltánné főtörzsőrmesternek.

*

A tisztelet és elismerés hangján köszöntötték a nőket országszerte hétfőn, a nemzetközi nőnapon. A Szakszervezetek Országos Tanácsának székházában tartott ünnepségen *Virizlay Gyula*, a SZOT titkára üdvözölte a megjelent szakszervezeti tisztségviselőket és aktivistákat, majd *Földvári Aladár*, a SZOT elnöke kitüntetéseket adott át.

(MTI, TASZSZ, AFP) Franciaországban az idén első ízben ünnepelték meg hivatalosan a nemzetközi nőnapot. *Francois Mitterrand* francia köztársasági elnök hétfőn az Elysée-palotában fogadást adott a nemzetközi nőnap alkalmából, hogy ezzel is aláhúzza: mily nagy fontosságot tulajdonít a kormány a női egyenjogúság gyakorlati megvalósításának.

A kanadai nők társadalmi-gazdasági jogainak védelméért, a fegyverkezési hajsza ellen, és a nukleáris katasztrófa elkerüléséért tömegtüntetés zajlott le hétfőn Montrealban, mintegy 10 000 ember részvételével. Hasonló kampány kezdődött Ottawában is.

Hétfőn számos tömeggyűlés zajlott le több *dániai nagyvárosban*, köztük Koppenhágában, Odensében, Alborgban és Aarhusban: figyelmeztették az ország vezetőit arra, hogy el kell kerülni a termonukleáris katasztrófát, és ezért nem szabad megengedni, hogy Dánia területére atomfegyvereket telepítsenek.

Archívum Regni és a folytatás

Az Országos Levéltár kincsei

Számítógépes adatbázisok — Értékőrzés filmtekercseken

Ma sem találnánk méltóbb helyet nemzeti múltunk írásos kincseinek őrzésére. Ódon Budavár északi csücskén, a Bécsi kapu mellett emelkedik a tiszteletet parancsoló, impozáns épület, homlokzatán az aranybetűs, mégis egyszerű, szűkszavú felirattal: Országos Levéltár. Kevesen járnak ki-be a míves faragású, robosztus tölgykapun, főleg korosabb, irattáskás, komoly férfiak. Bent — súlya van a csöndnek, ám célszerű nyugalmat kínál itt minden a letűnt korokra visszapillantó kutatóknak.

Buzási János igazgatóhelyettestől az intézmény múltjáról, mai mindennapi munkájáról és a jövőbeni fejlesztés kilátásairól érdeklődtünk. Az őslevéltár, mint kiderült, ugyanitt, a Várban volt, a mai Országház utcában. A helytartótanácsi épületben létesítették 1756-ban, s az ország nádora viselt gondot az Ország Levéltárára, amelyet akkor még latinosan Archivum Regninek emlegettek. A mai Országos Levéltár a millennium-kori tervek alapján, a század 10-es éveiben készült el, s 1924-ben költöztették át ide az Archivum Regni gyűjteményeit. Azóta igen sok tudományos-történeti értékkel gyarapodott a levéltár, szerencsére az építők jó előre gondoltak a fejlesztési igényekre, így mindmáig el tudták helyezni az újabban megszerzett relíkviákat.

— Érzékenyebb károk érték-e a levéltárat az utóbbi évtizedekben?

— Sajnos, a Vár ostromakor értékes irataink szórták-pocsékolták szét a német megszállók, amikor a sebesülteknek okmányainkkal ágyaztak a pinceraktárakban. Aztán 1956 novemberében szinte teljesen kiégett az épület egyik szárnya. Külön szerencse, hogy a rendkívül értékes középkori gyűjteményeinkben nem esett nagyobb kár.

— A felszabadulás utáni szerzeményeket mi jellemzi?

— Különösen gazdag családi levéltári gyűjtemények kerültek birtokunkba az államosítások idején. Továbbá a minisztériumok, országos főhatóságok dokumentumai, nélkülözhetetlen forrásmunkák. Ezek természetesen állami tulajdonba kerültek. De igen sok értékes történeti dokumentumhoz jutottunk hozzá az úgynevezett letéti anyagok átvételével is. Ez esetekben a tulajdonjog a családoké, illetve az örökösöké, egyes személyeké maradt, de így egyúttal közkinccsé váltak. Itt megjegyzem: az Országos Levéltár — mint eddig — továbbra is vásárol családi és magánygűjteményekből származó, történeti értékű okmányokat, dokumentumokat, egyéb iratokat, leveleket. A családi levéltárak anyaga — köztük a Kossuth-családé, Klapka Györgyé, Damjanich Jánosé, Gábor Ároné, Bem Józsefé és például az Árva megyei Benyovszky családé, amelynek egyik tagja, Móricz, mint köztudott, Madagaszkár királya lett. Jelenleg négyezer folyóméternyi, polcokon, dobozokban, stb. elhelyezett irattömeget tesz ki. Levéltárunk teljes iratanyaga ennél sokkal több: összesen 33,5 kilométernyi az épületben raktározott, és nagyrészt már feldolgozott iratanyag. Ehhez jön még a filmtekercsekben őrzött dokumentumtömeg. Egyrészt biztonsági okokból, másrészt az eredeti okmányok kímélése céljából sok értékes levéltári anyagunkról készítettünk hiteles fényképmásolatot. A tekercsek 37 millió felvételt őriznek. Ennek jó része — mintegy 6—7 millió felvétel — a nálunk nem, csak külföldi gyűjteményekben található, igen értékes anyagokról készült, ezenkívül az 1895 (az állami anyakönyvezés kezdete) előtti idők egyházi anyakönyvi dokumentumait foglalja magában. A filmtekercsek értékőrző funkcióját erősítettük azzal, hogy a felvételek negatív másolati példányaiból több milliónyit az ország más vidékein helyeztünk biztonságba, „vastartalékként".

— Az eredeti levéltári iratállományt nem fenyegeti-e „az idők vasfoga"?

— A régebben itt tárolt anyaggal nincs baj, sok viszont a gondunk az új szerzeményekkel: legtöbbjük dohosan, penésszel fertőzötten vagy egyéb károsodással érkezik. Itt rögtön fertőtleníti az anyagvédelmi osztály, majd munkába veszik őket a resaurátorok.

— A gyűjtemények nyitottak-e a nem szakmabeliek számára?

— Egy 1968. évi rendelet kötelez bennünket, hogy gyűjteményeinket szabadon látogathassák, használják az olyan érdeklődők, akiknek megfelelő felkészültségük van. Tehát nemcsak a tudományos kutatókat, hanem a kellő előképzettségű „dilettáns" kutatókat is szívesen fogadjuk.

— Az anyagfeldolgozásban milyen korszerű eszközöket használnak?

— Néhány éve elkezdtük a számítógépes feldolgozás előkészítését. Minthogy igen sok élőmunka szükséges hozzá, csakis a legfontosabb és leginkább használt adatokra, a legnagyobb adattömegeket ránk hagyományozó területekre korlátoztuk. A számítástechnikai feldolgozás két területen tesz különösen jó szolgálatot. Egyik a Mohács előtti korszak adatainak rendezését, nyilvántartását segítő adatbázis, a másik pedig a feudalizmus kori összeírásokkal kapcsolatos adatbázis megteremtése. Ez utóbbi jó alapot adhat például egy történeti helységnévtár megszerkesztésére. A számítógépes feldolgozást — a memoriaegységekbe táplált adatok rendszerét — úgy tervezzük, hogy a gép megbízhatóan válaszolni tudjon majd a kutatóknak a téma részleteit érintő kérdésekre is. Mindez a következő évek munkaprogramjába tartozik.

— csalló —

Korszerű konyhabútor

A legutóbbi Budapesti Nemzetközi Vásáron nagydíjat kapott *konyhabútor sorozatgyártását* kezdték meg a Tisza Bútoripari Vállalat szolnoki gyáregységében. A konyhabútorok a *szalagparketta* és műanyag borítólapok felhasználásával *díszes homlokfelülettel* készülnek, ébenfekete, gesztenyebarna, fenyőzöld és napsárga színekben. A Nikoletta gyártmánycsalád legújabb tagjának egyedi jellemzője, hogy *a variálható elemeket* a modern konyhában ma már nélkülözhetetlen *háztartási gépekkel is fölszerelik*. A Jászberényi Hűtőgépgyár a konyhabútorba beépíthető *hűtőszekrények* különböző változatát fejlesztette ki, a Pápai Elekthermax Vállalat a *villamos tűzhelyekről* gondoskodott, a páraelszívó berendezések a Mechanikai Művektől származnak.

Az ENSZ-társaság intéző bizottságának ülése

A párbeszéd és előkészületei

Előreláthatólag hazánk lesz a házigazdája idén ősszel az ENSZ Társaságok Világszövetsége (WFUNA) európai regionális konferenciájának; a kontinens országai közötti párbeszéd e fontos fórumának előkészületeiről is szó esett a Magyar ENSZ Társaság intéző bizottságának hétfőn, Budapesten tartott ülésén.

A tanácskozáson elsőként *Hollai Imre* külügyminiszter-helyettes tájékoztatta a testületet az ENSZ közgyűlésének legutóbbi ülésszakáról, a megvitatott legfontosabb kérdésekről. Ezután *Simai Mihály*, a társaság elnöke a WFUNA tavaly októberben Genfben megrendezett 28. közgyűlésének eredményeiről, tapasztalatairól számolt be.

Gömbös Ervin főtitkár a Magyar ENSZ Társaság idei munkatervéről szólva kiemelte, hogy a júniusban sorra kerülő ENSZ leszerelési ülésszak hazai társadalmi előkészítéséből részt vállal a szervezet, aktivistái a májusi béke és barátsági hónap rendezvényeinek keretében tájékoztatják közvéleményünket e nagy jelentőségű fórum céljáról, tevékenységéről. A társaság egyik szerzője lesz annak a tudományos tanácskozásnak, amelyet ebben az időszakban tartanak az ENSZ-nek a leszerelésben játszott szerepéről.

A tervek szerint idén ősszel Budapesten találkoznak az európai ENSZ-társaságok képviselői.

Van elegendő vetőmag

(Folytatás az 1. oldalról)

népszerű kistraktor, a megyei Agroker Vállalat a 16 lóerős platós kistraktort ajánlja helyette. Ennek ára 73 ezer forint, és ha mezőgazdasági társulás veszi meg, állami támogatás jár hozzá. Vetőmagból elég nagy a választék. A kistermelők nagy része attól az üzemtől kapja a vetőmagot, és a palántát, amellyel értékesítési szerződést kötött. Évek óta visszatérő gond Csongrádban, hogy nem kapható kisebb csomagolásban — öt-tíz kilogrammnyi — növényvédő szer és műtrágya.

Szolnok megyében a Középmagyarországi Vetőmagtermeltető Vállalattól kapják a termelők a szaporító anyagot. A vállalat az idén import vetőmaggal bővítette a választékot. A legkorábban szükséges magvakat időben kiszállították a boltokba, hiszen ezekben a napokban a koraiakat már vetik is. A vállalat tavaszi árpából minden igényt ki tud elégíteni. Nem lesz hiány hibridkukorica vetőmagjából sem: 16 ezer mázsa az igény, ennek 60 százaléka korán érő fajta. A Szolnok megyei, csaknem 100 ezer kiskert-tulajdonosnak sem kell aggódnia, bőségesen van a zöldségek és fűszernövények vetőmagjaiból. Kisebb zökkenőt esetleg az okozhat, hogy a boltok nem adják fel időben a rendeléseket. Így fordulhatott elő, hogy átmeneti vetőmaghiány jelentkezett szegfűből, feketegyökérből, hagymából és kenderből. Kisgépekből is jónak ígérkezik az ellátás, kaphatók az igen keresett kerti traktorok, permetezőgép és háztáji fejőgépek.

Szabolcs-Szatmár megyében is lényegesen jobbnak ígérkezik a vetőmagellátás a tavalyinál. A kisgépekből azonban a tavalyihoz képest nincs javulás. A közkedvelt csehszlovák kistraktorra négy-öt évet, a szovjet T25-ös típusra pedig egy-két évet kell várakozni.

Egy hét a világgazdaságban

Kényszerhelyzetben

A fejlett tőkés országok kormányai tovább folytatják a küzdelmet az égető gazdasági gondok enyhítésére. Az elmúlt héten az NSZK-ban és Belgiumban jelentettek be gazdaságélénkítő intézkedéseket, amelyek fő célja a vágtató munkanélküliség megfékezése. Több évig húzódó tárgyalások után Franciaország és Algéria nagy jelentőségű földgáz-megállapodást írt alá.

A néhány évvel ezelőtt még Nyugat-Európa „lokomotívjának" tartott NSZK már tavaly súlyos gazdasági gondokkal kényszerült szembenézni. Az egész tőkés világon végigsöprő újabb dekonjunkturális hullám 1981-ben sokkal *legyengültebb állapotban* találta a nyugatnémet gazdaságot, mint a korábbi esztendőkben. S míg a hetvenes évek második felében a recesszióval szemben az NSZK immunis volt — legalábbis a többi fejlett tőkés országhoz képest —, tavaly már *kiütköztek a gazdaság gyengéi*. Az 1981-ről szóló gazdasági adatok tanúsága szerint a bruttó társadalmi termék 0,3 százalékkal csökkent, az aktív lakosság 7,3 százaléka volt állástalan, a fizetési mérleg hiánya elérte a 17 milliárd márkát.

Új gazdasági program az NSZK-ban

Idén januárban azonban *tovább romlott a helyzet*, különösen a munkanélküliek száma emelkedett rohamosan. Egy hónap alatt 250 ezer fővel nőtt az állástalanok tábora, számuk február elejére elérte már az 1,95 milliót. A csaknem *kétmilliós szám* igen rossz közhangulatot váltott ki országszerte, hiszen *utoljára 1956-ban volt ilyen magas a munkanélküliség*. Az okokat sok tényezővel magyarázzák: mindenekelőtt *a fő „bűnös" a gazdasági visszaesés*, de jelentős szerepet játszik a *kemény tél* is, amely visszavetette az építési tevékenységet.

A koalíciós pártok és az ellenzék már több hónapja folytat vitát egymás között és egymással a gazdaság megélénkítésének gyógyszeréről.

A költségvetés *12,5 milliárd márkát fordít új munkahelyek teremtésére* közvetett úton. Az összeg egy részét beruházások szubvencionálására fordítják, a támogatás várhatóan újabb beruházási hullámot, s ezen keresztül a foglalkoztatottak számának a növelését váltja ki. Több milliárd márkát szánnak környezetvédelmi célokra, középítkezésekre — ezzel is újabb álláslehetőségeket biztosítva a rászorulóknak. A korábbi elképzeléseket jóval meghaladó márkamilliárdok gyakorlatilag nem terhelik meg a költségvetést, a program a tervek szerint *„önfinanszírozó"* lesz. 13-ról ugyanis 14 százalékra emelték az áruk és szolgáltatások után fizetendő értéknövekedési adót, s az emelésből befolyó összeg „tartja majd" el a programot.

Az intézkedéssorozat jótékony hatása természetesen csak több hónap múlva lesz érezhető, s meglehetősen hosszú időt vesz igénybe a munkanélküliség számottevő visszaszorítása. A legfrissebb előrejelzések szerint 1982-ben az állástalanok száma nem fog lényegesen 1,5 millió alá csökkenni, tehát a program elsősorban a helyzet további romlását hivatott megakadályozni. A Közös Piac brüsszeli előrejelzése ez évre 2 százalékos gazdasági növekedést jósol az NSZK-ban, az infláció pedig 4,5 százalékos lesz. A fizetési mérleg hiánya valószínűleg nem haladja majd meg a 10 milliárd márkát. *Az előrebecslések persze papírszámok*, nehezen lehetne ma megbecsülni a gazdasági helyzet várható valós alakulását. Annyi azonban bizonyos, hogy az 1982-es esztendő nem ígérkezik könnyűnek az NSZK számára, még akkor sem, ha a második félévben valóban megérkezik a várva várt fellendülés.

Algériai földgáz Franciaországnak

Algéria nem tartozik a világ legnagyobb földgáztermelőinek sorába, de gázeladásainak kiemelkedő szerepe van az áralakulás szempontjából. (1980-ban a világ földgáztermelése 1518 milliárd köbméter volt, ebből Algéria részesedése alig haladta meg a 10 milliárd köbmétert.) A „kék arany" döntő részét — cseppfolyósított formában — exportálja.

Az olaj árának emelése jelentősen *fölértékelte a földgázt*, s Algéria szeretne energiahordozójáért olyan árat kapni, mint a hasonló fűtőértékű kőolajé. Franciaország — az algériai földgáz hagyományos vásárlója — viszont vonakodott a túlzott mértékű áremelést elfogadni, s így hiába írták alá tavaly az adás-vételi szerződést, az árviták miatt nem kezdődhetett meg a szállítás. Az elmúlt héten azonban sikerült kompromisszumra jutni.

A korábbiaknál jóval magasabb, de az algériaiak által javasoltnál alacsonyabb árakon született meg a megegyezés. Az északafrikai ország hosszú távon évi 9,1 milliárd köbméter földgázt szállít Franciaországnak. 1990-ben már a Földközi-tenger túlsó oldaláról érkező földgáz fedezi majd a teljes francia gázfogyasztás egynegyedét. A magas ár ellenére *nem jártak rosszul a franciák*, hiszen Algéria ígéretet tett nagyértékű megrendelésekre, a nyugat-európai ország iparának címezve. Az algériai megrendelések hírek szerint, a közlekedési hálózat fejlesztésével kapcsolatosak. Itt érdemes megjegyezni, hogy *Franciaország továbbra is számít a szovjet földgázra*, s a tervezett földgázcső-ügylet keretében évi 8 milliárd köbméter gázt szándékozik importálni hosszú távon a Szovjetunióból.

Csehszlovák tervjelentés

A tavalyi népgazdasági terv teljesítéséről szóló jelentés arról tanúskodik, hogy *Csehszlovákiában a gazdasági növekedés üteme elmaradt a tervezettől*. Különösen a mezőgazdaság teljesítménye alakult kedvezőtlenül, az agrárszektor termelése 7,1 százalékkal volt kevesebb, mint egy évvel korábban. Gondok támadtak a takarmánytermesztésben, s elsősorban ezzel indokolható a néhány nappal ezelőtt bejelentett áremelés is.

A 28 éve gyakorlatilag stabil élelmiszerárak emelése elkerülhetetlenné vált. A hús- és húskészítmények ára átlagosan 27 százalékkal növekedett, a jobb minőségű húsok esetében az emelkedés jóval meghaladta az átlagot. *Új árakat állapítottak meg a rizsre, a dohánytermékekre és egyes szeszes italokra* is. A kormányzat az áremelések jó részét szociálpolitikai intézkedésekkel kompenzálja: emelték a családi pótlék, a gyermekgondozási segély, valamint a nyugdíjak összegét.

A tervteljesítés szerint északi szomszédunk iparának teljesítménye is a tervezett alatt maradt. Az ipari termelés növekedése a tervezett 2,9 százalék helyett 2 százalékos volt az elmúlt évben. A növekedésnek csak háromnegyede származott a termelékenység emelkedéséből. A jelentés megemlíti, hogy az ország kivitelének növekedése meghaladta a behozatalét, a teljes külkereskedelmi forgalom bővülése 7,5 százalékos volt.

Gonda György—Szentgáli Péter

Leértékelték a zlotyt

Mint a Lengyel Nemzeti Bank hétfőn közzétett új valutaárfolyamaiból kitűnik, jelentős mértékben csökkent a lengyel valuta, a zloty értéke a KGST-országok nemzeti valutájának értékéhez képest.

A zloty vásárlóereje az elmúlt hónapokban — de különösképpen február 1-től több alapvető élelmiszer árának emelése következtében — csökkent.

A zloty értékcsökkenése érint több fizetési módozatot, így mindenekelőtt a turistaárfolyamot, de nem befolyásolja Lengyelország és a többi KGST-tagország közötti kereskedelmi forgalom elszámolását. Az intézkedés a rubellel szembeni 36 százalékos devalvációt jelent. Azonos mértékű a zloty devalvációja a bolgár, a cseh, az NDK, a román és a magyar nemzeti valutával szemben. A zloty értékcsökkenése a mongol és a vietnami valutával szemben 46 százalékos, a Koreai NDK és Albánia valutájához képest 56 százalékos, a kubai valutával szemben a zloty 27 százalékos értékcsökkenése áll.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: FEBRUÁR 9-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre,	Eladási forintban
Angol font	6441,06	6447,51	6453,96
Ausztrál dollár	3800,59	3804,39	3808,19
Belga frank	86,74	86,83	86,92
Dán korona	451,13	451,58	452,03
Francia frank	580,76	581,34	581,92
Hollandi forint	1347,50	1348,85	1350,20
Japán yen (1000)	149,10	149,25	149,40
Kanadai dollár	2880,44	2883,32	2886,20
Kuvaiti dinár	12123,81	12135,95	12148,09
Norvég korona	582,97	583,55	584,13
NSZK márka	1477,31	1478,79	1480,27
Olasz líra (1000)	27,58	27,61	27,64
Osztrák schilling	210,72	210,93	211,14
Portugál escudo	50,92	50,97	51,02
Spanyol peseta	34,75	34,78	34,81
Svájci frank	1850,30	1852,15	1854,00
Svéd korona	605,84	606,45	607,06
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA dollár	3458,23	3461,69	3465,15

VALUTA- (BANKJEGY- ÉS CSEKK-) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: FEBRUÁR 9-TŐL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6254,08	6640,94
Ausztrál dollár	50	3690,26	3918,52
Belga frank	5000	84,23	89,43
Dán korona	1000	438,03	465,13
Finn márka	100	753,87	800,51
Francia frank	500	563,90	598,78
Görög drachma	500	53,17	56,45
Hollandi forint	1000	1308,38	1389,32
Japán yen (1000)	10 000	144,77	153,73
Jugoszláv dinár	100	71,70	76,14
Kanadai dollár	100	2796,82	2969,82
Kuvaiti dinár	10	11771,87	12500,03
Norvég korona	1000	566,04	601,06
NSZK márka	1000	1434,43	1523,15
Olasz líra (1000)	50 000	26,78	28,44
Osztrák schilling	1000	204,60	217,26
Portugál escudo	5000	49,44	52,50
Spanyol peseta	5000	33,74	35,82
Svájci frank	1000	1796,59	1907,71
Svéd korona	100	588,26	624,64
Török líra	1000	25,25	26,81
USA dollár	100	3357,84	3565,54

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. FEBRUÁR 9-TŐL

Pénznem	Vásárelható legmagasabb bankjegy-címletek	Árfolyam 100 egységre, forintban
Albán lek	—	156,59
Bolgár leva	20	1676,14
Csehszlovák korona	500	170,00
KNDK won	—	910,42
Kubai peso	20	1328,80
Lengyel zloty	1000	40,97
Mongol tugrik	100	352,87
NDK márka	100	532,00
Román lej	100	170,00
Szovjet rubel	10	1700,00
Vietnami dong	—	154,45

Háttér

Bennünket is érint

A rossz konjunkturális helyzet a magyar—NSZK gazdasági kapcsolatok elmúlt évi alakulására is rányomta bélyegét — tájékoztatott kérdésünkre *Locher Antal*, a Külkereskedelmi Minisztérium munkatársa. — A márka árfolyama a dollárhoz képest 21, a forinthoz képest, mintegy 15 százalékkal romlott. Ebből adódóan *eltérőek a kereskedelmi forgalomról a mutatók*, attól függően, milyen pénznemben nézzük. Exportunk 27,3 milliárd forint, importunk pedig 36,9 milliárd forint volt tavaly. Az előző esztendőhöz képest a kivitel 3,9 százalékkal csökkent, az import pedig 5,7 százalékkal nőtt. Ha nyugatnémet márkában vizsgáljuk, 19—20 százalékkal nőtt a behozatalunk, s közel 12 százalékkal emelkedett a kivitelünk.

A márka értékének csökkenése *az import szempontjából kedvező* volt számunkra, mivel olcsóbban tudtunk vásárolni. Az export oldaláról viszont nehézségeket jelentett, mivel az exportőrök kevesebb forintbevételt realizálhattak.

Összforgalmunkban *a hengerelt áruk, acéltermékek* aránya 7 százalékról 5—6 százalékra mérséklődött. A rendkívül nyomott piaci helyzet miatt 30—40 százalékkal estek vissza az árak. S bár az eladott mennyiség legfeljebb néhány százalékkal mérséklődött, *legalább 30 millió márkás exportkiesést* jelentett az árszint csökkenése a magyar népgazdaságnak.

Ha a *vegyipari termékek* exportját egészében tekintjük át, elmondhatjuk, hogy *viszonylag kiegyenlített* volt a piac, ezen belül igen nagy eltérések adódtak. A PVC-pornak például rendkívüli mértékben csökkent az ára, ugyanakkor a műtrágyaexportunk igen kedvezően alakult. Textilipari kivitelünk árucsereforgalmunknak 9 százalékát adja. A Közös Piaccal kötött textilegyezményben megállapított mennyiség mellett még — mintegy 120 millió márka értékben — kooperáció és bérmunka formájában beviteli lehetőségünk van az NSZK piacára. Ezt azonban nem tudjuk teljes mértékben kihasználni.

A *mezőgazdasági termékek* kivitele viszont *kedvezően alakult* 1981-ben. Arányuk 21 százalékról 24 százalékra növekedett. A mennyiségi növekedés mellett kedvező árakat lehetett elérni, különösen a húsipari termékeknél.

Néhány tized százalékkal nőtt a *gépipar* aránya is. Sok szerszámgépet, mezőgazdasági gépet exportálunk, többnyire kooperációs egyezmény keretében.

Importunk az előző évekhez képest nem mutat lényeges eltérést. Rendkívül magas — még mindig 65 százalék — az anyagok, félkésztermékek és alkatrészek aránya. Némileg emelkedett a kész gépek behozatala.

1982-re lényeges változás nem várható a magyar—NSZK gazdasági kapcsolatokban. A piaci helyzet az előző évihez hasonló lesz.

— mezei —

Az ENSZ szervezésében

Nemzetközi tömegtájékoztatási konferencia Budapesten

Hétfőn Budapesten az ENSZ szervezésében nemzetközi tömegtájékoztatási kerekasztal-konferencia kezdődött a Hilton Szállóban. Ez az első ilyen rendezvény, amelyet az ENSZ-titkárság tájékoztatási főosztályának kezdeményezésére szocialista ország fővárosában tartanak. A program szerint a több napos találkozón a szocialista országok tömegtájékoztatási eszközeinek képviselői és az ENSZ magas szintű szakértői eszmecserét folytatnak a világszervezet szerepéről a béke megőrzésében, a leszerelésben, s ilyen összefüggésben foglalkoznak dél-afrikai problémákkal, az emberiség gondjai közé tartozó energiakérdésekkel és élelmezési témákkal, a nemzetközi kereskedelmi, gazdasági együttműködéssel.

Akasi Jaszusi, tájékoztatási ügyekkel megbízott ENSZ-főtitkárhelyettes a konferenciát megnyitó szavaiban utalt arra, hogy Magyarország földrajzi fekvésénél fogva is érdekelt a világ békéjének és biztonságának megóvásában. Ezért is hívták össze Budapesten ezt a kerekasztal-találkozót, amelynek az a célja, hogy a tömegtájékoztató eszközök még behatóbban és folyamatosan tudósítsanak az ENSZ tevékenységéről, segítsék elő a Világszervezet céljainak és munkájának minél szélesebb és eredményesebb megismertetését.

Lakatos Ernő, a Magyar Távirati Iroda vezérigazgatója köszöntötte ezután a konferencia házigazdái nevében a résztvevőket. Hangsúlyozta: a tájékoztatási szakemberek, újságírók — mondta — különös felelősséggel tartoznak népeik és végső soron az egész emberiség sorsáért, a hiteles tájékoztatásért, az egyetemes érdekek feltárásáért.

Hollai Imre külügyminiszterhelyettes elmondta, hogy a Magyar Népköztársaság sokoldalú, aktív kapcsolatokat tart fenn az Egyesült Nemzetek Szervezetével. A mostani tanácskozás is — összhangban a magyar kormány külpolitikai irányelveivel és gyakorlatával — jól szolgálja az ENSZ-szel együttműködésünk fejlesztését. E rendezvényre olyan szakemberek jöttek össze — mondta —, akik mint a közvélemény informálói és formálói, nagyban segíthetik a népek és nemzetek békés egymás mellett éléséért és együttműködéséért folytatott küzdelmet.

Új román vámtörvény

Romániában új vámtörvényt adtak ki, amely módosítja és nagyrészt hatályon kívül helyezi a korábbi rendelkezéseket.

Külföldiek részére megtiltották a következő élelmiszertermékek kivitelét az országból: hús, étolaj, búza- és kukoricaliszt, cukor, rizs, kávé, kakaó, méz, olajbogyó, tiszta szesz, zöldség, gyümölcs, bors és egyéb importfűszerek. Százszázalékos vámilletéket kell valutában fizetni a következő mennyiségekre: 15 deka húskészítmény és konzerv, 15 deka cukorka, csokoládé, 5 deka importtea, 1 liter 22 fokot meghaladó tömény szeszes ital, 2 liter bor, sör. Ezektől eltérő élelmiszertermékek csak 50 lejig terjedő értékhatáron belül vihetők ki az országból, ugyancsak vámilleték megfizetésével.

Kishatárforgalomban, valamint azok részére, akik havonta többször lépnek be, vagy 24 óránál rövidebb időn át turistáskodnak Romániában, a rendelet megtiltja élelmiszertermékek kivitelét.

Külföldi lakhelyű személyek csak a szükséges mennyiségű élelmiszertermékeket vihetik magukkal a beutazáskor, beleértve 2 liter tömény szeszes italt, 4 liter bort vagy sört és 200 cigarettát. Szükségesnél nagyobb mennyiségű élelmiszertermékek bevitelét csak bizonyos mennyiségig engedélyezik, de ezek után valutában vámilletéket kell fizetni.

Turisták ideiglenes tartózkodásuk céljára bevihetik személyes cikkeiket, többek között két fényképezőgépet és mindegyikhez 24 kazettát, illetve 10 filmtekercset, továbbá egy keskenyfilm-felvevőgépet és 10 filmtekercset, távcsövet, hordozható rádiót és televíziót, hangszert, sátrat és más táborozási felszerelést. Ezenkívül használatos sportcikkek, vízi jármű, kerékpár, két vadászfegyver, mindegyikhez 100 töltény, táskaírógép, valamint 2000 lej összértékig ajándékok tartozékai lehetnek az útipoggyásznak.

Kiutazáskor a turisták vámilletékmentesen vihetik ki behozott javaikat, továbbá a valutáért vásárolt tárgyaikat és 1000 lejig ajándékaikat. Vámilleték megfizetésével ugyancsak kivihetik az 500 lej összértékig vásárolt javakat, továbbá 100 százalékkal emelt vámmal az 5000 lej összértéket nem meghaladó javakat.

Az új vámtörvény a román állampolgárok részére szintén erőteljesen szabályozza a kivihető élelmiszer-mennyiségeket, továbbá megszigorításokat tartalmaz a behozatalra.

KÖZÉLET–DIPLOMÁCIA

Üdvözlő távirat

Losonczi Pál, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke táviratban üdvözölte *Truong Chinht*, a Vetnami Szocialista Köztársaság Államtanácsa elnökét 75. születésnapja alkalmából.

Búcsúlátogatás

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, *Lázár György* a Minisztertanács elnöke búcsúlátogatáson fogadta *dr. Giulio Bilancionit*, az Olasz Köztársaság rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét, aki végleg elutazott Budapestről.

Salvadori küldöttség érkezett

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa és a Magyar Szolidaritási Bizottság meghívására *Ruben Sancheznak*, a Salvadori Kommunista Párt Politikai Bizottsága tagjának, a Farabundo Martí Nemzeti Felszabadítási Front és a Forradalmi Demokratikus Front hivatalos képviselőjének vezetésével salvadori küldöttség érkezett hazánkba. A küldöttség tagja *Miguel Marmol*, a Salvadori KP egyik alapítója.

Hétfőn a Hazafias Népfront Országos Tanácsának székházában megkezdődtek a tárgyalások a népfront küldöttsége és a salvadori delegáció között. A népfront-delegáció vezetője, *Kovács Béla*, az országos tanács titkára a magyar népfrontmozgalom történetéről és jelenlegi tevékenységéről; a salvadori delegáció a Farabundo Martí Nemzeti Felszabadítási Front és a Forradalmi Demokratikus Front által vezetett antiimperialista, oligarchia-ellenes küzdelemről adott tájékoztatót.

Aczél György Pécsett

A filmkritika a játékfilmszemlén

A XIV. magyar játékfilmszemle hétfői szakmai keretében *A kritika szakszerűsége* címmel vitát rendeztek Pécsett a filmrendezők és más filmszakemberek, kritikusok, újságírók részvételével. A tanácskozáson többek között megvitatták a Filmkultúra szerkesztősége, valamint a Magyar Film- és Tv-művészek Szövetségének kritikusi szakosztálya által készített tanulmányokat, amelyek a hazai sajtóban megjelent filmkritikákat elemzik.

A filmszemle alkalmából hétfőn Pécsre látogatott *Aczél György*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese, aki a pécsi akadémiai bizottság székházában találkozott és beszélgetést folytatott a filmművészet képviselőivel az időszerű politikai és művészeti kérdésekről.

KGST-tanácskozás Hévízen

Gépipari együttműködés

Hétfőn megnyílt Hévízen a KGST gépipari együttműködési állandó bizottságának 87. ülése. A megnyitón *Méhes Lajos*, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagja, ipari miniszter üdvözölte a résztvevőket. Bulgária, Csehszlovákia, Kuba, Lengyelország, Magyarország, az NDK, Románia, a Szovjetunió, Vietnam és Jugoszlávia delegációját. A magyar küldöttséget *Gábor András* ipari miniszterhelyettes vezeti.

Az ülés napirendjén szerepel a KGST-tagországok együttműködésének elmélyítése a külszíni fejtőberendezések és csőfektető gépek, az energiatakarékos kohászati és energetikai berendezések, továbbá a dízelmotorok gyártása terén. Megtárgyalják a kőolaj- és gáztermelő berendezések részegységeinek és alkatrészeinek, valamint az édesvízi haltenyésztő berendezések gyártásszakosításának kérdését. Egyezményeket készítenek elő korszerű háztartási edénymosogató gépek, vasalógépek, porszívók és padlókefélőgépek, környezetvédelmi műszerrendszerek, cukorgyári, hús- és tejipari berendezések, takarmánykeverő gyártósorok, s egyebek között kőolaj és gáztermelő berendezések kifejlesztésére. A bizottság áttekinti a számjegyvezérlésű szerszámgépek területén kialakult együttműködés helyzetét is.

Borbély Sándor nyilatkozata

A munkásőrök ünnep után

Az elmúlt hetekben országszerte megemlékeztek a munkásőrség megalakulásának 25. évfordulójáról. A testület munkájának értékelése, elismerése mellett történelmi számvetés készült a negyedszázad alatt megtett útról — erről nyilatkozott az MTI munkatársának *Borbély Sándor*, az MSZMP KB tagja, a munkásőrség országos parancsnoka.

— Feladataink azonosak a negyedszázaddal ezelőttivel: védeni és erősíteni a néphatalmat, aktívan részt venni az építőmunkában. A megemlékezéseket — mint a munkásőrség életének egyik állomását — befejeztük. Tovább folytatjuk munkánkat. A testület megkezdte az 1982-re meghatározott politikai és munkásőrkiképzési program végrehajtását. Az idén is sokrétű kiképzés vár ránk, készülünk harcászati gyakorlatokra, lövészetekre, a korszerű híradó eszközök megismerésére és alkalmazására — mondotta Borbély Sándor a többi között.

Klub Budapesten

Anyanyelvünk védelmében

Megalakult a budapesti anyanyelvvédők klubja; a Hazafias Népfront budapesti bizottsága mellett működő közösség. Célja a szép magyar beszéd ápolása, használatának tudatosítása, s ennek érdekében több évre szóló, folyamatos, több irányú mozgalmat szervez — jelentette be hétfőn, a népfront budapesti székházában tartott sajtótájékoztatón *Bánffy György* színművész, a budapesti bizottság tagja.

A klub két akciót hirdetett meg, az egyik a próza- és a versmondók versenye, ebben családok és egyének mérhetik össze tudásukat.

A klub másik akciója a nyelvvédő őrjárat, amely nem kötődik időhöz, korhoz, létszámhoz. Bekapcsolódhatnak mindazok, akik küzdenek a magyar nyelv szabályai ellen vétő szövegek, feliratok csökkentéséért, megszüntetéséért. A rossz példákat — és a helyes megoldásokat — írásban lehet eljuttatni a budapesti anyanyelvvédők klubjához. (VI., Népköztársaság útja 125.)

Bazaltgyapot családi házhoz

A kislakás építők számára is gyárt az idén *bazaltgyapot-szigetelőanyagot* a KÖSZIG tapolcai gyára. Termékeit eddig elsősorban nagyüzemeknek szállította, de ebben az esztendőben már annyit készít belőlük, hogy *jut a Tüzéptelepekre is.*

Elsősorban a *födém szigetelésére ajánlják, de oldalfalak szigetelésére is jól alkalmazható.* A tapasztalatok szerint az öt centiméteres bazaltgyapot réteg szigetelőhatása a huszonhét centis kisméretű téglafal szigetelésével egyenértékű.

A DIVSZ nyilatkozata

A Demokratikus Ifjúsági Világszövetség hétfőn nyilatkozatot tett közzé, amelyben a világ haladó és demokratikus ifjúsága nevében követeli, hogy vessenek véget a demokratikus és a szabadságjogok megsértésének Törökországban.

A DIVSZ nyilatkozata leszögezi: Törökországban 1980 szeptembere, a katonai puccs óta — a katonai rezsim vezetésével — kampány folyik a demokratikus erők ellen. Az elnyomás legutóbbi példája az a bírósági tárgyalás, amelyet a Forradalmi Munkásszakszervezetek Konföderációjának (DISK) vezetői ellen folytatnak. E demokratikus szakszervezet 52 vezetőjét fenyegeti a halálbüntetés, s eljárás folyik további kétezer DISK-aktivista ellen.

A DIVSZ határozottan elítéli az előre kitervelt vádakat a DISK, annak vezetői és aktivistái ellen, s leszögezi, hogy a szervezet a török munkások valódi érdekeinek védője. A világszövetség szolidaritását fejezi ki a haladó török ifjúság harcával, amelyet az élet demokratizálásáért, a haladó erők elnyomásával szemben és szervezeteik betiltása ellen vív.

Fogd és vidd!

Debreceni diákéveim egyik emlékezetes pillanata az volt, amikor a Petőfi tér akkoriban újonnan megnyílt üzletébe betérve két kiflit kértem az eladótól, és ő erre a megszokott mozdulatok helyett a következő kérdést intézte hozzám:

— Milyet parancsol: édeset vagy sósat; vajasat vagy vizeset; egyenesre sodrottat vagy félhold alakúra hajlítottat?

A bőség zavarától küszködve hirtelenjében csak az tudtam kinyögni:

— Adjon inkább két zsömlét.

S jót nevettünk a válaszon. A lány bizonyosan azért, mert sikerült kifognia rajtam, jómagam pedig a suta helyzetem feloldása végett. Vidámságom azonban csakhamar elszállt, mert a későbbiekben hiába kerestem a pult mögött álló formás barnát. Eltűnt, mintha a föld nyelte volna el, s érdekes módon ez a választékra is érvényes volt. Egy szó, mint száz, rövidesen be kellett szüntetnem fölösleges látogatásaimat, hiszen kajlára nyomorodott pékárut a szemközti boltban is kaphattam, nem kellett érte kilométereket villamosozni.

Akkor még nem hittem, hogy szerelmetes együttlétünk a kereskedelemmel ily szűkreszabott, egyszeri és megismételhetetlen marad. Mint bohó és az életről keveset tudó ifjú arra sem gondoltam, hogy az a pár perces boldogság lesz a gyógyír a vásárlások közepette elszenvedett sebekre mind a mai napig. Honnan is sejthettem volna, hogy ez a mindinkább halványodó fénysugár tartja majd bennem a lelket, midőn elindulok a csaknem mindennapos csatákba, amelyekből győztesként, még a leggondosabb kozmetikázások ellenére sem sikerült megtérnem.

Felkészületlenségemből vélhető, hogy első jelentősebb kudarcom hamar bekövetkezett. Még alig száradt meg utamra bocsátó paszszusomon és házasságlevelemen a tinta, amikor kies albérleti szobánkban egy este a feleségem gyanúsan méregetni kezdte a nadrágszíjam fölött dudorodó valamit.

— Vennünk kéne egy szobamérleget! — adott hangot hitvesi kételyeinek.

Mi sem könnyebb, jelentettem ki gyorsan, hogy a további elemzésnek elejét vegyem, persze meggyőződésem is volt az eset egyszerűsége. Benyitottam hát az utamba eső első üzletbe, aztán a másodikba, harmadikba, de mindenütt csak fejcsóválással fogadtak. Tudom, ha most próbálkoznék, akkor esetleg részt vehetnék az egyet fizet kettőt kap akcióban, ám nyolc évvel ezelőtt más volt az ábra. Akkor városról városra, faluról falura utazva megrögzött módon kutattam a mérőeszköz után, hónapokig mindhiába. Egészen addig, amíg a szerkesztőség gépkocsivezetője meg nem könyörült rajtam és elvitt egy térképen se jelzett aprócska településre, annak is a vegyesboltjába, ahol a liszteszsákok és az üres sörösrekeszek között végre rátaláltam a súlyfelesleget azóta is pontosan kimutató szerkezetre.

Nem akarom untatni önöket olyan esetekkel, hogy amikor kávédarálót az egész országban nem lehetett kapni, akkor én azt hajkurásztam. Arról se mesélek ódákat, hogy a máig is recsegő rádiónkat hány hétig kutattam, mert ragaszkodtam a márkájához. Mi sem természetesebb, hogy a bútorunk beszerzése végett is jókora vargabetűt bejártam, s végül a tőlünk hetven kilométerre levő nagyközségből érkezett meg hozzánk ZIL-tehergépkocsin. Ha télikabát kellett, akkor vagy a méret nem egyezett, vagy a minőség hibádzott, ha kesztyűre fájt a fogam, akkor a néhány nap múlva esedékes kiárusítás ellenére se tudtak kiszolgálni.

Egyszóval: szinte valamennyi tárgynak, ruhadarabnak külön története van, ha társaságban kifogyunk a viccekből, csak elő kell venni a legutóbbi beszerzés sztoriját és máris hasunkat foghatjuk a nevetéstől. S mert mindenkinek van számtalan, utólag humorossá nyilvánított esete, csak ajánlhatom ezt az időtöltést, ha üres órákra akadnának — természetesen csak az üzletek zárása után. Mert amikor nyitva vannak a boltok, arra a helyzetre egy másik tanácsom érvényes. Ha meglátnak valamit a kirakatban, a polcon, ne adj' isten egy habozó vevő kezében, amire szükségük van, vagy akár csak a távoli jövőben szükségük lehet, azonnal vegyék meg! Mert könnyen előfordulhat, hogy soha többé nem látják.

Mint én azt a lányt... no és persze a sokféle kiflit.

Braun Ágoston

Egy hét a világgazdaságban

Szankcióvita

Változatlan hevességgel folyt az elmúlt héten is az Egyesült Államok és a közös piaci országok között a szankcióvita. Mind világosabb, hogy az USA nem hajlandó tudomásul venni a földgáz-cső üzlet megtorpedózására tett kísérleteinek sikertelenségét. A lengyelországi szükségállapot ürügyén „lojálisabb" magatartást követel szövetségesecitől.

A közös piaci országok az elmúlt héten is sorra Washington értésére adták, hogy *nem engednek* az amerikai nyomásnak a földgázügyletben. A nyugatnémet külügyminiszter például az amerikai fővárosban kijelentette, hogy „semmi értelme sincs a nyilvános vitának egy olyan kérdésben, amely Washington több európai szövetségesét érzékenyen érinti." Noha a közös piaci államok a földgáz-cső ügyben hajthatatlannak tűnnek, amerikai nyomásra a héten *véglegesítették* a Szovjetunió ellen irányuló gazdasági korlátozó intézkedéseiket. (Emlékezetes, hogy február végén a brüsszeli bizottság elkészítette azoknak a szovjet feldolgozott termékeknek a listáját, amelyek importját a nyugat-európai gazdasági integráció országai *50 százalékkal* csökkenteni akarják. Mintegy 100 terméknek a behozatalát csökkentik, ezek közé tartozik az óra, az ékszer, a kaviár, a személyautó, a szőrme, az ital és a fényképezőgép. A nagy óvatossággal összeállított lista arról tanúskodik, hogy a Közös Piac kínosan ügyelt arra, hogy saját gazdasági érdekei *ne kerüljenek veszélybe.*

A közös piaci tagállamok éves behozatalának az értéke a Szovjetunióból megközelíti a *15 milliárd dollárt*, a múlt kedden véglegesített intézkedések ennek az összegnek mintegy *8 százalékát érintik.* Dánia és Görögország kezdettől *nem értett egyet* a szankciós intézkedésekkel, ám az északi ország végül is csatlakozott a többi nyolc tagállamhoz, nem akarván gondokat okozni az integrációs együttműködésben. Görögország viszont *továbbra sem hajlandó „beállni a sorba".*

A szankciósorozat *nem tesz jót* a kelet—nyugati kereskedelem ügyének. A két világrendszer közötti árucsere-forgalom éves értéke *100 milliárd dollár*, s a nemzetközi munkamegosztás kiszélesedése mindkét fél számára *szükségessé tenné a kapcsolatok bővítését* — a jelenlegi szűkítő tendenciákkal szemben. Nem véletlen, hogy az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának főtitkára a gazdasági kapcsolatok *elmélyítésére* szólított fel, miközben felhívta a figyelmet: a nyugat-európai országok keleti exportjának értéke alig marad el az Észak-Amerikába irányulótól, s kontinensünk nyugati felén *félmillió munkahely* függ a szocialista országok megrendeléseitől. Miközben az amerikai és a nyugat-európai szankcióvita szinte minden órában új eseményt hoz, Moszkvában magas szintű tárgyalások folytak a szovjet és a finn vezetők között *az együttműködés elmélyítéséről.* A szovjet—finn gazdasági kapcsolatokat a kelet—nyugati gazdasági együttműködés *példaképeként* tartják számon, s a finn elnök moszkvai látogatása csak megerősítette ezt a megállapítást.

A szankciókkal kapcsolatos álláspont-egyeztetés megbolygatta a Közös Piac hétköznapjait, így az elmúlt héten a Tízek házatáján csak egy jelentősebb esemény történt. Athénban bejelentették, hogy Görögország hamarosan előterjeszti javaslatait a brüsszeli bizottság számára, amelyek az ország integrációs státusára vonatkoznak. A dél-európai ország *különleges kedvezményeket kér a Közös Piactól gazdasága számára, arra hivatkozva, hogy a nemzetgazdaság helyzete roszszabb, mint a többi tagállamé, s az egy főre jutó jövedelmek a legalacsonyabbak az integráción belül.* Az 1981-es közös piaci csatlakozás bizonyos fokú újratárgyalására lehet tehát számítani még ebben az évben.

A kedvezmények kérésére vonatkozó bejelentés nem sokkal azután hangzott el, hogy a görög kormány elfogadta az ország idei költségvetését. A Papandreu-kabinet az elmúlt év végén meglehetősen *nagy csődtömeget örökölt* az előző kormánytól. Az idei költségvetés a szociális feszültségek enyhítését, valamint az inflációellenes harcot helyezte a középpontba. (Görögországban az inflációs ráta 25 százalék.) A kereslet élénkítése érdekében adócsökkentésre kerül sor, ugyanakkor bevezetik az ingatlan- és vagyonadót. Emelik az oktatási és szociális kiadásokat, ugyanakkor növekszik a büdzsé katonai rovatának összege is. A tervek szerint 1982-ben *csökken a költségvetés hiánya*, összege nem haladja majd meg a 4 milliárd dollárt.

Kínában jelentős szervezett változásokra került sor a külkereskedelem területén. A szervezeti összevonások, a bürokrácia leépítése a kínai várakozások szerint rövidesen azt eredményezi, hogy lényegesen hatékonyabbá válik ez a létfontosságú gazdasági ágazat. A külkereskedelem racionalizálása egyébként részét képezi annak a folyamatnak Kínában, a mely a reális, józan és lehetőségekkel jobban számoló gazdaságpolitikát helyezi előtérbe.

A Kínában most folyó „kiigazítási" gazdaságpolitika egyik fontos célja az, hogy az ipar minél teljesebben elégítse ki a mezőgazdaság igényeit, ugyanakkor bővítse a fogyasztási cikkek mennyiségét és választékát. A tudatosan visszafogott gazdasági növekedés „leple alatt" lehetőség nyílik a hatékonyság, a versenyképesség és minőség fokozására, illetve javítására, a szerkezeti átalakításokra. Nem mond ennek ellent, hogy növekszik a külkereskedelem jelentősége, hiszen az országnak *modern technikára van szüksége.* A technológiaimport fokozásához szükséges anyagi eszközöket a külkereskedelemnek kell „kitermelnie": Tavaly az erőteljes exportoffenzíva, valamint egyes importcikkek behozatalának visszafogásának eredményeként Kína külkereskedelmi mérlege *megközelítette* az egyensúlyi helyzetet. 1981-ben a kínai export-import értéke 42 milliárd dollár volt.

Pekingben azzal számolnak, hogy a visszafogott növekedési ütem *nem érinti* majd a külkereskedelmi tevékenységet, a forgalom idén 5—10 százalékkal növekszik. Ezt a „kivételezett" helyzetet viszont csak korszerű, ütőképes apparátussal és irányítással lehet fenntartani. Kínában ugyanis a külkereskedelmet a népgazdaság *előretolt bástyájának* tekintik.

Gonda György—Szentgáli Péter

Megnyílt a lipcsei vásár

(ADN) Az enyhülési időszak vívmányainak megőrzésében, az NDK és az NSZK közötti jó viszony fenntartásában mindkét német államra nagy felelősség hárul — hangoztatta *Erich Honecker*, az NDK államtanácsának elnöke, aki vasárnap a lipcsei vásáron — az NDK párt- és állami vezetőinek kíséretében — látogatást tett a nyugatnémet kiállítási csarnokban.

A vendégeket *Otto Wolff von Amerongen*, a nyugatnémet ipari és kereskedelmi kamarák szövetségének elnöke és *Klaus Bölling*, az NSZK NDK-beli állandó képviselője fogadta.

A megváltozott nyugatnémet belpolitikai viszonyok és a recesszió ellenére viszonylag kedvezően alakult az elmúlt évben az NDK és az NSZK közötti kereskedelem — hangsúlyozta Amerongen. Klaus Bölling a két német állam kapcsolatáról szólva emlékeztetett a legutóbbi *Honecker—Schmidt-találkozóra*, amely — mint mondotta — erősíti a reményt, hogy a meglevő ellentétek dacára a jövőben is javul az NDK és az NSZK közötti viszony.

Erich Honecker szintén nagyra értékelte a Werbellin-tó melletti találkozót, amely, mint mondotta, mindkét német államban pozitív visszhangra talált.

Az NDK vezetője figyelemre méltónak nevezte, hogy a két német állam kereskedelmi forgalma tavaly 12,5 milliárd márka volt és hogy — a kölcsönös előnyök alapján — együttműködnek a többi között harmadik országok piacán is. Honecker kiemelte a két német államra háruló felelősséget a béke megőrzésében és Európa fejlődésében. Erich Honecker Klaus Bölling útján üdvözletét küldte Helmut Schmidt nyugatnémet kancellárnak.

Vasárnap kora délután a magyar kiállítást megtekintette Erich Honecker, több magas rangú személyiség kíséretében. A Nikex és a magyar—bolgár Intranszmas vállalat pavilonjánál *dr. Szalai Béla* nagykövet üdvözölte az NDK vezetőjét és tájékoztatta a szocialista munkamegosztás keretében kifejlesztett, közösen gyártott termékekről és iparunk újdonságairól.

(MTI) A vásár második napján, hétfőn délelőtt felkereste a Metrimpex és a Videoton pavilonját a Szovjetunió kormányküldöttsége, amely *A. K. Antonov* miniszterelnök-helyettes vezetésével tartózkodik Lipcsében.

A KOPINT jelenti

Esett a búza ára

Újabb mélypontra esett a múlt hét végén az arany ára: az előző heti jegyzéshez képest 7 százalékkal gyengült. Ugyancsak csökkent az ezüsté (6,5 százalékkal), a platináé (4,4 százalékkal), a rézé (2 százalékkal), az alumíniumhulladéké (3,5 százalékkal). Drágult viszont a horgany (3 százalékkal) és a nikkel (2,7 százalékkal). Nem mozgott az antimon, a kadmium és a kobalt jegyzése. Olcsóbb lett a nyersvas és a vashulladék, miközben a londoni gumijegyzések 5 százalékkal emelkedtek. A gyapot ára még mindig nyomott, az amerikai ökör- és tehénbőrárak viszont 3—3,3 százalékkal nőttek.

Süllyedt a búza ára, majdnem 4 százalékkal, a zabé 1,5 százalékkal, a szójabab- és a dara 2—2 százalékkal. A cukor ismét drágult, több mint 5 százalékkal, a kávé szintén hasonló mértékben. Bár a kakaóárak erősödtek, a piac — a hatalmas feleslegek miatt — igen lanyha.

1 USA-dollár értéke március 12-én:

angol fontban	0,5559
osztrák schillingben	16,632—16,732
belga frankban	43,95—44,05
francia frankban	6,1000—6,1030
olasz lírában	1285,50—1286,00
NSZK-márkában	2,3760—2,3775
holland forintban	2,615—2,625
japán jenben	239,05

Az arany ára USA-dollárban: 323,25/troy uncia

A cigarettapapírnál is vékonyabb

Finomfólia Leninvárosból

Befejeződött a leninvárosi *Tiszai Vegyikombinátban* a biafol fóliagyártó sor próbaüzeme és a legkorszerűbb *japán* gyártmányú gépsorokon megkezdődött a termelés. Az új üzemben a polipropilénből tíz-tizenöt mikron vastagságú, tehát a cigarettapapírnál is vékonyabb csomagolófólia készíthető. Az üzemben a termék minőségétől függően egy esztendő alatt körülbelül háromezer-ötszáznégyezer tonna finomfóliát gyártanak majd a dohány-, a sütő-, illetve a papíripar, valamint a nyomdák számára.

A Tiszai Vegyikombinátban üzembe állított új polipropilénfeldolgozó gépsorok alkalmasak *laminált fólia készítésére is:* a hártya vékonyságú alapfóliára egy tőle is vékonyabb polietilén hártyát vonnak, miáltal a *fólia tulajdonságai javulnak*, növekszik például a szakítószilárdsága, csökken az áteresztőképessége, ami főleg az élelmiszerek csomagolásánál jelentős.

Leninvárosban az idén összesen mintegy ezerötszáz-kétezer tonna finomfólia gyártását tervezik és ennek egy részét exportra szánják. Az üzem építésére összesen hatszázmillió forintot költöttek.

Áruink Kairóban

Faud Mohieddin egyiptomi miniszterelnök a hét végén megnyitotta az 1982. évi kairói nemzetközi vásárt, melyen 33 ország cégei, kiállítói mutatják be termékeiket. A magyar külkereskedelmet 16 vállalat képviseli, közöttük a Taurus gumiabroncsokat, a Mogürt járműveket és garázsfelszereléseket, a Terimpex élelmiszereket, a Transelektro gyenge- és erősáramú berendezéseket, valamint háztartási cikkeket, a Ferunion fürdőszobaberendezéseket, a Komplex pedig mezőgazdasági gépeket mutat be.

A március 27-ig nyitva tartó kiállításnak már az első napján is számos szakmai érdeklődő kereste fel a magyar kiállítókat.

KÖZÉLET—DIPLOMÁCIA

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének hivatali küldöttsége hazánkban

Eldarova Roza Bászirova, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége osztályvezetőjének vezetésével hétfőn küldöttség érkezett Budapestre. A küldöttség egyhetes magyarországi tartózkodása során az országgyűlés irodája, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és a Minisztertanács Tanácsi Hivatala tevékenységével ismerkedik, és ellátogat területi és helyi tanácsi szervekhez. A küldöttséget a nap folyamán a Parlament épületében fogadta *dr. Papp Lajos* államtitkár, a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának elnöke, és tájékoztatást adott a magyar tanácsi szervek tevékenységéről.

Budapesten az Ecuadori Kommunista Párt küldöttsége

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására hétfőn Budapestre érkezett az Ecuadori Kommunista Párt küldöttsége, amelyet *René Maugé*, a párt főtitkára vezet. A delegációt a Ferihegyi repülőtéren *Nagy Gábor*, az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője fogadta.

MHSZ-küldöttség utazott a Szovjetunióba

Georgij Mihajlovics Jegorov flottaadmirálisnak, a DOSZAAF központi bizottsága elnökének meghívására *Kiss Lajos* vezérőrnagy, az MHSZ főtitkára vezetésével hétfőn küldöttség utazott a Szovjetunióba a DOSZAAF — az MHSZ szovjet testvérszervezete — honvédelmi nevelő- és sportmunkájának tanulmányozására.

A skót egyház moderátora Magyarországon

Dr. Andrew Doig, a skót egyház moderátora és kísérete a református egyház meghívására hazánkba látogatott. Magyarországi programja során református egyházi intézményeket keresett fel, és találkozott a Magyar Izraeliták Országos Képviselete vezetőivel.

A skót egyház vezetője hétfőn ellátogatott az Állami Egyházügyi Hivatalba, ahol *Miklós Imre* államtitkárral és *dr. Bartha Tibor* református püspökkel kölcsönösen hasznosnak értékelt eszmecserét folytattak a nukleáris háború elhárításával kapcsolatos közös tennivalókról.

Az 1848-as forradalom évfordulóján

Ünnepségek, koszorúzások

(Folytatás az 1. oldalról)

lemét ki akarták sajátítani, hogy a tömegekhez szóló mondanivalóját meghamisítsák, a nemzeti függetlenség és a társadalmi haladás eszméit egymással szembeállítsák.

A történelmi igazság az, hogy március nagy eszméiért, a haza és a haladás ügyéért mindenkor azok küzdöttek töretlenül, akik felismerték, hogy a nemzet függetlensége, felemelkedése és egysége az alapvető társadalmi változásokkal, a nemzetközi haladás erőivel együtt oldható meg. Ezen eszmék sarkallták cselekvésre a XIX. és a XX. század magyar forradalmárait. Ebben a szellemben küzdöttek a néptömegek 1918-ban, 1919-ben, és az ellenforradalmi rendszer évtizedeiben is.

Kossuth, Petőfi, Táncsics példáját követték azok a hazafiak, akik 40 esztendővel ezelőtt a háború vérzivatarában szembefordultak a Horthy-rezsim népellenes, nemzetvesztő politikájával. 1942-ben a Kommunisták Magyarországi Pártjának kezdeményezésére a nemzeti eszméhez és a függetlenségi gondolathoz hű munkások, parasztok, írók, értelmiségiek, közéleti emberek részvételével megalakult a Magyar Történelmi Emlékbizottság. A népfrontpolitika szellemében erősítette az antifasiszta és a demokratikus erők összefogását. Megalakítása bátor tett volt, mert a szélesedő nemzeti függetlenségi mozgalomnak legális irányító szervre volt szüksége.

Népünk nagy utat tett meg hazánk felszabadulása óta: a szocialista haza jogaiba helyezte a népet, a dolgozó embert, emberi létet, biztonságot teremtett számunkra. Szocialista vívmányainkra büszkék vagyunk, közös erővel gyarapítjuk gazdaságunkat, kultúránkat, anyagi és szellemi értékeinket. Közös elhatározással támogatjuk pártunk, kormányunk kül- és belpolitikáját, azt a politikát, amely lehetővé tette és teszi, hogy párttagok és pártonkívüliek, munkások, parasztok, értelmiségiek, dolgozó emberek, nemzetiségiek, hívők, fiatalok és idősebbek egységben, alkotó módon dolgozhassanak hazánk, a Magyar Népköztársaság felvirágoztatásáért, a népek közötti béke és barátság erősítéséért.

Az ünnepi megemlékezést követően koszorúkat helyeztek el az 1848. március 15-i eseményeknek emléket állító márványtábla alá. Az MSZMP Központi Bizottsága nevében *Korom Mihály*, a Politikai Bizottság tagja, a KB titkára és *Pozsgay Imre*, az MSZMP KB tagja, művelődési miniszter; a KISZ központi bizottsága képviseletében *Fejti György*, a KISZ KB első titkára és *Varga Sabján László* koszorúzott. A Hazafias Népfront Országos Tanácsának koszorúját *Szentistványi Gyuláné* és *Horváth Győző*, az országos tanács osztályvezetője; a fegyveres erők és testületek koszorúját *Pacsek József* altábornagy, honvédelmi miniszterhelyettes, *Ladvánszky Károly* altábornagy, belügyminiszter-helyettes és *Barta Gyula*, a munkásőrség országos parancsnokának helyettese helyezte el. A Történelmi Emlékbizottság és a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége nevében *Kállai Gyula*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke és *Barcs Sándor*, a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége országos bizottságának tagja koszorúzott.

Magyar kiállítás Bécsben

Az 1848—49-es magyar forradalom irodalmi dokumentumai címmel hétfőn kiállítás nyílt Bécsben az Osztrák Nemzeti Könyvtárban. A kiállítást osztrák részről *Herbert Hunger*, az Osztrák Tudományos Akadémia elnöke, *Josef Zessner-Spitzenberg*, a könyvtár vezérigazgatója és *Herbert Seidler*, az osztrák—magyar irodalomtudományi vegyes bizottság osztrák tagozatának elnöke, magyar részről *Köpeczi Béla* akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárhelyettese nyitotta meg. Az Osztrák Nemzeti Könyvtár korábeli német és magyar nyelvű anyagából összeállított bemutatón többek között láthatók: a Nemzeti dal első kinyomtatott példánya, Kossuth, Széchenyi, Jókai írásai, valamint számos, Bécsben kiadott röplap, amelyek a magyar szabadságharc eseményeivel foglalkoztak.

A Himnusz—Szózat nagylemez bemutatója

Munkásgyűlés az Óbudai Hajógyárban

Kölcsey Ferenc és Erkel Ferenc művét, a Himnuszt 1844. augusztus 10-én az Óbudai Hajógyárban a Széchenyi-gőzhajó vízrebocsátásakor énekelték először nyilvános ünnepségen, a magyar nemzet himnuszaként. Erre az eseményre emlékezve munkásgyűlést rendeztek tegnap, a Hajógyár művelődési otthonában. Ez alkalommal mutatták be azt a hanglemezt, amely a napokban készült el a Hazafias Népfront és a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat közös kiadványaként, s a Himnusz, valamint a Szózat prózai és zenei felvételeit tartalmazza.

A hanglemez egy példányát *Molnár Béla*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának titkára nyújtotta át a gyári munkásközösség képviselőinek. Beszédében a 138 évvel ezelőtti ünnepséget idézve arról szólt, hogy a Himnusz Óbudán, majd országszerte munkásnők és munkások ajkán vált nemzetivé, a nép himnuszává.

A munkásgyűlésen *Korik Miklós*, az Óbudai Hajógyár pártszervezetének titkára mondott ünnepi beszédet. Az 1848-as márciusi forradalomra emlékezve hangsúlyozta: a magyar nemzet e korszakának története elválaszthatatlanul összekapcsolódik nemzeti létünk szimbólumainak, a Himnusznak és a Szózatnak a megszületésével.

A munkásgyűlésen lemezről felcsendült a Himnusz a Magyar Állami Hangversenyzenekar, valamint a Magyar Rádió és Televízió énekkara és gyermekkórusa előadásában, *Ferencsik János* vezényletével. A költeményt felvételről *Bessenyei Ferenc* színművész tolmácsolta. A Szózat *Kállai Ferenc* színművész előadásában hangzott el, Egressy Béni művét pedig az MRT énekkara és gyermekkara, valamint a néphadsereg művészegyüttesének férfikara tolmácsolta, ugyancsak hangfelvételről, Ferencsik János vezényletével.

Zavartalanul működik

Megújul a Mezőgazdasági Múzeum

Jó tíz éve nem jártam már a Vajdahunyad várban; most tévedés „áldozataként" mégis útbaejtvén, betértem a Mezőgazdasági Múzeumba. Apróbetűs kis hír volt nemrég a lapokban ezzel a címmel: *„Felújítás miatt zárva tart..."*, és — milyen a véletlen! — akkortájt akaratlanul fültanúja voltam egy villamosbéli párbeszédnek, amelyben a felek, jó egyetértéssel, elmarasztalták az ilyen-olyan bezárásokat, mondván: holmiféle felújítások, meg tatarozások ürügyén évekig szüneteltetik a „kultúrszolgáltatásokat". Másnap bekopogtam *dr. Szabó Lorándhoz*, a múzeum főigazgatójához.

— A hír igaz — jelentette ki kurtán a főigazgató. — Csakhát, úgy látszik, a hír folytatása, a konkrét megjelölés nehezebben ragad meg némelyek emlékezetében. Tény, hogy március elsejétől — felújítás, újjászervezés miatt — zárva tartjuk a *Borászat*, a *Halászat*, továbbá a *Vadászat és Vadgazdálkodás* című, valamint a *Fahasználati és faipari* kiállításunkat. Mindez azonban csupán része annak a valóban nagyszabású belső átépítési, illetve múzeumfelújítási munkának, amely még 1979-ben kezdődött el, és — a hivatalos terv így szól — 1986. június végén fejeződik be. Rögtön hozzáteszem: a vártnál jobb, körültekintőbb munkaszervezés, meg szakembereinknek a munkákat vállaló gyáli Szabadság Tsz építőipari részlegével kialakított igen jó együttműködése révén a határidőből legalább fél évet sikerül majd lefaragnunk. Reális számítások szerint így már 1985 decemberében megnyithatjuk új tárlatainkat a közönség előtt.

A főigazgató — felesleges magyarázgatás helyett — végigkalauzolt az utóbbi években felújított s azóta nagyon népszerűvé vált kiállításokon; ilyenek például: *A háziállatok kialakulása, A honfoglaló magyarok és a korai Árpád-kor háziállatai, A sertéstenyésztés története* és *A szarvasmarha-tenyésztés története* címet viselők. Közölte továbbá: *A juhtenyésztés* és *A lótenyésztés története* című, most készülő, kettős osztatú tárlatot még ez év végén átadják rendeltetésének.

— Fontos jellemzője a már felújított és szabadon látogatható kiállításainknak — hangsúlyozta végezetül dr. Szabó Loránd —, hogy nem csupán a különböző állatfajok háziasítását, tenyésztését és tartásmódjait mutatják be igen alaposan, sok dokumentációval, preparált állatfigurákkal, hanem a tenyésztés-tartástermelés teljes folyamatát is a legújabb tenyésztési-tartási, illetve feldolgozási, árukészítési-csomagolási módszerek, eredmények táróival kiegészítve. Ami pedig a napokban elkezdődött további felújításokat illeti, építőink úgy dolgoznak a folyosók, termek bejáratát őrző zárókulisszák, tapétaajták mögött, hogy a látogatókat ne zavarják, sőt, lehetőleg észre se vegyék: mi minden s hogyan változik át s mivé lesz majd az „eldugott" épületszárnyakon, csarnokokban, folyosókon.

cs — é

Egyiptomi gazdaság

Csendes változások

Egy évtizeden belül *másodszor* kerül sor gazdasági reform bevezetésére Egyiptomban, ahol a jelek szerint az új elnök *jelentős változások* végrehajtására készül a felemás eredményeket hozó szadati gazdaságpolitikán. Természetesen Mubarak sem hagyhatja figyelmen kívül az országnak azt a két adottságát, amelyek meghatároznak mindenfajta gazdasági irányváltást. Az egyik az évi háromszázalékos népszaporulat, a másik pedig a mezőgazdaságilag hasznosítható terület igen *alacsony részesedése* az összterületből.

1973-ban Szadat elnök meghirdette a „nyitott kapuk" politikáját, amelynek az volt a lényege, hogy az ország akkori gazdasági célkitűzései megvalósításába minél több külföldi tőkét vonjanak be. Az idegen tőkének jelentős kedvezményeket biztosítottak, de a preferenciák ellenére a tőkebeáramlás *jóval elmaradt a várttól*. A tartózkodás oka elsősorban a bizonytalan politikai helyzet volt, de nem kis szerepet játszott az országban „hagyományos" korrupciótól és szervezetlenségtől való *félelem* sem. A külső erőforrások feladata a magánszektor ösztönzése és a könnyűipar jelentős fejlesztése volt.

Kiegyensúlyozás

Több tényező játszott közre abban, hogy az elmúlt évtized végére sikerült viszonylag stabilizálni az egyiptomi gazdaságot. Az ellenségeskedés megszűnése Izraellel számottevő anyagi erőforrások átcsoportosítását tette lehetővé a katonai ágazatból a polgáriba, a Szuezi-csatorna felújítás utáni megnyitása jelentős bevételeket eredményezett. Az Izrael által kiürített területeken nagy mértékben *felfutott az olajtermelés*, s a „fekete arany" exportja. A Nyugatról — elsősorban az Egyesült Államokból — érkező segélyek és kölcsönök, valamint az egyiptomi vendégmunkások hazautalásai *jövedelmet* jelentettek az államkasszának.

1975—80 között a bruttó nemzeti termék évi átlagos növekedése *9 százalékos* volt, sikerült csökkenteni az eladósodást és *egyensúlyba hozni a fizetési mérleget*. A munkanélküliség viszont tavaly már elérte *a 18 százalékot*, s egyre nagyobb megterhelést jelent a költségvetésnek a növekvő élelmiszer-behozatal. Jelenleg az ország élelmiszer-szükségletének *70 százalékát fedezik importból!* A bevételek alakulását tekintve továbbra is kedvező helyzet várható. Idén a napi 200 ezer barreles olajexportból 3,7, a külföldön dolgozó 3 millió egyiptomi hazautalásaiból 3, a Szuezi-csatorna illetékeiből és az idegenforgalomból összesen 2 milliárd dollár bevételre számít a költségvetés.

A fejlett tőkés országoktól és a nemzetközi gazdasági szervezetektől valószínűleg 1982-ben is *„összejön" 2—2,5 milliárd dollár segély*, támogatás. A büdzsé kiadási oldalának legsúlyosabb tétele az élelmiszerek árára fordított szubvenció, amelynek mértéke megközelíti a 3 milliárd dollárt. Az egyiptomi élelmiszerárak alacsonyan tartása politikai kérdés, hiszen a 43 millió lakosú országban az egy főre jutó GNP 500 dollár alatt van.

Felújítják a kapcsolatokat?

Mubarak elnök nem kíván *szakítani elődje gazdaságpolitikájával*, de tervezett intézkedései arra valianak, hogy *változások* lesznek az egyiptomi gazdasági életben. Fontos feladatnak jelölte meg a fogyasztás ésszerűsítését, a lakáshiány enyhítését, az ártámogatási rendszer differenciálását, az állami szektor újbóli erősítését, valamint az égető szakemberhiány fokozatos felszámolását. E célkitűzések megvalósítása átfogó gazdasági reformot igényel, amely együtt jár majd az ország termelési szerkezetének az átalakításával is. A tervezési és a gazdaságirányítási rendszer átalakítása a termelés és a megtakarítások növekedésével, az import visszaszorításával jár majd az elnök elképzelése szerint.

A tervek szerint a jelenlegi devizabevételi források mellett a kifejlesztendő új iparágak exportja, valamint az élelmiszer-behozatal csökkentése révén *növekszenek majd az ország jövedelmei*. Hamarosan állami terv keretében jelölik majd ki a prioritást élvező ágazatokat, olyanokat, amelyek megfelelő exportbevételt hoznak. A gazdasági reform fontos eleme lesz az új ötéves terv, amelynek részleteit *most dolgozzák ki*.

Egyiptom a jövőben is támaszkodni kíván a külföldi tőkére a gazdaságfejlesztési célok megvalósítása érdekében. Csakhogy Mubarak és tanácsadói hatékonyabbá akarják tenni a beáramló külföldi tőkét és *szabadabb kezet* akarnak kapni a kölcsönök és segélyek felhasználásában.

A „nyitott kapuk" politikája továbbra is fennmarad, de nem ez lesz az egyiptomi gazdaságpolitika meghatározója; az egyiptomi gazdaság orientációjában *nem várható lényeges változás*. Továbbra is a fejlett tőkés államok lesznek legfontosabb gazdasági partnerei. Az utóbbi hetekben több jel utalt arra, hogy az afrikai ország *fokozni kívánja gazdasági együttműködését a szocialista államokkal*. Kairóban tisztában vannak azzal, hogy egy egészséges egyiptomi gazdaság fontos tényezője lehet a térség jövője alakulásának.

G. Gy. — Sz. P.

Egy kalap alatt

Új rendelkezések a kisipari nyugdíjakról — Családi társulások, alkalmazottak

Letörött a csizmám sarka, még szerencse, hogy az utcánkban van egy cipész. Hoffman bácsi gyorsan dolgozik, nála a javítás megvárható. Most különös kedvességgel fogad — *nincs munkája*, papucsot szegel a sógorasszonynak, hogy teljék az idő. A konyha a műhelye, a polcon több tucat kaptafa, lejárt cipő egy se. Tél van, a gumitalp nehezen kopik.

— Nem könnyű — panaszolja. — A nyugdíjam ezernégyszáz forint, mire telik abból? *Dolgoznék, de nincs mit.* Bezzeg, értesítés az jön, hogy *fizessek havonta 250 forintot*. Társadalombiztosításra. Eddig nyelvében volt. Hát miből? Ha így megy, *visszaadom az ipart*...

Elismert házastárs

Ez év január elsejétől a kisiparosok régi óhaja teljesült: az egységes társadalombiztosításról szóló törvény kiegészítése értelmében *minden olyan juttatás megilleti őket, mint az állami vállalatoknál, szövetkezeteknél dolgozókat*. Az egységes jelzőnek ezért van különös jelentősége, hiszen baleseti ellátásban eddig is részesültek, de nyugdíjuk csak egy bizonyos határig emelkedett, és táppénzt sem kaptak. Most a helyzet megváltozott.

De nem minden kisiparos főfoglalkozású, *több mint tizennégyezren nyugdíjasként tevékenykednek* — őket sorolták be a legalacsonyabb, 250 forintos kategóriába. Soraikban nyilván szép számmal akadnak, akik az 1—2000 forintot könnyedén megkeresik. De kétlem, hogy ez az öreg cipész közéjük tartozik. Munkájára szükség van, leegyszerűsíti néhány utca lakóinak a dolgát, nem kell messzire vinniük a javításra szoruló cipőket. A kis településeken sincs másként. Kell a cipész, a fodrász, a szabó, hogy sarkaljon-talpaljon, hogy nyírjon-borotváljon, hogy engedje ki a szűk holmit, vegye be a tágat.

Vajon, hogy kerültek be ezek a sovány pénzű emberek ebbe a kategóriába, miért vártak havi 250 forintot a nyakukba? S ha meggondolom, mit kapnak érte cserébe... *Táppénzt nem* — nyugdíjasok. Csak baleseti biztosítást. Az aggályaimmal *Fischer Pált*, a Kisiparosok Országos Szervezetének elnökhelyettesét kerestem fel.

— Végiggondoltuk ezt már magunk is... A nyugdíj mellett dolgozgató kisiparosok egyikének bőven van mit a tejbe aprítania, a másik épp hogy megél. *Legalább ötezren vannak, akik csak pár száz forintot tudnak munkájukkal megkeresni* — nekik a nyugdíjuk is alacsony. Egyet tehetünk — s erre a jogszabály is lehetőséget ad — *mentesítjük őket*.

— *Ezt jó hangosan világgá kellene kürtölni! Mert hogyan jut el az eldugott, kis településen élő, vagy az Angyalföld, Rákospalota, Sashalom egyik mellékutcájában dolgozgató idős iparos fülébe a jó hír? Mi van, ha elkeseredésében lemond az iparról?*

— Számítunk a tanácsi dolgozókra. Az iparhatóságoknál meg sem vehetik szó nélkül tudomásul, ha valaki visszaadja az engedélyt. Talán megkérdezik, hogy miért? És akkor hozzánk küldik. De remélem, nem lesz erre példa. Gondolom, előbb nálunk kopogtatnak, s akkor *azonnal segíthetünk*. Ügyesebben is megoldhattuk volna... Egyébként el sem tudja képzelni, hány kisiparos nyugodott meg, hogy feleségének is lesz nyugdíja. Ednek két helyről is pénz üti a markát...

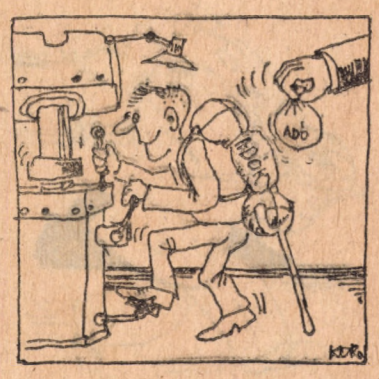

dig az asszonyt csak akkor vették számításba, ha kirótták az adót. Többet keres maga — mondták —, van segítsége. Végre *elismerhettük a házastársat*, hiszen az iparos családok tízezreinél hagyomány az egymás segítése. Januártól háromezer forint elszámolható „házastársi kiadásként", a feleség vagy férj után fizetett társadalombiztosítási járulék 510 forint. És öt esztendő visszamenőleg megváltható — részletfizetési kedvezménnyel. Akik korábban már vállalatnál, szövetkezetnél dolgoztak, az elévült időt — 1929-ig visszamenőleg — folyamatos munkaviszonynak számíthaják.

Egy lépéssel előre

— Ahogy összehasonlítom az új rendeletet az előző, 1975-össel, úgy látom, most a házastársak járnak abban a cipőben, amiben hajdanában a kisiparosok. A jövedelem szerint társadalombiztosításra baleseti ellátás és nyugdíj járt, a házastársnak semmi. Most mindenki lépett egyet előre. De mi a helyzet a fel- és lemenő ágú rokonnal, a segítő családtagokkal?

— A rendeletek *ösztönzik a családi társulásokat, összefogásokat*. A kisiparos három alkalmazottat és hat segítő családtagot foglalkoztathat. De rajta áll, hogy milyen minőségben jelenti be a rokonokat. Szerintem *jobb, ha alkalmazottként*. Így annyit kereshetnek, amennyit dolgoznak, és fizetésüknek megfelelően táppénzt, majd nyugdíjt kaphatnak, jár a gyermekgondozási segély, a családi pótlék. Ugyanakkor a módosított törvényerejű rendelet segítő családtagnak ismeri el őket, nem kell utánuk húszszázalékos alkalmazotti különadót fizetni. Ez kedvezmény!

— Mi van akkor, ha a kisiparos megbetegszik? Az alkalmazott viheti tovább a boltot, s akkor

— Szó sincs róla. Ez igazságtalanság lenne. Ha a kisiparos egy alkalmazottal vagy családtaggal dolgozik, a betegsége nyolcadik napjától kapja a táppénz ötven százalékát, amennyiben több embert foglalkoztat, csak a 31. nap után adható a táppénz fele. Természetesen, ha egyedül dolgozik, nincs megkötés.

— Tehát egy-két árnyalati különbséget leszámítva, a kisiparos mindent megkap, amit a szövetkezetnél, a vállalatnál dolgozók. Csakhogy ezért nagyon meg kell fizetnie. Aki megkeresi a havi hatezret, majdnem kétezer forintot ad társadalombiztosításra. Nem sok ez egy kicsit?

— Ezt az összeget nem önkényesen állapítják meg, ez a jövedelem huszonnégy százaléka, plusz a progresszív nyugdíjjáruléK. *Annyi, mint a bérből és fizetésből élő dolgozóké*, vagyis egy kalap alá kerültek az állami alkalmazottakkal. Csak éppen a vállalatnál könnyen elsiklik fölötte mindenki — *a munkaadó fizet*. A kisiparos önmaga munkáltatója. De a társadalombiztosítási járulék elszámolható, csakúgy, mint az anyag, az alkalmazottak részére kifizetett munkabér, az energiaköltség, a műhelybérlet, vagy az amortizáció.

Ne áremeléssel

— Vagyis a társadalombiztosítási járulék elszámolható. De elő kell teremteni a pénzt, amiből kifizethető. Ha a kisiparos az elmúlt évi életszínvonalat tartani szeretné, több árbevételre van szüksége. Ennek legegyszerűbb módja az áremelés. Ne köntörfalazzunk; végső soron a vevő, a megrendelő jár rosszul...

— A kiadások elismerhetők az árban. Lesznek, akik ezt az utat járják. A hiányszakmákban, és ahol több a kereslet, mint a kínálat. De aki holnapra is gondol, másként dönt. Előbb-utóbb kialakul *a versenyhelyzet*. Nem mindegy, mit, milyen minőségben, mennyiért kínálnak. Az építőiparban máris érezhető a hanyatlás; csökkent az építkezési kedv. Viszont számítani lehet rá, hogy az elektroakusztikai berendezések, a háztartási gépek javítása iránt megnő az igény, s több munkája lesz a cipészeknek is, több átalakítással fordulnak a szabóhoz. Megsokszorozódnak a javítások, a karbantartási munkák. Nos, az előrelátó üzletember időben alkalmazkodik a társadalmi igényekhez. Átlovagol azokra a területekre, ahol bőven lesz munkája. És korszerűsíti műhelyét, gépeket vásárol — kap rá hitelt az OTP-től. Lesz egyéb lehetőség is. Tárgyalunk a Pénzügyminisztérium és az Országos Tervhivatal vezetőivel: *a kisiparos maga képezhessen műszaki fejlesztési alapot*. Nemsokára megalapítjuk az innovációs irodát; gyorsítjuk a műszaki újdonságok, a találmányok útját. Van megoldás. *Jobb, ha a kisiparos sem az árat emeli, hanem termelékenyebben dolgozik* — mert jönnek a versenytársak.

Cseszák Gyöngyi

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

A fogyasztói árak alakulása Ausztriában

Egy év alatt 6,1 százalékkal *emelkedtek* a fogyasztói árak Ausztriában. Ez év januárjában 1,2 százalékkal volt magasabb az árszint, mint egy hónappal korábban. Leginkább a városi tömegközlekedési díjak, a villanyáram és a kórházi árak emelkedtek.

Görögország kölcsönöket vesz fel

Görögország az idén várhatóan 1,6 milliárd dollár értékben *vesz fel kölcsönöket* külföldön, valamelyest többet, mint tavaly — közölte a görög központi bank. A görög fizetési mérleget javítja a Közös Piactól kapott 500 millió dollár, valamint a helyi olajbányászatból származó, hasonló nagyságrendű összeg.

India mérleghiánya

A folyó költségvetési év első nyolc hónapjában 3,3 milliárd dollárról 3,5 milliárd dollárra emelkedett India kereskedelmi *mérleghiánya*. Az export 4-ről 7,3 milliárdra, az import pedig 4,6-ról 8,1 milliárd dollárra nőtt.

Az USA agrárexportja

Tizenkét, egymást követő év rekordjai után az Egyesült Államok mezőgazdasági exportjának értéke várhatóan *visszaesik* az 1981—82-es pénzügyi évben — jelentette az amerikai mezőgazdasági minisztérium. Bár az export mennyisége mintegy 4 százalékkal nő, a főbb termények árcsökkenése miatt azonban a kivitel értéke valószínűleg 42,5 milliárd dollárra csökken. A tavaly szeptemberben véget ért pénzügyi évben az amerikai mezőgazdasági export értéke 43,8 milliárd dolláros rekordnagyságot ért el.

Csökken a japán autóexport

Az év első hónapjában jelentősen csökkent a két vezető japán autógyár exportja. A Toyota 9,6 százalékkal, a Nissan pedig 12,9 százalékkal *kevesebb* autót értékesített külföldön, mint egy évvel korábban.

A Fabulon sikere Bulgáriában

A Bulgáriában is ismert és kedvelt Fabulon-márkájú kozmetikai cikkekből nyílt egyhetes kiállítás és -vásár Szófiában a *„Valentina"* üzlethálózat szervezésében.

Magyarország a bolgár kozmetikai és illatszer-kereskedelem *egyik legnagyobb külföldi szállítója*. Csupán tavaly mintegy 91 ezer rubel értékű magyar kozmetikum talált vevőre Bulgáriában.

A bolgár főváros egyik elegáns üzletében megnyílt Fabulon-bemutatón a gyártó cég szakemberei gyakorlati tanácsokkal is szolgálnak a helyszínen.

Bognár József előadása Párizsban

Hogyan küzdhető le a válság?

Dr. Bognár József akadémikus, az MTA Világgazdasági Kutató Intézetének igazgatója kedden este előadást tartott *a párizsi nemzetközi diplomáciai akadémián, „A kelet—nyugati gazdasági kapcsolatok jelentősége és jövője a következő évtizedek világgazdaságában"* címmel.

Dr. Bognár József előadásában rámutatott arra, hogy a fegyverkezési verseny, s a nemzetközi politikai viszonyok megromlása *visszatartja és fékezi* a gazdasági kapcsolatokat.

Különösen veszélyessé vált a nemzetközi gazdasági kapcsolatok alárendelése a politikai-biztonsági meggondolásoknak a világgazdasági válság kibontakozása óta. *Ezt a válságot, amelyet világgazdasági korszakváltásnak lehet nevezni, csak olyan gazdasági kooperáció és politikai együttműködés segítségével lehetne leküzdeni, amilyenre e század történetében még nem volt példa.*

A táplálkozás szerepe az egészség megóvásában

Az orvostudomány már évtizedek óta behatóan tanulmányozza a mindinkább tömegméreteket öltő, újabb keletű népbetegségeknek az összefüggését az életmóddal, ezen belül a táplálkozással. *Melyek ezek a betegségek?* Az elhízás, a cukorbaj, a magas vérnyomás, a vér magas zsírtartalma, a szívinfarktus, az érszűkület, a visszértágulat, az aranyér, a székrekedés, a gyomor- és nyombélfekély, hogy csak a legfontosabbakat említsük.

Az *elhízás* — ha a kezdetben önmagában még nem is tekinthető betegségnek — huzamosabb fennállása esetén már több betegség forrása, rizikótényezője lehet. *A megelőzés feltételei:* a zsíros ételek, és édességek korlátozása, rendszeres fizikai aktivitás.

Az újonnan felfedezett *cukorbetegek* nyolcvan százaléka elhízott. A mértéktelen cukorfogyasztás általában előbb testsúlygyarapodást okoz, és csak azután cukorbajt. Az embereknek csaknem egyötöde születik a cukorbetegségre való hajlammal. Az a tény, hogy 40 esztendeje hazánkban körülbelül tízezer cukorbeteg volt, és számuk azóta *harmincszorosára* nőtt, egyértelműen igazolja táplálkozásunk és életmódunk megváltozásának szerepét. Erre utalnak a természeti népek körében végzett vizsgálatok is: *a nomádok, az őserdei néger törzsek, az indiánok között gyakorlatilag nem fordul elő a cukorbaj.* A már cukorbeteggé vált kövér ember számára a fogyás, a testsúly normalizálása alapvető jelentőségű, nemegyszer a betegség „megszelidülését", sőt, rejtett állapotba való visszafejlődését eredményezi.

A *magas vérnyomás* keletkezésében a táplálkozási tényezőkön kívül lényeges szerepe van az idegi hatásoknak, *a zaklatott életmódnak,* a munka és pihenés közötti helyes arány megbomlásának. Ami a táplálkozás szerepét illeti, döntő jelentőségű egyrészt az elhízás (kövérek között gyakoribb a magas vérnyomás), másrészt a túlzott konyhasófogyasztás. Kimutatták, hogy *sószegény étrenden* a már kifejlődött magas vérnyomás is lényegesen javul. A rostszegény étrend szintén közrejátszhat a hypertónia kialakulásában, rosttal dúsított diétán a vérnyomásértékek csökkennek.

A *vér magas zsírtartalma* nagyon gyakran társul az elhízáshoz és a cukorbajhoz. *Kialakulásában szerepe lehet az alkoholizmusnak is,* de tény, hogy a magas vérzsírszint bizonyos formáinak létrejöttéhez a túlzott összkalóriabevitel is szükséges. Következményei, különösen huzamosabb idő után, rendkívül súlyosak: az összes verőér — így a szívkoszorúerei, az agyi- és a végtagverőerek — elmeszesedése és szűkülete, a szívinfarktus, az agytrombózis stb. Megelőzése többnyire a megfelelő étrend összeállításában és megtartásában, a testsúly normalizálásában, az anyagcsere egyensúlyában rejlik.

A *szívinfarktus* kialakulását elősegíthetik a már említett betegségek, rizikótényezők: *elhízás, cukorbaj, magas vérnyomás, magas vérzsírszint.* Keletkezésében szerepe lehet még a mértéktelen dohányzásnak, a túlzott kávéfogyasztásnak, a fizikai tréning hiányának. Megelőzésének lehetősége az egészséges, megfelelő összetételű és energiatartalmú táplálkozás, a normális testsúly megőrzése, a rendszeres mozgás, a mértékletes kávézás, a dohányzás abbahagyása.

Erelmeszesedést (érszűkületet) okozhat a többnyire helytelen táplálkozás következtében létrejövő magas vérzsírszint, a hypertonia, a cukorbaj, és a dohányzás. Mindebből következik a megelőzés módja. Ha már kialakult, *gyógyítására igen korlátozottak a lehetőségek;* a dohányzás mindenképpen tilos, mert különben az állapot feltartóztathatatlanul romlik.

A *székrekedés,* az *aranyér,* a *visszértágulat* kialakulásában a táplálék rostszegénységének is szerepe lehet. A megfelelő mennyiségű növényi rost híján ugyanis székrekedés alakulhat ki, ez pedig megnehezíti a medencében levő visszerek kiürülését. A következményes nyomásfokozódás áttevődik a végbél vénáira, és a lábszárakra, aranyeret és visszértágulatot okozva. Megelőzésüket megfelelő rosttartalmú étrend segíti.

A *gyomor- és nyombélfekély* keletkezésében lényegesek a táplálkozás hibái. Az éhgyomorra való kávézás, a cigarettázás, a reggeli elmulasztása, a kapkodó étkezés, a sok édesség, a cukros üdítők, a rossz fogak miatti elégtelen rágás — mind-mind egyre halmozódó ártalmat jelentenek a gyomor- és nyombél nyálkahártyájának. Megelőzésében nagy szerepe van a megfelelő összetételű, naponta 4—5 alkalomra elosztott étkezésnek, a kiegyensúlyozott életmódnak. Kerülnünk kell a cigarettázást, a tömény édességeket, az alkoholt, és le kell szoknunk róla, hogy éhgyomorra igyuk meg első kávénkat.

Dr. Fövényi József
belgyógyász főorvos

Kiskerttulajdonosoknak

A vetőmag már beszerezhető

Múlt századbeli kalendáriumban olvasható: *„Februárban a kutya még nem ette meg a telet."* És hátra van még *Mátyás, Gergely* napja is. Az előbbi február 24-én, az utóbbi március 12-én. A néphit szerint: *„Mátyás, Gergely két rossz ember".* Mindkét napon még nagy hideg érkezhet, pedig ekkor már vetni kell a borsót, szélvédett helyen a petrezselymet, a sárgarépát, a virágok közül a díszmákot, az egynyári szarkalábot, a tatárvirágot stb. Tehát ideje körülnézni a vetőmagüzletekben.

— Ebben az évben zöldség-, fűszer- és dísznövénymagvakból a *múlt évinél is jobb az ellátás* — hallottuk a legtöbb helyen.

— A lakosságot ellátó boltokban — mondották a Vetőmagtermeltető és Értékesítő Vállalat illetékesei — a zöldség- és fűszernövények 39 fajának 410, a virágmagvak 125 fajának 430 fajtája kapható a boltokban. A lakosságot ellátó boltok a megrendelt magvakat már megkapták. *Tavaly 38, az idén 40 millió tasak magot küldtünk szét az országban.*

Minden évben tapasztalható, hogy olyan új fajták magjait is keresik, amelyeket a nemesítő még csak ebben az évben, vagy az előző évben mutatott be. Lehet, hogy a fajta még nem rendelkezik *állami minősítéssel,* és még a vetőmag nagyon kevés. Ezeknek az új fajtáknak a magvai elsősorban a *mintaboltokban* kaphatók. Így például az étkezési *paprikafajták* közül az Angeli emléke F1, a Belecskai, a Hárosi zöld, a Góliát; *paradicsomból:* a K.3—42 F1, a Sprint, a Treff: *salátából* a Tavaszi hajtató: *retekből* a tavaszi piros; *uborkából* a Kecskeméti saláta F1, a Kecskeméti csemege: *sárgadinnyéből* a Líra és a Hógolyó; *karfiolból:* a Prom Lagon, a Sita, a Paloma, a Merano, a Primura.

Ha a kistermelők nem kapnak Petit borsót, akkor helyette kérjék a nagyobb termést adó Újmajori korait, és a Debreceni világoszöldet. A Korai vajbabot helyettesíti a Cherokee, a Frigga kelkáposztát a Szentesi korai.

Dísznövénymagból 430 egynyári-kétnyári, évelő és cserepes fajta került a kereskedelembe. Ez ötezer kilogramm mag, *ötmillió-háromszázezer* tasakban.

B. L.

Autósoknak, motorosoknak

Üzemanyagköltség külföldre

Azok, akik külföldi nyaralásra, túrára készülnek, ha gépkocsival, vagy motorkerékpárral utaznak a szocialista országokba, az éves 15 ezer forintos személyi kereten túl vásárolhatnak üzemanyagköltségre valutát. Akik az NDK-ba látogatnak, az IBUSZ-irodákban és az OTP fiókjaiban vásárolhatnak üzemanyagtalont. Ha ezek egy részét nem használják fel, visszaérkezés után a vásárlás helyén visszaválthatják.

Az üzemanyagköltség megállapításánál mindig az utazás legtávolabbi célpontjait veszik figyelembe. A szülők útlevelében szereplő, a velük együtt utazó 14 éven aluli gyermekek részére külön üzemanyagköltséget nem biztosítanak.

A Jugoszláviába és a nyugati országokba utazó turisták a következő összeghatárokig vásárolhatnak üzemanyagköltségre konvertibilis valutát:

Ország	Gépkocsivezető Ft	Utas Ft
Anglia	**11 000**	**2900**
Ausztria	**2400**	**800**
Belgium	**5800**	**1500**
Dánia	**5800**	**1500**
Finnország	**7800**	**2000**
Franciaország	**9600**	**2500**
Görögország	**7000**	**1800**
Hollandia	**5800**	**1400**
Jugoszlávia	**4200**	**1200**
NSZK	**5400**	**1300**
Norvégia	**7000**	**1400**
Olaszország	**6200**	**1600**
Portugália	**12 000**	**3300**
Spanyolország	**12 000**	**3300**
Svájc	**4400**	**1200**
Svédország	**7000**	**1800**
Törökország	**5000**	**1300**

Egy kis optikai csalással

Telten is jólöltözötten

Napjainkban *az ideális nő, karcsú,* a divat is a soványaknak kedvez. Légiesen karcsú manekenek vonulnak a pódiumon a divatbemutatókon, alig akad eset, hogy erősebb termetűt lássunk közöttük. A nem éppen nádszálvékonyak irigykedve nézik őket, s arra gondolnak: *hiába minden, ők azután akármit vesznek is magukra, úgysem lehetnek ilyen elegánsak.* Holott ez nem így van, mert a jólöltözöttség nem a kilóktól függ, hanem attól, ki hogyan ismeri meg egyéniségét, és teremti meg annak összhangját a divattal. Ez tulajdonképpen nemcsak a kövérekre vonatkozik, hanem a soványakra is; a tizenévesekre éppúgy, mint a negyvenesekre és ötvenesekre; nőkre és férfiakra, tehát mindenkire.

Az ápolt, jól szabott és kényelmes ruhát viselő testesebb nő és férfi *kevésbé látszik kövérnek,* ha megkeresi a méreteihez, az egyéniségéhez és a külsejéhez illő öltözködési stílust. A szakemberek azt tartják, az öltözködik jól, aki megjelenésével feledtetni tudja alakja hibáit. A színekkel, a formákkal, a kiegészítőkkel teljesen bocsánatos csalást lehet elkövetni.

A színeket három csoportba osztjuk. *Világos:* a fehér, a sárga, a nyersszín, a rózsaszín, a világoskék stb. *Középtónusú:* a drapp, a barna, a szürke világos árnyalatai stb. *Sötét:* a barna, a grafitszürke, a sötétkék, a fekete. A világos foltok sötét környezetben nagyobb terjedelműnek, mint a sötétek világos környezetben, mivel a világos színek visszaverik a fényt, a sötétek pedig elnyelik. Ezt a fénytani ismeretünket kamatoztathatjuk az öltözködésben is, azaz sötétebb ruháinkra világos díszítést tegyünk, és ne fordítva. Próbáljuk ki, hogy egy fekete, szürke, vagy sötétkék, már-már megunt ruhánkat mennyire „feldobja" egy pasztellszínű, könnyű selyem, vagy muszlin sál. Hátha még ez a nyakbavaló jó hosszú is! Akár a ruha aljáig leérhet. A függőleges megosztás ugyanis karcsúsít.

Az optikai hatásokat egyébként jól alkalmazhatjuk alakunk hibáinak elfedésére. Ha például valakinek a felső teste a csípőjéhez képest túl erős, igen jó hatást kelthet egy fehér szoknyában fekete pulóverrel. A fehér-fekete színt ezúttal inkább a példa kedvéért említettük, az ilyen nagy kontrasztokat azért inkább kerüljék az erősebb termetűek, számukra inkább előnyös a közelebb álló, jól összeválogatott színárnyalatokat viselni. Bánjunk csínján a mintákkal is. *Rossz beidegződés, hogy a kövér nők ne viseljenek aprómintás kelméből készült ruhát.* Éppenhogy *válasszanak bátran* kismintájú anyagot, pettyeset, kockásat, virágosat, de az alapja sötétebb színű legyen. Egyébként az anyagok kiválasztásánál vegyük figyelembe, hogy az erősebb termetűek mindig jobb minőségű kelmét vásároljanak. Lehetőleg kerüljék a fényes, csúszós felületű anyagokból (szaténból, lurexből, selyemjersey-ből stb.) készült ruhák viselését. A matt, bolyhos felületű szövetből varrt ruha kontúrja nem jelentkezik élesen, hanem beleolvad a környezetbe, optikailag „rejti" az alak körvonalát. Sokat segíthetnek a szabásvonalak is. A szűk, testre simuló ruha helyett a teltebbek viseljenek inkább kétrészes öltözetet.

B. K.

A hét végén is nyitott könyvtárak

A Szabó Ervin Könyvtár hálózatából a hét végén a következő könyvtárak tartanak nyitva:

Központi könyvtár, Szabó Ervin tér 1. (Sz. 9—13; V. 9—13.) — VIII., Gutenberg tér 3. (Sz. 13—18; V. 9—13.) — VIII., Kulich Gyula tér 12. (Sz. 13—18; V. 9—13.) — IX., Börzsöny u. 9—11. (Sz. 10—16.) — IX., Aszódi és Füleki u. sarok (Sz. 10—14.) — IX., Gubacsi út 89. (Sz. 10—14.) — IX., Mester u. 53—55. (Sz. 10—15.) — IX., Hámán Kató u. (Sz. 10—15.) — X., Pataky tér 7—14. (Sz. 9—14; V. 9—13.) — XI., Szakasits Árpád u. 55. (Sz. 13—18; V. 9—13.) — XI., Karinthy F. u. 11. (Sz. 13—18; V. 9—13.) — XVII., Wesselényi u. 1. (Sz. 14—17.) — XVII., Zrínyi u. 13. (Sz. 9—14.) — XVIII., Baross u. 8. (Sz. 10—16.) — XIX., Vörös Hadsereg útja 93—95. (Sz. 9—14.) — XX., Marx K. u. 128. (Sz. 13—17.) — XXI., Kalamár József u. 230. (Sz. 13—17.) — XXI., Rákosi E. u. 138. (Sz. 13—17.) — XXI., Széchenyi u. 91. (Sz. 13—17.) — Mozgókönyvtár, XVIII., Tátrafüred tér (Sz. 10—11.30.) — XVII., (Rákosliget) Hősök tere (Sz. 12—14.)

Programajánlat

A Négy Évszak és a Fáklya-klub rendezésében a Te meg Én pódiumon, a Pesti Vigadó kamaratermében, vasárnap este 8 órakor *Rátonyi Róbert-est* lesz. A Fáklya-pódium rendezvénye február 21-én, vasárnap délelőtt 10 órakor kezdődik; a Tízen Túliak vasárnapi klubjában közreműködik *Eszményi Viktória* táncdalénekes és *Markos Zoltán* rajzoló. A játékot *Endrei Judit* vezeti.

Hétvégi túrajavaslatok

A természetet szeretőknek szombati programként javasoljuk a következő túrákat, amelyeken vendégeket szívesen látnak.

A Törekvés Sport Egyesület a népligeti Planetárium megtekintésére hívja az érdeklődőket. Utána sétálnak a Népligetben. Találkozás délután 3 órakor (X., Kőbányai u. 30.). — Vezető: Tóth Sándor.

A Gázművek Turista Egyesülete a Budavári Palota múzeumaiba kalauzolja a látogatókat. Találkozás délután 2 órakor a Moszkva téren. Vezető: Tóth Sándor.

Az Óbudai Petőfi Sport Egyesület vezetője a Semmelweis Orvostudományi Múzeumot mutatja be. Találkozás a múzeum főbejárata előtt fél 12 órakor (I., Apród u. 1—3.).

Vasárnapi ajánlatunk:

Angyalföldi TE: Biatorbágy — Kőhegy — Iharos — Törökbálint. Találkozás 7.45 órakor a Kelenföldi pályaudvaron.

Budapest SE: Irhás árok — Frankhegy — Makkosmária — Budakeszi. Találkozás 10 órakor a Moszkva téren.

Budapesti Elektromos SE: Nagykovácsi — Kutyahegy — Nagyszénás — Zsiroshegy — Solymár. Találkozás 9 órakor a Moszkva téren.

Észak-budapesti Pedagógus SK: Budakeszi — Vörösfenyves — Parkerdő — Julianna-major — Ady-liget. Találkozás 9.30 órakor a Moszkva téren.

Gelka SK: Nógrád — Magyarkút. Találkozás 6.20 órakor a Nyugati pályaudvaron a 8-as vágány bakjánál.

KPVDSZ Vörös Meteor TE: Ságvári liget — Báthory-barlang — Hárs-negyi körút — Hűvösvölgy. Találkozás 9 órakor a Moszkva téren.

Lapkiadó Vállalat: Hármashatárhegy — Fenyőgyöngye. Találkozás 10 órakor a 65-ös autóbusz Szépvölgyi úti végállomásán.

Óbudai Spartacus TE: Nagymaros — Hegyestető — Zebegény. Találkozás 7.15 órakor a Nyugati pályaudvar pénztártermében.

Orvosegyetem SC Gyopár: Erzsébet erdészlak — Nagy Kopasz — Szeltörés erdő. Cseres-tető — Boróka-árok — Piliscsaba. Találkozás 8.15 órakor a Moszkva téren.

Tipográfia TE: Dobogókő — Sikárosi őrház — Pilisszentlászló. Találkozás 7.30 órakor a Batthyány téren.

Törekvés SE: Vérteskozma — Csákvár — Nagy Bükk — Várgesztes. Találkozás 6.10 órakor a Keleti pályaudvar alsó pénztártermében.

Vasas SC: Könnyű sétatúra a csikóvároljai túristaház térségében. Találkozás 8 órakor a Batthyány téren.

Zuglói SE: Esztergom — Cserépestető — Barátkút — Dobogó — Basaharc — Szob. Találkozás 6.15 órakor a Nyugati pályaudvar pénztártermében.

Bakony Vegyész TC; Veszprém: Vinye — Télizöldhegy — Porvacsesznek. Találkozás 8.40 órakor a veszprémi Volán pályaudvaron.

Székesfehérvári Pénzintézetek Vörös Meteor SE: Zánka — Hegyestető — Monoszló — Pongyerhegy — Zánka. Találkozás 9 órakor a székesfehérvári pályaudvaron.

Atomerőművek települések fűtésére

A kisebb és közepes nagyságú települések fűtésére alkalmas atomerőműveket terveznek a szovjet tudósok. A Lenin reaktorkísérleti intézetben 1979 óta sikerrel működik az a kisméretű fűtőerőmű, amely *napi 12—15 gramm nukleáris fűtőanyaggal egy háromezer lakosú település fűtését és melegvíz-szolgáltatását látja el.* Ehhez pakuratüzelésű erőmű esetében naponta csaknem 30 tonna fűtőanyagra lenne szükség.

Az atomenergiával működő fűtőerőművekre a Szovjetunióban nagy szükség van: az ország energiahordozóinak mintegy *harmadrészét* használják fel jelenleg fűtésre és melegvíz-szolgáltatására. Különösen a kisebb, a fő közlekedési utaktól távol eső településeken jelent *nagy gondot a fűtőanyag szállítása*, s ahogy az ipar fokozatosan települ át a hosszabb fűtési időszakot, több fűtőanyagot igénylő északi területekre, a szükséglet tovább nő. A fűtésre szolgáló atomerőművek nélkül ez az igény nehezen elégíthető ki, azonban az ilyen hőtermelő atomerőműveknek számos *speciális problémája* van — mindenekelőtt az, hogy az áramot termelő erőművektől eltérően azokat *a lakott területek közvetlen közelébe* kell telepíteni, a hőveszteség elkerülésére. Ez ugyan ma már teljes biztonsággal megoldható és *a környezetszennyezés* is kisebb, mint a hagyományos fűtőanyaggal dolgozó hőközpontoké, azonban meg kell oldani a *hőkicserélés*, a *hőszállítás* teljesen biztonságos rendszerét.

Mint a két szovjet kutató a *Sztroityelnaja Gazeta* című lapban megállapítja, ismét előtérbe kerültek az olyan megoldások, amelyek *szerves folyadékot* használnának erre a célra. Mivel az ilyen hőszállító folyadék nincs kitéve annak, hogy a neutronok aktivizálják, *nincs szükség biológiai védelemre.* A folyadék forráspontja magas, így a reaktorban alacsony nyomás tartható fenn és *nem is okoz korróziót* a szállítóvezetékben, amelyet így olcsóbb anyagokból lehet elkészíteni. Ugyanakkor az ilyen folyadék felhasználása előtt még *számos nehézség* is áll s a szovjet tudósok most ezek elhárításán dolgoznak.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: FEBRUÁR 16-TÓL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre,	Eladási forintban
Angol font	6441,06	6447,51	6453,96
Ausztrál dollár	3769,80	3773,37	3777,14
Belga frank	86,13	86,22	86,31
Dán korona	447,96	448,41	448,86
Francia frank	577,74	578,32	578,90
Hollandi forint	1338,69	1340,03	1341,37
Japán yen (1000)	147,23	147,38	147,53
Kanadai dollár	2856,86	2859,72	2862,58
Kuvaiti dinár	12123,81	12135,95	12148,09
Norvég korona	582,97	583,55	584,13
NSZK márka	1467,90	1469,37	1470,84
Olasz líra (1000)	27,58	27,61	27,64
Osztrák schilling	209,33	209,54	209,75
Portugál escudo	50,17	50,22	50,27
Spanyol peseta	34,75	34,78	34,81
Svájci frank	1827,62	1829,45	1831,28
Svéd korona	602,40	603,00	603,60
Tr és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA dollár	3458,23	3461,69	3465,15

VALUTA- (BANKJEGY- ÉS CSEKK-) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: FEBRUÁR 16-TÓL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6254,03	6640,94
Ausztrál dollár	50	3660,17	3886,57
Belga frank	5000	83,63	88,81
Dán korona	1000	434,96	461,86
Finn márka	100	753,87	800,51
Francia frank	500	560,97	595,67
Görög drachma	500	53,17	56,45
Hollandi forint	1000	1299,83	1380,23
Japán yen (1000)	10 000	142,96	151,80
Jugoszláv dinár	100	71,70	76,14
Kanadai dollár	100	2773,93	2945,51
Kuvaiti dinár	10	11771,87	12500,03
Norvég korona	1000	566,04	601,06
NSZK márka	1000	1425,29	1513,45
Olasz líra (1000)	50 000	26,78	28,44
Osztrák schilling	1000	203,25	215,83
Portugál escudo	5000	48,71	51,73
Spanyol peseta	5000	33,74	35,82
Svájci frank	1000	1774,57	1884,33
Svéd korona	100	584,91	621,09
Török líra	1000	25,25	26,81
USA dollár	100	3357,64	3565,54

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. FEBRUÁR 9-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Egy hét a világgazdaságban

Lejtőn az olajár

További mérséklődés várható – Irán robbanthat...

Az elmúlt tíz napban egyre érdekesebb hírek érkeztek az olajpiacról. Zárt ajtók mögött, hat arab Perzsa-öböl menti ország miniszterei tanácskoztak február elsején, s ezen szóba került az árcsökkenés miatti helyzet értékelése is. Oteiba — az emírségek olajügyi minisztere, az OPEC elnöke — tanácskozást folytatott e kérdésben a soron kívüli OPEC-konferencia összehívására.

Megszívlelendő tanulsága korunk világgazdasági folyamatainak: sohasem mondhatjuk azt, hogy valaminek a bekövetkezte lehetetlen. Csak két éve annak, hogy az arany ára unciánként 900 dollár volt, és a szakértők többsége a négyszámjegyű szintet sem tartotta irreálisnak. Manapság pedig az aranyár még a 400 dollártól is elmarad. Az 1979—80-as olajárrobbanás alatt ezeken a hasábokon kifejtettük — tegyük hozzá, hogy az ellenkezőjét akkor senki sem merte állítani —, hogy egyik tulajdonsága — helyettesíthetetlensége — miatt, az olajár emelkedése gyakorlatilag megállíthatatlan. Akkoriban csupán az volt a kérdés, hogy *milyen ütemű lesz a növekedés.* Még a reálértékben mért árcsökkenés is *elképzelhetetlen* volt, nominális mérséklődésre pedig aztán még lelke mélyén sem gondolt senki. Most meg az olajár — legalábbis dollárban — *gyorsuló mértékben csökken.* Az előrejelzések optimisták. Jamani sejk, Szaúd-Arábia olajminisztere úgy véli: *reálértékben az olajárak legkorábban a nyolcvanas évek második felében fognak emelkedni.*

Túlkínálat a piacon

Az olajsztori tanulsága nyilvánvaló: a megváltozhatatlannak tűnő trendek sem tartanak örökké. Ilyen körülmények között persze — gondoljunk csak a fentebb említett aranypiaci példára — gazdasági döntéseket hozni is *kockázatosabb*, hisz nem csupán az uralkodó világgazdasági folyamatot kell felismerni, hanem annak megváltozását is.

Míg 1979-ben az OPEC egységét az bontotta meg, hogy a hisztérikus piaci viszonyok között egyes termelők *tetszésük szerint emelhették áraikat, és figyelmen kívül hagyhatták a szervezet döntéseit, addig most a helyzet éppen fordított.* A piacon ugyanis a kínálat naponta mintegy *2—3 millió hordóval* haladja meg a keresletet. Ez a helyzet *fennmaradt* annak ellenére, hogy az olajtermelők — elsősorban az OPEC — termelésük *drasztikus csökkentésével kísérelték meg az egyensúlyt helyreállítani.* Jellemző adat: az Olajexportőrök Szövetsége tagállamai jelenleg *naponta 20 millió hordónál is kevesebbet hoznak a nyersanyagból felszínre annak ellenére, hogy a kitermelés kapacitása ennél 50 százalékkal magasabb.* A szaúdi termelés — Rijad jelenti a szervezet meghatározó pontját — napjainkban *8 millió barrel alatt marad*, és nagyjából az 1975-ös szinten van. A rendkívüli piaci körülményeket az OPEC arra használta fel, hogy legutolsó értekezletén rendet teremtett az árkérdésben, és — így tűnt akkor — ismét visszanyerte hatalmát az „alapár" (a szaúdi könnyűolaj ára és a különböző minőségű termékeknél arra rárakodó „felárak" felett. Ez a siker azonban *törékeny volt*, hiszen a tagállamok részéről fegyelmet és a közösségi érdekek respektálását tételezte fel. Az elképzelés — kimondatlanul — az volt, hogy a tagországok termelésük arányos csökkentésével fogják a kialakított árstruktúrát megvédeni, tudomásul veszik olajbevételeik mérséklődését, és nem kísérlik meg egyoldalú árcsökkentéssel piaci részesedésüket társaik javára növelni.

Felbomlik az OPEC?

Irán azonban pontosan ezt kísérelte meg, amikor teljesen szabálytalanul és az OPEC előzetes konzultálását is mellőzve, *hordónként 1 dollárral csökkentette olaja árát.* Az iráni termék így olcsóbbá vált szaúd-arábiai versenytársánál, miközben hagyományosan *többe szokott kerülni.* A múlt heti hírek szerint Rijad rendkívüli árkonferencia összehívását követelte volna, később azonban sokkal „megfontoltabb" szaúdi reakciókról hallottunk. Éppen ez mutatta azonban a helyzet súlyosságát. Szaúd-Arábia ugyanis nyilvánvalóan nem azért mondott le Iránnak „a plénum előtti" elítéltetéséről, mivel a kialakult helyzetet magára nézve nem tartja sérelmesnek. Éppen ellenkezőleg. Az árkonferencia összehívása jelenti a nagyobb veszélyt, *a szervezet formális felbomlásának veszélyét.* Valószínűtlen ugyanis, hogy a tagállamok — részben feladva nemzeti érdekeiket — hajlandóak lennének közös cselekvésben megállapodni. *Konferencia nélkül sem problémamentes az olajtermelők helyzete.* Az iráni lépés ugyanis könnyen, elsősorban az afrikai országok körében, újabb árcsökkentési hullámot indíthat el. A „gyutacs" szerepét játszó Irán nem csupán árcsökkentést jelentett be, hanem termelésének jelentős növelését is előirányozta. Míg jelenleg hivatalos adatok szerint naponta 1 millió hordó olajat hoznak felszínre, addig az elképzelések szerint a kitermelést nemsokára napi 2,5 millió hordóra növelik. Az ok: az országnak az Irakkal folytatott háború miatt sürgősen pénzre van szüksége.

Majd két dollárral

Tételezzük fel, hogy Irán megvalósítja ezt a szándékát és — mondjuk — egy negyedév múlva az olajpiacon a kínálat naponta 1,5 millió hordóval lesz több. A következmény csakis *árcsökkentési hullám, burkolt alákínálás lehet, hisz a keresletnek nemhogy emelkedésére nem lehet számítani, de szezonális okokból éppen a csökkenés a valószínű.* Az OPEC statisztikája szerint az elmúlt egy év alatt a nemzetközi kereskedelembe került nyersolaj átlagos árszintje hordónként 35,98 dollárról 34,01 dollárra *esett*, és a jelek szerint a feldolgozó ipar további árcsökkenésekre számít. A szervezet tagországainak problémája az, hogy „hozzászoktak" a korábbi magas bevételekhez, és nehezen tudnak a lecsökkent jövedelmekhez alkalmazkodni. Az OPEC pedig alighanem fennállása *legkomolyabb válságát éli át.*

Gonda György — Szentgáli Péter

HORIZONT

Tárgyalások a lengyelországi légi járatokról

A Lengyelországból, illetve Lengyelországba repülő légi járatok *ismételt beindításáról* folytatnak tárgyalásokat a lengyel illetékesek egyebek között *Ausztria, Nagy-Britannia, Hollandia, Franciaország*, az *NSZK* és *Svédország* képviselőivel. A *szocialista országokkal* beindított kétirányú légi forgalom lehetővé tette a LOT lengyel légitársaság számára *gépparkjának hasznosítását*, a társaság személyzetének foglalkoztatottságát, de a légi forgalom *még messze nem éri el korábbi szintjét.*

Kuvait megemelte hozzájárulását az OPEC-alaphoz

Kuvait *megkétszerezte*, s így 145,6 millió dollárra növelte a *fejlődő országok számára* fenntartott OPEC-alaphoz való *hozzájárulását.*

Tajvani importtilalom

A tajvani hatóságok *megtiltották* a Japánból származó *fogyasztási cikkek behozatalát* az országba. Változatlanul importálnak európai és amerikai fogyasztási cikkeket. Az intézkedés a Japánnal szembeni növekvő *kereskedelmi deficit* miatt vált szükségessé. Tavaly Tajvannak második legnagyobb kereskedelmi partnerével, Japánnal szemben 3,44 milliárd dolláros *hiányt kellett elkönyvelnie.*

GATT-vizsgálat

Az Európai Közösségek Bizottsága azt javasolta a hét végén a tagországok kormányának, hogy a közösség hivatalosan terjesszen be keresetet a nemzetközi *kereskedelmi és vámtarifa egyezménynél*, a GATT-nál Japán ellen. Ebben kérjék fel a GATT-ot, hogy kezdje meg az európai országokat hátrányosan érintő *japán kereskedelmi gyakorlat kivizsgálását*, ami egy választott bíróság felállítását, majd *esetleg* egy Japán-ellenes *bírósági döntést* vonhat maga után.

A KOPINT jelenti

Negatív rekordok

Az elmúlt héten az ezüst 4,2, a platina 2 százalékkal drágult, az arany ára nem változott. Enyhén emelkedett a réz és a horgany ára. Az UNCTAD jelentése szerint 1960 óta nem voltak ilyen alacsonyak a nyersanyagárak. A brazíliai esős időjárás (amely kedvez a szójababföldeknek) és az erős dollár „nyomása alatt tartja" a gabonaárakat. A szójabab- és dara 3,2 százalékkal, a búza 2,4 százalékkal, a kukorica 1,6 százalékkal lett olcsóbb. A New York-i és londoni tőzsdén alig gyengült a cukor jegyzése, a kávéárak azonban ismét rekordszintet értek el; 1390 fontba kerül tonnánként. A kakaó 3 százalékkal drágult.

1 USA-dollár értéke 1982. február 12-én

angol fontban	0,5432
osztrák schillingben	16,651 — 16,751
belga frankban	40,42 — 40,50
francia frankban	6,0450 — 6,0500
NSZK-márkában	2,3855 — 2,3870
olasz lírában	1,270,50— 1,271,00
holland forintban	2,6150 — 2,6175
japán yenben	237,55
Az arany ára: dollár (finom uncia) London	377,50

Békemozgalmi tanácskozás Amszterdamban

Megálljt a neutronbombának — megálljt a nukleáris fegyverkezési versenynek! — ezzel az elnevezéssel tevékenykedik az a *holland* békemozgalom, amely mind nagyobb tömegeket mozgósítva egyik szervezője volt a *Nyugat-Európában* kibontakozott nagyarányú háborúellenes akciósorozatnak. E mozgalom február 13-án és 14-én nemzetközi tanácskozást rendezett *Amszterdamban*, hogy megvitassák a közvélemény állásfoglalásának, tiltakozó szavának erősítésében rejlő további lehetőségeket, az ezzel kapcsolatos feladatokat. Az értekezleten, amelyen húsz európai ország és az Egyesült Államok békemozgalmának képviselői vettek részt, hazánkat *Sztanyik B. László*, az Országos Béketanács elnökhelyettese képviselte.

— Az amszterdami értekezlet jó alkalmat adott azoknak a tapasztalatoknak az összegzésére, amelyeket az európai békeszervezetek szereztek az elmúlt hónapokban lezajlott tömeges megmozdulások során. A legfontosabb: ezek a demonstrációk valóban tömegesek voltak.

A nyugat-európai közvélemény egységes fellépése hatással van az Egyesült Államokban élőkre is — hangzott el a tanácskozáson —, a meglehetősen szervezetlen, szétaprózott békemozgalom most akcióegységet igyekszik teremteni valamennyi békeszerető erő között.

— Az idei elképzelésekről szólva immár hagyományosan több országban *húsvéti* békemenetet rendeznek, Nagy-Britanniában az ünnep előtti hetet *békehéttévé* nyilvánítják, s ekkor az egész országra kiterjedő akciók zajlanak majd. Emellett a *svájci Báselbe Franciaországból* és az NSZK-ból is érkeznek majd a békemenetre.

Ezeken a júniusi megmozdulásokon mindenütt hangot kap majd a tiltakozás a közép-hatótávolságú nukleáris fegyverek európai telepítése ellen, s a követelés az atomfegyvermentes Európa megteremtésére, a nukleáris leszerelés megvalósítására. Mintegy 40 szervezet jelezte részvételi szándékát azon a tömegtüntetésen, amelyet az ENSZ-ülésszak idején *New Yorkban* rendeznek. Itt nemcsak a nukleáris fegyverkészletek növekedésének megállítása szerepel majd a jelszavak között, hanem az is, hogy a példátlanul magas amerikai hadikiadásokat inkább a társadalom javát szolgáló célokra csoportosítsák át. Közös fellépésről határoztak a dél-európai országok békemozgalmai is. A *görögországi Olimpiából* békestaféta indul, s *Jugoszlávián*, Olaszországon, Franciaországon, Spanyolországon át Portugáliába, onnan pedig a tengeren átkelve ugyancsak New Yorkba érkezik. *A Német Szövetségi Köztársaság* békeszerető erői ugyancsak június elejére, *Reagan* elnök tervezett *bonni* látogatásának idejére időzítik várhatóan több százezreket megmozgató tüntetésüket — mondotta Sztanyik B. László.

Iráni küldöttség Budapesten

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, *Faluvégi Lajos*, a Minisztertanács elnökhelyettese, *Péter János*, az országgyűlés alelnöke és *Puja Frigyes* külügyminiszter fogadta az iráni küldöttséget, amely az iráni forradalom győzelmének harmadik évfordulója alkalmából tartózkodik Budapesten, *Abbasz Duzduzani* parlamenti képviselő vezetésével. A magyar—iráni kapcsolatok fejlesztésének lehetőségeiről, valamint kölcsönös érdeklődésre számot tartó nemzetközi kérdésekről folytattak megbeszéléseket. Az iráni küldöttség vezetője tolmácsolta az iráni nép és az iráni iszlám köztársaság vezetőinek jókívánságait, s tájékoztatást adott az iráni helyzetről.

*

Abbasz Duzduzani hétfő délután Budapesten — az iráni nagykövetség épületében — találkozott a magyar sajtó képviselőivel; ismertette, milyen mélyreható társadalmi, politikai előzményei voltak az iráni forradalomnak, s győzelme után milyen erőfeszítéseket kell tennie az ország vezetésének az új társadalmi célok eléréséért, s hogy a tömegekkel együtt miképpen veszik fel a küzdelmet a külső ellenség, az imperializmus erői ellen. Az MTI tudósítójának kérdésére a küldöttség vezetője a magyarországi megbeszéléseket nagyon jó légkörű, tartalmas találkozóknak mondta, amelyek során köszönetet tolmácsoltak az iráni nép forradalmi ügyének támogatásáért.

KÖZÉLET-DIPLOMÁCIA

Elutazott a salvadori küldöttség

Elutazott Magyarországról a salvadori küldöttség, amely *Ruben Sancheznek*, a Salvadori Kommunista Párt politikai bizottsága tagjának, a Farabundo Martí Nemzeti Felszabadítási Front és a Forradalmi Demokratikus Front hivatalos képviselőjének vezetésével a Hazafias Népfront Országos Tanácsa és a Magyar Szolidaritási Bizottság meghívására tartózkodott hazánkban.

A küldöttséget magyarországi látogatása során fogadta *Sarlós István*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a HNF OT főtitkára, *Harmati Sándor*, a Magyar Szolidaritási Bizottság elnöke, *Darvasi István*, az országgyűlés külügyi bizottságának titkára. A delegáció ellátogatott Nógrád megyébe, ahol a megye politikai és gazdasági életével ismerkedett, s részt vett a FŰTÖBER nagybátonyi gyáregységében szervezett szolidaritási gyűlésen.

Sportküldöttségünk Irakban és Kuvaitban

Magyar sportküldöttség utazott Irakba és Kuvaitba, *Buda István* államtitkár, az OTSH elnöke vezetésével. A küldöttség hivatalos tárgyalásokat folytat a két évre szóló munkaprogram kialakítására.

Makó—Szeged

Magyar—szovjet baráti találkozó

Magyar—szovjet baráti találkozót tartottak hétfőn a Hazafias Népfront *Csongrád* megyei bizottságának rendezésében *Makón* és *Szegeden*. Makón, a malomipari dolgozók gyűlésén elsősorban a béke megvédésének, a leszerelésnek a fontosságát hangsúlyozták. A tanácskozáson részt vett és felszólalt *Nyikolaj Vladirovics Kosztyucsenkó*, a budapesti *Szovjet Kultúra és Tudomány Házának* igazgatóhelyettese.

A szegedi kórház és rendelőintézetben az intézmény MSZBT-tagcsoportjának aktivistái *Ivan Ivanovics Behunnal*, a budapesti Szovjet Kultúra és Tudomány Házának osztályvezetőjével találkoztak. Az eszmecserén elsősorban egészségügyi, szakmai kérdésekről, valamint a Szovjetunió népeinek szociális ellátásáról esett szó.

Bemutatkozik a Paksi Atomerőmű Vállalat

Bemutatkozik a PAV címmel rendezett kiállítás megnyitásával megkezdődött hétfőn a paksi munkás művelődési központban a *Paksi Atomerőmű Vállalat* dolgozóinak, a vállalat megalakulásától napjainkig tartó munkáját, az üzembe helyezésre való felkészülést bemutató rendezvénysorozat.

A bemutatott fényképek, makettek hűen tükrözik azt az erőfeszítést, amelynek eredményeként hamarosan indulhat hazánk első atomerőművének I. blokkja. A programban szereplő filmvetítések nemcsak az erőmű építéséről, hanem magáról az atomról is érdekes ismereteket adnak a látogatóknak.

A filmekkel kapcsolatos kérdésekre a város és az erőmű vezetői válaszolnak az érdeklődőknek.

Az egyhetes programban sportrendezvények is szerepelnek. Többek között cselgáncs- és vívóbemutató, ökölvívó-csapatmérkőzés és szimultán sakkjátszma. Ez utóbbira a PAV minősített sakkozói hívják ki a vállalkozó szellemű és kedvű látogatókat.

Termékváltás Selypen

Falcsatlakozó, csuklósgerinc, ereszlezáró és más, a tetőfedéshez szükséges eternittartozékok gyártását kezdték meg hétfőn a Nyergesújfalui Eternit Művek *selypi* gyárában. A régi cementgyárat alakították át és tették alkalmassá az ilyen, ma még hiánycikknek számító tartozékok előállítására.

A selypi gyárban korábban évi 50 000 tonna, úgynevezett s. 54-es cementet készítettek. A már korszerűtlen berendezésekkel azonban gazdaságtalanná vált a termelés és a gyárkéményeken kikerülő nagy mennyiségű cementpor erősen szennyezte a gyár környékének a levegőjét. Ezért Selypen beszüntették az s. 54-es cement előállítását, a fogyasztók ellátásáról azonban továbbra is gondoskodtak, mert a lábatlani és a bélapátfalvai cementgyárakban berendezkedtek az ilyen cement nagyobb mennyiségű termelésére. Mindkét üzemben a selypinél *jobb körülmények között és olcsóbban gyártják a cementet.*

A Nyergesújfalui Eternit Művek múlt év elején vette át a selypi gyárépületeket, amelyeket példás gyorsasággal átalakított. A nyergesújfaluiak készítették el a termékváltáshoz szükséges műszaki rajzokat, régi gépeket alakítottak át és az építkezések, szerelések zömét is „házilag", külső kivitelező vállalat igénybevétele nélkül végezték el. Így a tervezett 15 millió forint helyett csak 12,5 millió forintba került az átalakítás.

Díjnyertes művek

Új magyar zene a rádióban

Megszületett az új magyar zene — a közönség és a kritikusok 1981. évi díjáért rádiós verseny eredménye. A kritikusok zsűrije *Kósa György:* Hajnal Anna-dalok című, a közönségzsűri pedig *Mártha István:* Karácsony napja című művének ítélte oda a díjat.

A tizenegyedik alkalommal megrendezett új magyar zenei szemlén azok a zenekari, kamarazenei és kórusművek szerepeltek, amelyeket a rádió az elmúlt évben mutatott be. A tavalyi komolyzenei bemutatósorozaton 34 zeneszerző 65 műve hangzott el.

A nyertes zenei műveket február 16-án, kedden 20.10 órakor hallhatják az érdeklődők a Kossuth-adón, ekkor hirdetnek hivatalos eredményt is.

Új szociális intézmények

(Folytatás az 1. oldalról)

tantermes iskolát további négy tanteremmel és tornacsarnokkal akarják bővíteni, a kibocsátott hétmillió forint értékű kötvényből már több mint egymillió forintért vásároltak.

A *hajdúszoboszlói* rendelőintézet létrehozására forgalomba hozott 25 millió forint értékű kötvényből eddig 5 és fél millió forint értékű kelt el és a város vezetői már biztosra veszik, hogy határidő előtt felújíthatják a régi épületet, korszerű berendezéseket, műszereket vásárolhatnak.

Hasonló módon létesítenek új központi orvosi rendelőt a *Tolna* megyei *Tamási* nagyközségben. Ha minden jól halad, akkor az idén megkezdhetik és 1984-ben befejezhetik a korszerű szakrendelésekre is alkalmas központi orvosi rendelő építését.

Makón és a *Baranya* megyei *Bólyban* az öregek *szociális otthonát* bővítik, korszerűsítik. Makón a kibocsátott 5 millió forint értékű kötvényből befolyó összeget a tanács további 5 millióval megtoldja, így korszerűsítik a már meglevő 100 személyes szociális otthont, s újabb pavilon építésével további 20 idős ember számára teremtenek helyet. Bólyban már megvásárolta a lakosság a kibocsátott 1,1 millió forint értékű kötvényt, sőt ennél többet is vásárolt volna, de azt a tanács egyelőre nem veszi igénybe. Most már rendelkezésre állnak az anyagi eszközök ahhoz, hogy 1983-ra felépüljön 50 idős ember napközi otthona — 15 ember számára éjszakai szállást és ellátást is tudnak biztosítani.

Baján 10 millió forint kötvény kibocsátásával a víz- és szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztését hozzák előre.

Túrkevén, ahol a 64 kilométeres úthálózatnak egyelőre csupán egyharmada szilárd burkolatú, az útépítés gyorsításához veszik igénybe a lakosság hozzájárulásának és egyben takarékosságának új formáját. *Zala* megye legfiatalabb városában, *Lentiben* a lakosságtól felvett egymillió forint kölcsönt *a szabadtéri melegvizes fürdő* tőszomszédságában *fedett uszoda* építésére használják fel.

Százötven személyes óvodát vettek birtokukba hétfőn a gyerekek a *salgótarjáni Beszterce* lakónegyedben. A több mint ezer négyzetméter alapterületű óvodát négy hónappal a szerződéses határidő előtt adta át a *Nógrád* megyei Állami Építőipari Vállalat. A hat foglalkoztató termen kívül két tornateremmel, tágas, jól felszerelt melegítő konyhával, betegszobával, könyvtárral, óvónői szobákkal, irodákkal ellátott gyermekintézmény kivitelezésére és berendezésére huszonhat és fél millió forintot költött a tanács, de a megvalósításhoz mintegy ezerötszáz társadalmi munkaórában a városrész lakossága is hozzájárult.

Salgótarján egyik legifjabb városrészének ez már *a harmadik* óvodája, s ez nem véletlen, hiszen az ötezer-hatszáz főnyi lakosságból kétezer a gyerek. Az új óvodának köszönhetően az idén már minden jelentkezőt felvehettek.

Komputeres növénytermesztés

A tavalyihoz képest 100 ezer hektárral nagyobb, együttesen több mint 760 ezer hektár az idén a nádudvari kukorica- és iparnövény-termelési együttműködés 14 megyében levő vetésterülete.

A műszaki-technikai ellátás javítása mellett fokozatosan a gabonatermesztés egészére kiterjesztik a számítógépre alapozott növénytermelési tervező-elemző módszert. Ennek lényege: üzemenként, a helyi közgazdasági adottságok figyelembevételével állítják össze a programot.

JEGYZET

Szabadidőruha

Nem hittünk a szemünknek a tél elején: steppelt sziltönyök, kezeslábasok, kapucnis mellénnyel kiegészített téli sportruhák a hazai kirakatokban! Eddig legfeljebb külföldi magazinokból vagy határon túlról beügyeskedett portékákból alkothattunk fogalmat róla, milyen a modern, szép, meleg sportholmi. S mert alig hittünk a szemünknek, rendkívüli szerencsének, afféle karácsonyi ajándéknak éreztük, amikor az eladó elénk rakta az áhított színt, fazont és méretet.

Most meg majd' féláron, a téli vásár egyik ajánlata, egy a sok közül, s olcsóbb, mint ott, ahonnan korábban szívdobogva, bőrönd aljára gyömöszölve, álhasználtan „beszereztük". És legalább olyan csinos, mint a sztárolt külföldi — BNV-nagydíjas modelleket állítottak be a szériagyártásba.

Elszámították volna magukat a kereskedők, s most szabadulni akarnak a készlettől? Nagyobb igényt jeleztek az iparnak, mint a tényleges kereslet? Csak addig kellett hazánk fiainak a „menő szerelés", amíg afféle státusjelzőként viselhették?

Nem, nem erről van szó, hanem: váratlanul érte a lakosságot, hogy az ipar és a kereskedelem felkészült a megváltozott igényekre, a megnövekedett szabad idő célszerűbb, élvezetesebb kihasználására. Volt oka a maszek butikosnak mérgelődni: az övénél nívósabb kivitelű, ráadásul jó néhány száz forinttal olcsóbb gyári divatholmik elorozták a kuncsaftokat.

De ne legyünk túl optimisták; a siruhához nem kapható cipő, a paplankabáthoz hójáró csizma, a csizmába meleg zokni . . . , szóval van még mivel felzárkóznia a kínálatnak. Az mindenesetre önmagában is jó hír, hogy legnagyobb ruhagyárunk, a Május 1. megnyitotta a sort a téli sportruhákkal. Remélhetőleg követi őket a vízhatlan, terepjáró, könnyű bakancsok gyártója; a nemcsak csípőre passzítható, hanem derékon alul érő szélkabátok készítője; a könnyű hátizsákok és sátrak előállítója —, hogy a szabadban járni-kelni gyalogosan, kis pénzzel is öröm legyen, ne csak az autó komfortjával.

És mert a több szabad időre gazdag programkínálattal készültek fel a turizmus hivatásos szervezői; mert a természetben töltött szabad időnek mind nagyobb a vonzása — ennek kellékeiről is az 5+2 arányban kell gondoskodnia az állami, a szövetkezeti iparnak és kereskedelemnek.

A. A.

Megemlékezés Hajdúszoboszlón

A Barátság jubileuma

Ünnepség és szakmai tanácskozás

Tudósítónktól.

Huszadik éve, hogy a Barátság kőolajvezeték-rendszeren megindult hazánkba a szovjet kőolaj szállítása. Mint ismeretes, 1958-ban, röviddel a KGST kőolaj- és gázipari állandó bizottságának megalakulása után, az érdekelt országok — az NDK, Lengyelország, Csehszlovákia és Magyarország — a Szovjetunió javaslatára határozták el kőolajvezeték megépítését, hogy a Volga menti kőolajmezőkről szénhidrogénhez jussanak. A vezetékrendszer, az európai szocialista országok közötti integrációs folyamat kibontakozására az 1960-as évek elején megépült. Északi ágán Lengyelországnak és a Német Demokratikus Köztársaságnak, déli ágán pedig Csehszlovákiának és Magyarországnak szállít olajat — 1962-től napjainkig mintegy 100 millió tonna kőolaj érkezett be Magyarországra. A korszerű kőolaj-feldolgozó és petrolkémiai iparunk megteremtése és az energiamérleg szerkezeti átalakítása elképzelhetetlen lett volna enélkül.

A Barátság kőolajvezeték, a százhalombattai és a szőnyi kőolajfinomítók, az algyői fölgázüzem, a leninvárosi olefinmű, a Szövetség gázvezetékrendszer a szovjet—magyar gazdasági kapcsolatok jó példái közé tartoznak. A jubileum alkalmából augusztus 30. és szeptember 3. között *ünnepséget és szakmai tanácskozást* rendez az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt Hajdúszoboszlón — magyar és szovjet szakemberek részvételével.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. AUGUSZTUS 31-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre,	Eladási forintban
Angol font	6640,76	6647,41	6654,06
Ausztrál dollár	3732,06	3735,80	3739,54
Belga frank	80,93	81,01	81,09
Dán korona	445,45	445,90	446,35
Francia frank	556,61	557,17	557,73
Hollandi forint	1413,94	1415,36	1416,78
Japán yen (1000)	149,68	149,83	149,98
Kanadai dollár	3086,68	3089,77	3092,86
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	579,28	579,86	580,44
NSZK-márka	1555,28	1556,84	1558,40
Olasz líra (1000)	27,52	27,55	27,58
Osztrák schilling	221,18	221,40	221,62
Portugál escudo	44,94	44,98	45,02
Spanyol peseta	34,44	34,47	34,50
Svájci frank	1827,64	1829,47	1831,30
Svéd korona	629,18	629,81	630,44
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3819,77	3823,59	3827,41

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. AUGUSZTUS 31-TŐL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6447,99	6846,83
Ausztrál dollár	50	3623,73	3847,87
Belga frank	5000	78,58	83,44
Dán korona	1000	432,52	459,28
Finn márka	100	787,95	836,69
Francia frank	500	540,45	573,89
Görög drachma	500	54,15	57,49
Hollandi forint	1000	1372,90	1457,82
Japán yen (1000)	10 000	145,34	154,32
Jugoszláv dinár	100	65,52	69,58
Kanadai dollár	100	2997,08	3182,46
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	562,46	597,26
NSZK-márka	1000	1510,13	1603,55
Olasz líra (1000)	50 000	26,72	28,38
Osztrák schilling	1000	214,76	228,04
Portugál escudo	5000	43,63	46,33
Spanyol peseta	5000	33,44	35,50
Svájci frank	1000	1774,59	1884,35
Svéd korona	100	610,92	648,70
Török líra	1000	22,74	24,14
USA-dollár	100	3708,88	3938,30

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. JÚNIUS 8-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Egy hét a világgazdaságban

Nincs ingyenebéd

Csökkentek a kamatlábak, mozdul a piac – Néha jó hírek is vannak

A közgazdaságtan egyik alaptörvénye szerint *az ingyenebédért fizetni kell valakinek.* Igaz ez olyan esetekre is, amikor a fogyasztás és a fizetés között az összefüggés első látásra talán nem nyilvánvaló. Az államnak ahhoz, hogy fizetni tudjon, *bevételekre* van szüksége, mivel pedig a gazdaságban mindössze három jövedelemtulajdonos van: a lakosság, a vállalatok és a költségvetés, egy adott teher fedezetét csakis valamelyiküktől számlájára lehet kifizetni. (Feltételeztük persze, hogy nem akad olyan külföldi, ki a többletkiadásra nagylelkűen hitelt nyújt.) Emelni lehet például az adókat, ez azonban — hogy a mai valósághoz közeledjünk — a legtöbb tőkés kormányra nem túlságosan kecsegtető alternatíva. Takarékoskodni is lehet („jóléti állam" ide vagy oda, sokan ezt teszik), csökkentik a kiadásokat, mérséklik a kötelezettségeket. Végül a többi jövedelemtulajdonostól kölcsönt is lehet felvenni, s kötvényt kibocsátani. Léteznek olyan helyzetek is, ahol már nem lehet különösebben választani, a gazdasági élet valósága a dilemmát valamilyen irányba eldöntötte. Ingyenes — vagy a költségeknél valóban olcsóbban adható — szolgáltatás vagy termék ugyanis *nem létezik.*

Francia módosítások

Ez a törvény igen sokszor meghatározza a tőkés kormányok cselekvési szabadságát, nem azt teszik, amit esetleg szeretnének, hanem azt, amire lehetőségük van. A franciaországi szocialista kormány például *olyan programmal jutott hatalomra, mely előirányozta a szegények helyzetének javítását és különféle szociális intézkedéseket.* Az idén nyáron azonban a gazdaságpolitikusok kénytelenek voltak a gyakorlatban *részben eltérni a választási vezérfonaltól.* Csökkentek a társadalombiztosítási kiadások, mérsékelték a munkanélküli segélyt, *befagyasztották a béreket és az árakat egyaránt.* Miért? Nyilvánvalóan azért, mert a kiadások korábbi szintjének fenntartására egyszerűen *nem volt fedezet.* A költségvetés korábban *75 milliárd frankos hiánnyal számolt,* az előrejelzések szerint a tényleges deficit *ennél több lenne.* „Ingyenebédre" pedig a büdzséből sem futja, a többletkiadás fedezetét meg kell találni. Ha pedig az előre tervezett jövedelmek nem jönnek be, úgy — hacsak nem emelik az adókat — a kiadásokat kell reális, fedezhető szintre leszállítani. Úgy tűnik, éppen ez a francia költségvetés problémájának a gyökere. A vállalatok ugyanis a stagnáló vagy éppenséggel visszaeső termelés miatt nyilvánvalóan kisebb nyereségre tesznek szert és az államnak a vártnál kevesebb adót fizetnek.

A büdzsédilemma persze nem csupán francia sajátosság, hasonló gondokkal küzdenek Hollandiában. A tulipánok országában a költségvetés hiánya — a pénzügyminisztérium múlt heti közleménye szerint — az idei bruttó nemzeti összterméknek több mint 10 százalékát teszi ki, szemben az „egészségesnek" tartott 4 százalékkal. Ez utóbbi szint eléréséhez azonban, a számítások szerint, a kiadási oldal mintegy *40 milliárd guldenes mérséklésére lenne szükség.* A való életben ezzel szemben — ha a jelenlegi fiskális politikát folytatják Hollandiában — a terhek a szociális kiadások emelkedése következtében mintegy *20 milliárd guldennel emelkednek az évtized közepéig.* (Ugyanezen dokumentum szerint 1986-ig Hollandiában nem fog emelkedni a reálbér.)

Kérdezhetnénk persze: miért baj a költségvetési hiány? A kormány ugyanis a deficitet adott esetben hitelek felvételével, kölcsönkötvények kibocsátásával talán fedezni tudná. De hát ingyen nem lehet étkezni! A deficitet fedező hitelek ugyanis „közfogyasztást" finanszíroznak, beruházási célokra a cégeknek már ugyanazt a pénzt nem lehet odaadni, a magánosok által jegyzett államkölcsön összegéből pedig azok már nem vehetnek részvényt. Ha a költségvetés a felvett pénzt nagyobb hatékonysággal fekteti be, mint a magánszektor — például több munkahelyet létesít —, úgy nincs probléma. Ha viszont nem ez a helyzet, a pénzt valamilyen formában *„felélik"*, úgy voltaképpen *a gazdaság alkalmazkodó képessége lesz gyengébb, hiszen kevesebb forrásra számíthat.*

A héten folytatódott a kamatlábak csökkenése (elsősorban a rövid lejáratúaké) az Egyesült Államokban. Leghitelképesebb ügyfeleiknek „csak" 13,5 százalékot számolnak fel a vezető amerikai kereskedelmi bankok. (Akinek rosszabb a bonitása, az természetesen ezt meghaladó rátát kénytelen elfogadni.) A mérséklődés néhány hét alatt *három százalékpontot tett ki és ezzel a leghitelképesebbeket megillető, úgynevezett prime rate jelentős távolságba került a valamikori 20 százalékos szinttől.* Ezt a folyamatot már *régóta várta* a világ.

Tíz százalék alatt?

A kamatcsökkenés ugyanis a legkevésbé amerikai „belügy". A fejlett tőkés országokban felszámított ráták ugyancsak összefüggésben vannak az USA-szinttel, a nemzetközi kamatszint általános mérséklődése pedig egyetlen hitelfelvevő számára sem lehet közömbös. A felvett kölcsönöknek ugyanis nem fix, hanem „lebegő" kamatlába van, mely a mindenkori „prime"-hoz vagy az úgynevezett londoni bankközi kamatlábhoz igazodik. Márpedig ha ez a két szám *csökken, úgy az adósoknak is kevesebbet kell költeniük adósságszolgálatra.*

A tengerentúli kamatcsökkenésnek jelentős *lélektani* hatása lehet. A gazdasági közvélemény egy része a fejlett tőkés országokban nyilvánvalóan azért „várt ki", mivel a hatalmas reagani költségvetési deficit tükrében egyszerűen *nem hitt a kamatlábak mérséklésében.* Arra, hogy a pszichológia és az érzelmek milyen erőteljes hatást gyakorolnak manapság a gazdaságra, érdemes a közelmúlt egy példáját idézni. A New York-i *Salomon Brothers* tőzsdei alkuszcég vezető közgazdásza, *Henry Kaufman* korábban még minden prognózisában a magas kamatlábak fennmaradását jósolta, augusztus 17-én azonban hirtelen *megváltoztatta* véleményét.

A befolyásos és respektált szakember teljes tekintélyével azt állította, hogy *a jövő év folyamán a hosszú lejáratú kötvények kamata 9—10 százalékos szintre zuhan vissza.* A bejelentés hatására a részvénytőzsdén *vásárlási láz bontakozott ki és az iparvállalatok árfolyamát mérő Dow Jones-index egy nap alatt rekordmértékben, csaknem 39 pontot ugrott.* Augusztus 17-én egyébként a Wall Streeten 93 millió részvény cserélt gazdát, ha *20 000 értékpapírral többet vettek volna meg, akkor kedden a forgalomnak új rekordja születik.* A példa egy kicsit azt mutatja, mennyire *várja* a gazdasági élet szerte a világon az alkalmakat az optimizmusra. (Talán hihetetlennek tűnik, hogy egy rövid nyilatkozat ekkora hatást idéz elő a tőkés világ legnagyobb tőzsdéjén. Cikkünk hitelét azonban talán növeli, ha megemlítjük, hogy a történetet az Economistból vettük át, „lelkük rajta". Mindenesetre jó lenne tudni, kinek a nyilatkozata indíthatna el fellendülést a világkereskedelemben . . .)

Az átlagember bizalma

Jó lenne ismerni a „varázsszavakat" azért is, mert mostanában többségben vannak a baljóslatú hírek. Alighanem minden országnak megvan a maga „kamatlába", tehát az a mutató, amit a közvélemény a gazdasági helyzet *alapvető indikátoraként* fogad el. Egy adott országban ez a figyelt adat lehet a kereskedelmi mérleg egyenlege, egy másikban *a fogyasztói áremelkedés mértéke,* egy harmadikban *az ipari termelés alakulása. Angliában viszont minden bizonnyal a munkanélküliségi ráta.* Ez az arány már három éve egyfolytában emelkedik, és augusztusban 12,5 százalékkal csúcsot döntött.

A brit közvélemény nagy része ezek után akkor fogja komolyan venni a gazdasági helyzet javulásáról szóló hivatalos nyilatkozatokat, ha ez a reflektorfénybe állított mutató javulni kezd. Vagyis: hiába került közelebb az egyensúlyi helyzethez a kereskedelmi mérleg, és hiába növekedett dinamikusan az országban a munka termelékenysége. Ezúton az átlagember bizodalmát *még nem lehet visszaszerezni.* Természetes viszont, hogy az adott országban az átgondolt kormánypolitika azon kérdések megoldására törekszik, melyeket a közvélemény „alapindikátorként" kezel. A rendelkezésre álló eszközök nagyságát, az ösztönzés mértékét azonban a gyakorlatban *behatárolja* a törvény: ingyenebéd sehol nincsen.

Gonda György — Szentgáli Péter

Diszkont áruház

Diszkont áruházat nyitott Győr belvárosában, az *Árpád út 42.* szám alatt a Győr-Sopron megyei Iparcikk Kereskedelmi Vállalat. Az ezer négyzetméter alapterületű áruházat egy régi raktár helyén alakították ki. Ötezerféle árucikket árusítanak, *több mint a felét kedvezményesen.*

A győri diszkont áruház hétfőtől péntekig délelőtt 10 óra és délután 6 óra között fogadja a vásárlókat. Nagy választék van lakásberendezési, ruházati és műszaki cikkekből. *Televíziócserét* is lebonyolítanak.

Fűtés napenergiával

A napsugárzás hőenergiáját hasznosítja vízmelegítésre a tiszaföldvári Építő-, Vasipari és Szolgáltató Szövetkezet új terméke, a *Solarfor nevű napkollektor.* A berendezés, amely két üzemmérnök — *Forrai Sándor* és *Huszár Károly* — tervei alapján készül, *nyaraló- és lakóépületek idényjellegű melegvíz-ellátására,* alacsony hőmérsékletű fűtőrendszerek üzemeltetésére és kisebb méretű medencék vizének hőszabályozására alkalmas.

A dohányzóasztal nagyságú napkollektor minden tetőszerkezetbe beépíthető, s a berendezés hőfelfogó részét, a bordázott csőkígyót kell a vízvezetékhez csatlakoztatni. A csőkígyót kitöltő víz felmelegedése az így keletkező fajsúlykülönbség következtében folyamatos áramlást indít meg. A napkollektor komplett melegvíz-ellátó rendszerrel együtt alkalmazva folyamatos üzemet biztosít, mert kedvezőtlen sugárzási viszonyok esetén a melegvíz-tároló automatikusan *elektromos üzemmódra* kapcsol át.

A tiszaföldvári szövetkezet vállalja a napkollektorok gyors, szakszerű felszerelését és üzembe helyezését is.

KGST-bizottsági ülés Moszkvában

A vegyipari együttműködés eredményei

Hétfőn Moszkvában megkezdődött a KGST vegyipari együttműködési állandó bizottságának 60. ülésszaka. A tanácskozáson a tagországokat miniszterei, illetve miniszterhelyetteseik képviselik. A magyar delegációt *Körtvélyes István* ipari miniszterhelyettes vezeti.

Az ülés részvevői elsősorban azt vitatják meg, milyen eredmények születtek eddig a KGST-ben a vegyipari termelés sokoldalú nemzetközi szakosítása és kooperációja területén, s hogyan lehetne még tovább lépni. Nagy figyelmet szentel a bizottság a KGST-országok tudományos-műszaki együttműködésének. A jelenlegi ötéves tervre kidolgozták a tagországok közös kutatási tervét. Ennek legfontosabb témái között szerepel a műtrágyák minőségének javítása a könnyebb szállítás és tárolás érdekében, a jelenleginél korszerűbb szénhidrogén-előállítási módszerek kidolgozása, az aerosolos tartályok töltését és csomagolását végző gépsorok létrehozása.

Megvitatja a bizottság azt is, hogyan lehetne még összehangoltabbá tenni a KGST-országok kapacitásbővítő és új üzemek létesítését szolgáló beruházásait a vegyiparban, a cellulóz- és papíriparban, valamint a mikrobiológiai iparban. Jelentést hallgat meg a testület arról, hogyan halad az energiaigényes és kevésbé energiaigényes vegyipari termelésben megvalósítandó gyártmányszakosításról és kooperációról 1979-ben elfogadott általános egyezmény végrehajtása.

Verőcemaros

Tanácskozás a vizek védelméről

Vizeket érő szennyeződések, hatásuk és az ellenük való védekezés címmel kezdődött kétnapos tudományos ülés tegnap Verőcemaroson. A tanácskozáson több, mint száz kutató, vízügyi és a vizek védelmével foglalkozó szakember előtt csaknem harminc előadás hangzik el. Az ülést *Stefanovits Pál* akadémikus nyitotta meg. Egyebek között elmondta: a rohamos ipari, mezőgazdasági és kommunális fejlődés következtében megszaporodtak a veszélyforrások. A védekezés ellenük ma már társadalmi összefogást kíván, hiszen a szennyezett vizek gyakran károsítják az élővilágot, az emberi környezetet.

A szakemberek a többi között leszögezték: a termelők felelősek és kötelesek a veszélyes hulladékok kezelését és ártalmatlanítását elvégezni, s nem kis feladatról ván szó, mert hiszen jelenleg már csupán a fővárosban és az azt övező Pest megyében évente mintegy *130 ezer tonna szennyezőanyag* képződik, melyek jórésze rontja a vizek minőségét is. A gyógyszergyárakban például — a felmérések szerint — naponta tíz-tizenöt tonna a megsemmisítésre váró hulladék. A részvevők megállapították: a technika jelenlegi színvonalán a hulladékok műszakilag szabályozott, biztonságos átmeneti tárolása is megoldható, csupán az anyagi ráfordítás mértékében van különbség. Foglalkoztak a tanácskozáson a Balaton, a Fertő tó, a Soroksári-Duna vizének helyzetével, a mezőgazdasági kemizáció, az ipari termelés vízügyi hatásaival is.

A kétnapos eszmecsere ma fejeződik be.

Az űrtrojka már úszhat, teniszezhet

Holnap visszatérés Csillagvárosba

Az egyhetes vendéglátás és a látogató expedíció távozását követő munkák elvégzése után pihenéssel töltötte a hétfőt a Szaljut 7. szovjet űrállomás két űrhajósa.

Az űrből múlt pénteken visszatért három űrhajós, *Leonyid Popov, Szvetlana Szavickaja* és *Alekszandr Szerebrov* továbbra is a bajkonuri űrrepülőtéren pihen. Túlestek a visszatérés után kötelező orvosi ellenőrzéseken, s szervezetük már szinte teljesen visszaszokott a földi körülményekhez. Az orvosok hétfőre már az úszást és a teniszezést is engedélyezték nekik. A legalaposabb vizsgálaton Szvetlana Szavickaja esett át, s az orvosok maradéktalanul elégedettek az eredménnyel.

Mint *Ilja Taraszov*, a bajkonuri orvosi szolgálat vezetője egy interjúban elmondta, a szovjet űrhajósok felkészítésének módszerei már ma lehetővé teszik, hogy *a nők a leghatékonyabb munkát végezzék a világűrben. Szavickaja szervezete ugyanolyan jól birkózott meg a súlytalansággal, mint a férfiaké*, röviddel a visszatérés után pedig már ismét ugyanazokat az adatokat mérték nála, mint a start előtt.

A három űrhajós, miután kipihente az út fáradalmait, szerdán tér vissza Csillagvárosba.

Diákok a gyümölcsösben

Szabolcsi almaszedő táborok

Szabolcs-Szatmárban tegnap megnyitották kapuikat az almaszedő táborok. Az évtizedes gyakorlatnak megfelelően az almatermelő gazdaságok legjelentősebb őszi munkájukhoz egyetemek és főiskolák hallgatóinak segítségét is igénybe veszik. Az idén 17 termelőszövetkezet és állami gazdaság rendezett be tábort a Szabolcsba érkező fiatalok számára. Sok helyütt téliesíthető szövetkezeti üdülőkben helyezik el a diákokat, s ismét benépesülnek az úttörőtáborok és az üdülőházak is.

A tábornyitás alkalmából 2200-an érkeztek, hogy egy hetet töltsenek el a szabolcsi kertek gyümölcsének betakarításával. Hét turnusban október közepéig mintegy *20 ezer fiatal* segíti majd az almaszüretet. Többek között almaszedőket várnak a közös gazdaságok Győrből, a műszaki főiskoláról, a Debreceni Orvostudományi és Agrártudományi Egyetemről, a salgótarjáni és a szarvasi főiskoláról, a Budapesti Műszaki Egyetemről, az egri és a nyíregyházi tanárképzőből. Az idén először középiskolásokat is fogadnak a táborokban; hétfőn például a polgári gimnázisták 250 fős csoportja kezdte meg munkáját Nyírtasson, s jönnek középiskolások Salgótarjánból, Ózdról, valamint a fővárosból is.

KÖZÉLET-DIPLOMÁCIA

Üdvözlő távirat

Malaysia nemzeti ünnepe, a függetlenség kikiáltásának 25. évfordulója alkalmából *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke *Szultán Hadzsi Ahdam* sah legfelső uralkodót, *Lázár György*, a Minisztertanács elnöke, *dr. Mahathir Mohamed* miniszterelnököt táviratban üdvözölte.

Várkonyi Péter fogadta a Holland Kommunista Párt külügyi titkárát

Várkonyi Péter, az MSZMP Központi Bizottságának titkára hétfőn fogadta a pihenés céljából hazánkban tartózkodó *Jan de Boo-t*, a Holland Kommunista Párt külügyi titkárát. A vendéggel megbeszélést folytatott *Szűrös Mátyás*, a KB tagja, a külügyi osztály vezetője.

A szívélyes, baráti légkörű találkozókon véleményt cseréltek a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseiről és a két párt közötti kapcsolatokról.

Gáspár Sándor fogadta a Mali Dolgozók Országos Szövetségének főtitkárát

Gáspár Sándor, a SZOT főtitkára, az SZVSZ elnöke hétfőn, a Szaktanács székházában fogadta *Bakary Karambét*, a Mali Dolgozók Országos Szövetségének (UNTM) főtitkárát, aki a SZOT vendégeként gyógykezelésen tartózkodik hazánkban. A szívélyes, baráti légkörű megbeszélésen szó volt a magyar, illetve a mali szakszervezetek jelenlegi feladatairól, az együttműködés továbbfejlesztéséről, valamint a nemzetközi szakszervezeti mozgalom időszerű kérdéseiről, elsősorban az SZVSZ X. kongresszusán elfogadott határozatok megvalósításából adódó feladatokról.

Juhár Zoltán hazaérkezett Mexikóból

Juhár Zoltán belkereskedelmi miniszter, az Országos Idegenforgalmi Tanács elnöke hazaérkezett a mexikói Acapulcóból, ahol az Idegenforgalmi Világszervezet által rendezett idegenforgalmi világtalálkozón vett részt. A találkozón értékelték az 1980. évi manilai világkonferencián elfogadott ajánlások végrehajtásának menetét, és kijelölték az idegenforgalom további fejlesztésének főbb irányait.

Juhár Zoltán felszólalásában ismertette hazánk idegenforgalmi helyzetét, a fejlesztésben elért eredményeket, tájékoztatta a részvevőket arról, Magyarországon milyen intézkedéseket tettek a Manilában megfogalmazott ajánlások megvalósítására.

Juhár Zoltán látogatást tett *Jorge de la Vega Dominquez* mexikói kereskedelmi miniszternél.

Kitüntetések

Egervári Pálnak, a Magyar Vöröskereszt XIII. kerületi vezetősége titkárának több évtizeden át végzett eredményes munkásságáért, nyugdíjba vonulása alkalmából az Elnöki Tanács a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta. A kitüntetést *Király Andrásné*, a budapesti pártbizottság titkára hétfőn adta át.

Az Elnöki Tanács *Kukk István* rendőr vezérőrnagynak a Belügyminisztériumban végzett több évtizedes eredményes munkája elismeréseként, nyugállományba vonulása alkalmából a Szocialista Magyarországért Érdemrendet adományozta. A kitüntetést hétfőn *Horváth István* belügyminiszter adta át.

Új evangélikus püspök

Az északi evangélikus egyházkerület gyülekezetei *dr. Ottlyk Ernő* nyugalomba vonult püspök helyett *dr. Nagy Gyula* teológiai tanárt választották az egyházkerület püspökévé. Az Elnöki Tanács megadta a hozzájárulást dr. Ottlyk Ernő püspök felmentéséhez és dr. Nagy Gyula püspökké választásához.

Dr. Babics Antal köszöntése

Hétfőn, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem elméleti tömbjében tartott ünnepi ülésen köszönötték *dr. Babics Antal* akadémikust, nyugalmazott egyetemi tanárt, az egészségügyi dolgozók szakszervezetének elnökét 80. születésnapja alkalmából. Az ünnepségen *dr. Füzi István*, az egészségügyi dolgozók szakszervezetének főtitkára a szakszervezet mintegy 250 ezer tagja nevében köszöntötte a tudóst, a közéleti embert, aki több mint öt évtizede oktat, nevel, gyógyító-megelőző tudományos tevékenységet fejt ki, s részt vett az orvosok szakszervezetének megszervezésében. A szocialista társadalomért, az egészségügyért, a közösségért és az egyénekért végzett sok évtizedes, önzetlen munkájával nagy tekintélyt szerzett magának. Kiemelkedő tudósnak, köztiszteletben álló társadalompolitikusnak ismerik országszerte — hangsúlyozta, majd átnyújtotta az ünnepeltnek csaknem négy évtizedes kimagasló szakszervezeti tevékenységének elismeréseként, a szakszervezet elnöksége által adományozott *Weil Emil-emlékplakettet*.

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem tanácsa nevében *dr. Széchény Andor* rektor méltatta Babics Antal oktató, gyógyító munkásságát. Példát mutatott a munka szeretetére, az ember megbecsülésére, a betegek tiszteletére, és az önmagunk iránti legteljesebb igényességre — mondotta többi közt, és átadta dr. Babics Antalnak a *Senator honoris causa universitatis* — az egyetemi tanács tiszteletbeli tagja — oklevelet, amelyet az egyetemi tanács nemrég alapított a több évtizedes kiemelkedő oktató-nevelő-gyógyító és tudományos munka elismerésére.

Ezután *dr. Pintér József*, a Magyar Urológusok Társaságának elnöke méltatta Babics Antalnak a budapesti urológiai klinika fejlesztésében, tudományos munkájában elért eredményeit.

Az ülésen *Tejmuraz Csikovánvi*, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének első titkára a Szovjetunió Össz-szövetségi Tudományos Sebésztársaságának jókívánságait tolmácsolva elmondta, hogy Babics professzor a Szovjetunió Orvostudományi Akadémiájának külföldi tagjaként tudományos munkásságával jelentős mértékben hozzájárult az urológiai tudomány és klinikai gyakorlat fejlődéséhez, a szovjet és a magyar tudósok együttműködéséhez. A Magyar Tudományos Akadémia, orvostudományi intézetek, klinikák vezetői, az ünnepelt pályatársai és tanítványai köszöntőikben felidézték Babics professzor sikerekben gazdag életpályájának jelentős állomásait, meleg szavakkal méltatva az urológia szaktudományának korszerű továbbfejlesztésében, a szakorvosok képzésében elért eredményeit.

Országos tanévnyitó Debrecenben

(Folytatás az 1. oldalról)

ságoktól. Az aggodalmak *nem indokolatlanok*. Az új munkarendet gondos előkészítés előzte meg, kialakításánál tekintetbe vettük az oktatásügy szakértőinek, a társadalmi szervezetek képviselőinek véleményét. Egy év múlva megvizsgáljuk a tapasztalatokat. Most mindenkitől azt kérem, hogy dolgozzék a célok megvalósításáért. Az 5 napos munkahét bevezetése össztársadalmi vívmány és érdek, amely népünk művelődésében minőségi változást hozhat. Az új helyzet különös felelősséget ró az oktatási és a közművelődési intézményekre, amelyek számára most megnövekedtek az együttműködés lehetőségei. Iskolák, könyvtárak, múzeumok, művelődési otthonok, sportlétesítmények, a rádió, a televízió és a sajtó újszerű összefogására van szükség ahhoz, hogy a több szabad időt egész társadalmunk, de különösen az ifjúság kulturált módon tudja felhasználni.

Ezzel a változással új helyzetbe került a család is. A hosszabb hétvége legyen *mindenekelőtt a családé* — mutatott rá Köpeczi Béla —, a családban végzett közös munkáé, a közös művelődésé, a közös szórakozásé és a pihenésé. Erősítse a gyermek és a szülő közötti kapcsolatokat, a család egységét és összetartozását, harmóniáját.

A párt Központi Bizottsága idén áprilisban határozatot hozott a közoktatás továbbfejlesztésére — mondotta a továbbiakban. — A Művelődési Minisztérium ennek alapján cselekvési programot készít, amely meghatározza a feladatokat, a végrehajtás ütemét és eszközeit. Mindezt széles körben megvitatjuk, s elfogadása után mindenkitől, aki az oktatásügyünkben érdekelt, kérjük: támogassa a művelődési kormányzatot ennek végrehajtásában.

Az idei eredményekről szólva Köpeczi Béla felhívta a figyelmet arra, hogy fokozódó gazdasági nehézségeink ellenére az oktatás céljaira fordítandó anyagi eszközök *nem csökkennek*, a gondok enyhítésére azonban a társadalom további hathatós, közvetlen segítségére is szükség van.

— Minden új tanév kezdete új elhatározásokat szül tanulóban, pedagógusban, szülőben. A megújulásnak ebben az évente visszatérő, elgondolkoztató és cselekvésre ösztönző hangulatában kérem: tegyenek meg mindent, hogy a következő tanév valamennyi óvodában, általános és középiskolában, egyetemen és főiskolán eredményes legyen — mondotta befejezésül a művelődési miniszter.

A művelődési miniszter tanévnyitó beszéde után általános és középiskolások, valamint a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola debreceni tagozatának ütős együttese adott műsort.

Tegnap, a Budapesti Műszaki Egyetemen megtartották a szakmunkások számára szervezett egyetemi előkészítők, a SZET-tanfolyamok összevont tanévnyitóját. Az immár 10 éves múltra visszatekintő tanfolyamok megnyitóján részt vevő mintegy 500 műszaki, agrár, közgazdász és jogi tanulmányokra készülő szakmunkást *Sólyom Ferenc*, a SZOT titkára köszöntötte.

Az első tanórát jelző csengetés tegnap sok helyütt új iskolában, tanteremben szólalt meg. Az építők országszerte számos oktatási intézményt adtak át, így többek között Budapesten, Kazincbarcikán, Egerben, Szombathelyen és Veszprémben kezdhette tanulmányait több ezer diák korszerű körülmények között.

Fürjtojásból házitészta

Fürjtojásból készült házitészta gyártására rendezkedik be a Sasad Tsz, amely egy régi épületből átalakított üzemben még az idén megkezdi a termelést.

A kétmillió forintos beruházást széles körű piackutatás előzte meg, amelynek során tésztakészítő kisiparosokkal bérmunkában gyártattak fürjtojásból tésztát. *Meglepően nagy érdeklődés* mutatkozott a különleges technológiával előállított készítmény iránt. A fürjtojás ugyanis igen gazdag ásványi sókban, kedvező az aminósav-összetétele, így a korszerű táplálkozásban mindinkább növekszik jelentősége. Az ebből készült tésztát különösen *terhes kismamáknak* ajánlják a szakemberek.

Az új készítmény 20 dekás csomagolásban jelenik majd meg, a hagyományos tésztákkal azonos áron. Ausztriából, Franciaországból és az NSZK-ból is jelentkeztek már vásárlók.

Megemlékezés Hajdúszoboszlón

A Barátság jubileuma

Ünnepség és szakmai tanácskozás

Tudósítónktól.

Huszadik éve, hogy a Barátság kőolajvezeték-rendszeren megindult hazánkba a szovjet kőolaj szállítása. Mint ismeretes, 1958-ban, röviddel a KGST kőolaj- és gázipari állandó bizottságának megalakulása után, az érdekelt országok — az NDK, Lengyelország, Csehszlovákia és Magyarország — a Szovjetunió javaslatára határozták el kőolajvezeték megépítését, hogy a Volga menti kőolajmezőkről szénhidrogénhez jussanak. A vezetékrendszer, az európai szocialista országok közötti integrációs folyamat kibontakozására az 1960-as évek elején megépült. Északi ágán Lengyelországnak és a Német Demokratikus Köztársaságnak, déli ágán pedig Csehszlovákiának és Magyarországnak szállít olajat — 1962-től napjainkig mintegy 100 millió tonna kőolaj érkezett be Magyarországra. A korszerű kőolaj-feldolgozó és petrolkémiai iparunk megteremtése és az energiamérleg szerkezeti átalakítása elképzelhetetlen lett volna enélkül.

A Barátság kőolajvezeték, a százhalombattai és a szőnyi kőolajfinomítók, az algyői földgázüzem, a leninvárosi olefinmű, a Szövetség gázvezetékrendszer a szovjet—magyar gazdasági kapcsolatok jó példái közé tartoznak. A jubileum alkalmából augusztus 30. és szeptember 3. között *ünnepséget és szakmai tanácskozást* rendez az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt Hajdúszoboszlón — magyar és szovjet szakemberek részvételével.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. AUGUSZTUS 31-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre,	Eladási forintban
Angol font	6640,76	6647,41	6654,06
Ausztrál dollár	3732,06	3735,80	3739,54
Belga frank	80,93	81,01	81,09
Dán korona	445,45	445,90	446,35
Francia frank	556,61	557,17	557,73
Hollandi forint	1413,94	1415,36	1416,78
Japán yen (1000)	149,68	149,83	149,98
Kanadai dollár	3086,68	3089,77	3092,86
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	579,28	579,86	580,44
NSZK-márka	1555,28	1556,84	1558,40
Olasz líra (1000)	27,52	27,55	27,58
Osztrák schilling	221,18	221,40	221,62
Portugál escudo	44,94	44,98	45,02
Spanyol peseta	34,44	34,47	34,50
Svájci frank	1827,64	1829,47	1831,30
Svéd korona	629,18	629,81	630,44
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3819,77	3823,59	3827,41

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK ÉRVÉNYBEN: 1982. AUGUSZTUS 31-TŐL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6447,99	6846,83
Ausztrál dollár	50	3623,73	3847,87
Belga frank	5000	78,58	83,44
Dán korona	1000	432,52	459,28
Finn márka	100	787,95	836,69
Francia frank	500	540,45	573,89
Görög drachma	500	54,15	57,49
Hollandi forint	1000	1372,90	1457,82
Japán yen (1000)	10 000	145,34	154,32
Jugoszláv dinár	100	65,52	69,58
Kanadai dollár	100	2997,08	3182,46
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	562,46	597,26
NSZK-márka	1000	1510,13	1603,55
Olasz líra (1000)	50 000	26,72	28,38
Osztrák schilling	1000	214,76	228,04
Portugál escudo	5000	43,63	46,33
Spanyol peseta	5000	33,44	35,50
Svájci frank	1000	1774,59	1884,35
Svéd korona	100	610,92	648,70
Török líra	1000	22,74	24,14
USA-dollár	100	3708,88	3938,30

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. JÚNIUS 8-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Egy hét a világgazdaságban

Nincs ingyenebéd

Csökkentek a kamatlábak, mozdul a piac – Néha jó hírek is vannak

A közgazdaságtan egyik alaptörvénye szerint *az ingyenebédért fizetni kell valakinek.* Igaz ez olyan esetekre is, amikor a fogyasztás és a fizetés között az összefüggés első látásra talán nem nyilvánvaló. Az államnak ahhoz, hogy fizetni tudjon, *bevételekre* van szüksége, mivel pedig a gazdaságban mindössze három jövedelemtulajdonos van: a lakosság, a vállalatok és a költségvetés, egy adott teher fedezetét csakis valamelyikük számlájára lehet kifizetni. (Feltételeztük persze, hogy nem akad olyan külföldi, ki a többletkiadásra nagylelkűen hitelt nyújt.) Emelni lehet például az adókat, ez azonban — hogy a mai valósághoz közeledjünk — a legtöbb tőkés kormányra nem túlságosan kecsegtető alternatíva. Takarékoskodni is lehet („jóléti állam" ide vagy oda, sokan ezt teszik), csökkentik a kiadásokat, mérséklik a kötelezettségeket. Végül a többi jövedelemtulajdonostól kölcsönt is lehet felvenni, s kötvényt kibocsátani. Léteznek olyan helyzetek is, ahol már nem lehet különösebben választani, a gazdasági élet valósága a dilemmát valamilyen irányba eldöntötte. Ingyenes — vagy a költségeknél valóban olcsóbban adható — szolgáltatás vagy termék ugyanis *nem létezik.*

Francia módosítások

Ez a törvény igen sokszor meghatározza a tőkés kormányok cselekvési szabadságát, nem azt teszik, amit esetleg szeretnének, hanem azt, amire lehetőségük van. A franciaországi szocialista kormány például *olyan programmal jutott hatalomra, mely előirányozta a szegények helyzetének javítását és különféle szociális intézkedéseket.* Az idén nyáron azonban a gazdaságpolitikusok kénytelenek voltak a gyakorlatban *részben eltérni a választási vezérfonaltól.* Csökkentek a társadalombiztosítási kiadások, mérsékelték a munkanélküli segélyt, *befagyasztották a béreket és az árakat egyaránt.* Miért? Nyilvánvalóan azért, mert a kiadások korábbi szintjének fenntartására egyszerűen *nem volt fedezet.* A költségvetés korábban *75 milliárd frankos hiánnyal számolt,* az előrejelzések szerint a tényleges deficit *ennél több lenne.* „Ingyenebédre" pedig a büdzséből sem futja, a többletkiadás fedezetét meg kell találni. Ha pedig az előre tervezett jövedelmek nem jönnek be, úgy — hacsak nem emelik az adókat — a kiadásokat kell reális, fedezhető szintre leszállítani. Úgy tűnik, éppen ez a francia költségvetés problémájának a gyökere. A vállalatok ugyanis a stagnáló vagy éppenséggel visszaeső termelés miatt nyilvánvalóan kisebb nyereségre tesznek szert és az államnak a vártnál kevesebb adót fizetnek.

A büdzsédilemma persze nem csupán francia sajátosság, hasonló gondokkal küzdenek Hollandiában. A tulipánok országában a költségvetés hiánya — a pénzügyminisztérium múlt heti közleménye szerint — az idei bruttó nemzeti összterméknek több mint 10 százalékát teszi ki, szemben az „egészségesnek" tartott 4 százalékkal. Ez utóbbi szint eléréséhez azonban, a számítások szerint, a kiadási oldal mintegy *40 milliárd guldenes mérséklésére lenne szükség.* A való életben ezzel szemben — ha a jelenlegi fiskális politikát folytatják Hollandiában — a terhek a szociális kiadások emelkedése következtében mintegy *20 milliárd guldennel emelkednek az évtized közepéig.* (Ugyanezen dokumentum szerint 1986-ig Hollandiában nem fog emelkedni a reálbér.)

Kérdezhetnénk persze: miért baj a költségvetési hiány? A kormány ugyanis a deficitet adott esetben hitelek felvételével, kölcsönkötvények kibocsátásával talán fedezni tudná. De hát ingyen nem lehet étkezni! A deficitet fedező hitelek ugyanis „közfogyasztást" finanszíroznak, beruházási célokra a cégeknek már ugyanazt a pénzt nem lehet odaadni, a magánosok által jegyzett államkölcsön összegéből pedig azok már nem vehetnek részvényt. Ha a költségvetés a felvett pénzt nagyobb hatékonysággal fekteti be, mint a magánszektor — például több munkahelyet létesít —, úgy nincs probléma. Ha viszont nem ez a helyzet, a pénzt valamilyen formában *„felélik"*, úgy voltaképpen *a gazdaság alkalmazkodó képessége lesz gyengébb, hiszen kevesebb forrásra számíthat.*

A héten folytatódott a kamatlábak csökkenése (elsősorban a rövid lejáratúaké) az Egyesült Államokban. Leghitelképesebb ügyfeleiknek „csak" 13,5 százalékot számolnak fel a vezető amerikai kereskedelmi bankok. (Akinek rosszabb a bonitása, az természetesen ezt meghaladó rátát kénytelen elfogadni.) A mérséklődés néhány hét alatt *három százalékpontot tett ki és ezzel a leghitelképesebbeket megillető, úgynevezett prime rate jelentős távolságba került a valamikori 20 százalékos szinttől.* Ezt a folyamatot már *régóta várta* a világ.

Tíz százalék alatt?

A kamatcsökkenés ugyanis a legkevésbé amerikai „belügy". A fejlett tőkés országokban felszámított ráták ugyancsak összefüggésben vannak az USA-szinttel, a nemzetközi kamatszint általános mérséklődése pedig egyetlen hitelfelvevő számára sem lehet közömbös. A felvett kölcsönöknek ugyanis nem fix, hanem „lebegő" kamatlába van, mely a mindenkori „prime"-hoz vagy az úgynevezett londoni bankközi kamatlábhoz igazodik. Márpedig ha ez a két szám *csökken, úgy az adósoknak is kevesebbet kell költeniük adósságszolgálatra.*

A tengerentúli kamatcsökkenésnek jelentős *lélektani* hatása lehet. A gazdasági közvélemény egy része a fejlett tőkés országokban nyilvánvalóan azért „várt ki", mivel a hatalmas reagani költségvetési deficit tükrében egyszerűen *nem hitt a kamatlábak mérséklésében.* Arra, hogy a pszichológia és az érzelmek milyen eröteljes hatást gyakorolnak manapság a gazdaságra, érdemes a közelmúlt egy példáját idézni. A New York-i *Salomon Brothers* tőzsdei alkuszcég vezető közgazdásza, *Henry Kaufman* korábban még minden prognózisában a magas kamatlábak fennmaradását jósolta, augusztus 17-én azonban hirtelen *megváltoztatta* véleményét.

A befolyásos és respektált szakember teljes tekintélyével azt állította, hogy *a jövő év folyamán a hosszú lejáratú kötvények kamata 9—10 százalékos szintre zuhan vissza.* A bejelentés hatására a részvénytőzsdén *vásárlási láz bontakozott ki és az iparvállalatok árfolyamát mérő Dow Jones-index egy nap alatt rekordmértékben, csaknem 39 pontot ugrott.* Augusztus 17-én egyébként a Wall Streeten 93 millió részvény cserélt gazdát, ha *20 000 értékpapirral többet vettek volna meg, akkor kedden a forgalomnak új rekordja születik.* A példa egy kicsit azt mutatja, mennyire *várja* a gazdasági élet szerte a világon az alkalmakat az optimizmusra. (Talán hihetetlennek tűnik, hogy egy rövid nyilatkozat ekkora hatást idéz elő a tőkés világ legnagyobb tőzsdéjén. Cikkünk hitelét azonban talán növeli, ha megemlítjük, hogy a történetet az Economistból vettük át, „lelkük rajta". Mindenesetre jó lenne tudni, kinek a nyilatkozata indíthatna el fellendülést a világkereskedelemben...)

Az átlagember bizalma

Jó lenne ismerni a „varázsszavakat" azért is, mert mostanában többségben vannak a baljóslatú hírek. Alighanem minden országnak megvan a maga „kamatlába", tehát az a mutató, amit a közvélemény a gazdasági helyzet *alapvető indikátoraként* fogad el. Egy adott országban ez a figyelt adat lehet a kereskedelmi mérleg egyenlege, egy másikban *a fogyasztói áremelkedés mértéke,* egy harmadikban *az ipari termelés alakulása. Angliában viszont minden bizonnyal a munkanélküliségi ráta.* Ez az arány már három éve egyfolytában emelkedik, és augusztusban 12,5 százalékkal csúcsot döntött.

A brit közvélemény nagy része ezek után akkor fogja komolyan venni a gazdasági helyzet javulásáról szóló hivatalos nyilatkozatokat, ha ez a reflektorfénybe állított mutató javulni kezd. Vagyis: hiába került közelebb az egyensúlyi helyzethez a kereskedelmi mérleg, és hiába növekedett dinamikusan az országban a munka termelékenysége. Ezúton az átlagember bizodalmát *még nem lehet visszaszerezni.* Természetes viszont, hogy az adott országban az átgondolt kormánypolitika azon kérdések megoldására törekszik, melyeket a közvélemény „alapindikátorként" kezel. A rendelkezésre álló eszközök nagyságát, az ösztönzés mértékét azonban a gyakorlatban *behatárolja* a törvény: ingyenebéd sehol nincsen.

Gonda György — Szentgáli Péter

Diszkont áruház

Diszkont áruházat nyitott Győr belvárosában, az *Árpád út 42.* szám alatt a Győr-Sopron megyei Iparcikk Kereskedelmi Vállalat. Az ezer négyzetméter alapterületű áruházat egy régi raktár helyén alakították ki. Ötezerféle árucikket árusítanak, *több mint a felét kedvezményesen.*

A győri diszkont áruház hétfőtől péntekig délelőtt 10 óra és délután 6 óra között fogadja a vásárlókat. Nagy választék van lakásberendezési, ruházati és műszaki cikkekből. *Televíziócserét* is lebonyolítanak.

Fűtés napenergiával

A napsugárzás hőenergiáját hasznosítja vízmelegítésre a tiszaföldvári Építő-, Vasipari és Szolgáltató Szövetkezet új terméke, a *Solarfor nevű napkollektor.* A berendezés, amely két üzemmérnök — *Forrai Sándor* és *Huszár Károly* — tervei alapján készül, *nyaraló- és lakóépületek idényjellegű melegvíz-ellátására,* alacsony hőmérsékletű fűtőrendszerek üzemeltetésére és kisebb méretű medencék vizének hőszabályozására alkalmas.

A dohányzóasztal nagyságú napkollektor minden tetőszerkezetbe beépíthető, s a berendezés hőfelfogó részét, a bordázott csőkígyót kell a vízvezetékhez csatlakoztatni. A csőkígyót kitöltő víz felmelegedése az így keletkező fajsúlykülönbség következtében folyamatos áramlást indít meg. A napkollektor komplett melegvíz-ellátó rendszerrel együtt alkalmazva folyamatos üzemet biztosít, mert kedvezőtlen sugárzási viszonyok esetén a melegvíz-tároló automatikusan *elektromos üzemmódra* kapcsol át.

A tiszaföldvári szövetkezet vállalja a napkollektorok gyors, szakszerű felszerelését és üzembe helyezését is.

Egy hét a világgazdaságban

Termelékenységi tabló

Átütemezési kérések a bankvilágnak – Lengyelország haladékot kapott

Tartósan kedvezőtlen gazdasági helyzet idején a termelés tényezői általában világszerte gyakrabban kerülnek nagyító alá, mint a zavartalan konjunktúra időszakában. Ezek között fontos kérdés a termelékenység alakulása, amely meghatározója lehet egy-egy iparág, vagy ország helyének a világon.

Az angol mélypont

Az elmúlt héten egy angol gazdaságkutató intézet érdekes jelentést tett közzé az ipari termelékenység alakulásáról a fejlett tőkés államokban. Nem tekinthető véletlennek, hogy e kérdések éppen a nyár végén kerültek terítékre, hiszen *a kamatlábak csökkenése* ismét felvillantotta a recesszióból való kilábalás reményét. Márpedig ha a megélénküléshez a pénzügyi feltételek ismét adottak, a konjunktúra tartósságát nagy mértékben befolyásolja majd a meglevő és az új beruházások hatékonysága, a munkatermelékenység alakulása.

Az angol adatok tanúsága szerint, ha a brit ipar termelékenységének szintjét *100-nak vesszük*, a termelékenységi mutató az NSZK-ban meghaladja *a 150 százalékot, Franciaországban 180, Japánban 200, az Egyesült Államokban pedig megközelíti a 300-at.* Mindez egyértelművé teszi, hogy a termelékenység szempontjából a szigetország *lemaradása* a közös piaci államokhoz képest mintegy *50—80*, az óceán túlsó partjához képest pedig *200 százalék körüli!* Ez a „fénykép" azonban csak pillanatnyi állapotot fejez ki, a visszatekintés egyértelműen arról tanúskodik, hogy az elmúlt évtizedben a fejlett tőkés országokban *csökkent* a munkatermelékenység növekedési üteme, sőt időnként abszolút mértékben is *visszaesett.*

Japánban például 1960—69 között évente *13 százalékkal* emelkedett a termelékenység, egy évtizeddel később viszont az átlagszám 4,2 százalék volt. Az Egyesült Államokban ugyancz a mutató két évtized fényében 3,4-ről 2,3 százalékra zuhant.

A gazdasági pangás, a pénzügyi nehézségek miatt elhalasztott, vagy végre nem hajtott beruházások, az egyes iparágak termelőberendezéseinek *elöregedése megtörte a termelékenység növekedésének korábban egyenes ívét.* Bebizonyosodott, hogy a legkorszerűbb technikát és technológiát alkalmazó iparágak képesek *növelni* a termelékenységet, ugyanakkor a modernizálásban, *a beruházásban elmaradó ágazatok fokozatosan elgyengülnek, belekerülnek az úgynevezett válságiparágak sorába.* A termelékenység emelése tehát nem kevés tőkét igényel.

A kedvező eredmények azonban *nem csak a pénzügyi lehetőségek függvényei.* A termelékenység emelésének igen fontos oldala az úgynevezett emberi tényező, másrészt viszont meghatározó lehet a vezetés, a szervezés és a szervezettség színvonala. Kincsesbányát jelenthet az előrehaladásban *az innovatív készség és képesség, amely jelentősebb beruházások nélkül is „csodákra" képes.* A japán ipar termelékenysége ma még elmarad az amerikai mögött, az elmúlt két évtizedben mégis csökkent a távolság: a nyersanyagszegény, s korábban még *tőkével sem túlzottan bőségesen ellátott szigetország jelenlegi világgazdasági rangját éppen a szellemi erők koncentrálásával, az azonnali megújulóképességgel, a folyamatos innovációval érte el,* természetesen mindezeket párosítva a „japán csoda" egyéb összetevőivel. Sokatmondó tény, hogy Japánnak 1973 és 1979 között — tehát a világgazdasági válság első szakaszában — *45 százalékkal sikerült emelnie iparának munkatermelékenységét.*

Argentína, Brazília, Mexikó

E rovat hasábjain gyakran esik szó az egyes országok *adósságának* alakulásáról, a kölcsönök és hitelek visszafizetésének átütemezéséről. Nos, az elmúlt hét *keménv leckét adott a bankvilágnak,* hiszen több ország fordult hitelezőihez *halasztásért.* Különösen Latin-Amerikában vált égetővé az átütemezés kérdése. *Argentína, Brazília is a pénzügyileg „gyanús" országok listájára került az elmúlt héten a hitelező bankok, kormányok köreiben.* (Jóllehet Brazília külföldi adósságszolgálata az idén 61 milliárd dollárról 70 milliárdra emelkedik, *nem kért* hitelezőitől *adósságának átütemezését,* és nem kér újabb hitelt a Nemzetközi Valutaalaptól — jelentette ki *Ernane Galveas* brazil pénzügyminiszter Torontóban.) Az elhúzódó gazdasági dekonjunktúra, a cukor piaci árának tartós nyomottsága, a devizabevételek csökkenése a múlt héten arra késztette Kubát is, hogy *először japán, majd többi nyugati bankhitelezőjét felkérje a következő három évben esedékes adósságainak átütemezésére.* (A karibi szigetország gazdasági helyzetéről, a szaporodó gondokról és az intézkedésekről a Magyar Hírlap e rovatában nehány héttel ezelőtt már részletesen szó esett.) Emlékeztetőül csak annyit, hogy az ország exportjának 85 százaléka cukor, s e fontos árucikk piaci ára évek óta csökken. A nagyobb gazdasági gondok elkerülését a többi között azt teszi lehetővé, hogy a szocialista országok, elsősorban a Szovjetunió, kedvezményes áron — vagyis a világpiacinál drágábban — vásárolják meg a cukrot Havannától. Hozzávetőleg 1 milliárd dollár törlesztése válik esedékessé Kubában 1983—85 között mexikói, kanadai, japán, nyugatnémet pénzintézetek számára. Nem hivatalos becslések szerint a szigetország tavalyi adósságállománya a tőkés országok irányába *meghaladta a 3 milliárd dollárt,* ennek az összegnek mintegy *40—50 százaléka magánbankoknak esedékes.* A rövid lejáratú tartozásokat, valamint a hosszabb futamidejű kölcsönök kamatát Kuba időben kívánja megfizetni, az átütemezési kérelem a hosszabb lejáratú kölcsönök törlesztési menetrendjére vonatkozik.

A viharos gyorsasággal romló mexikói gazdasági helyzet új fejleménye, hogy a 80 milliárd dolláros adósággal rendelkező ország újabb haladékot kért az esedékes 10 milliárdos törlesztés kifizetésére. Időközben a nemzetközi pénzügyi intézmények, a magánbankok igyekeznek újabb kölcsönöket *„pumpálni"* a mexikói gazdaságba, mert a latin-amerikai ország esetleges pénzügyi csődje beláthatatlan következményekkel járhat az egész tőkés bankvilágra, pénzügyi rendszerre.

Közös érdek

Kedvező hírek érkeztek az elmúlt héten a lengyel adósságok átütemezésének menetrendjéről. Az országnak hitelező mintegy 500 nyugati magánbank elfogadta azt a varsói kérést, hogy *szeptember 10-e helyett két hónappal később állapodjanak meg az idei, mintegy 2,4 milliárd dolláros adósság átütemezéséről.* (A visszafizetések átütemezéséről szóló tárgyalások csak a nyugati magánbankokkal folynak, a tőkés kormányok ez idáig — a szükségállapotra hivatkozva — nem kezdtek megbeszéléseket az „állami" hitelek sorsáról.) (A tavalyi adósságok sorsáról Varsó és az érdekelt bankok között az idén áprilisban született megállapodás.) Az elképzelések szerint az idén esedékes lengyel tartozások 95 százalékát hosszabb lejáratra ütemezik át, a fennmaradó 5 százalékot, valamint a több mint egymilliárd dollárnyi kamatokat viszont folyamatosan kell kifizetni.

Sokat segíthet a lengyel gazdaság pénzügyi gondjain az a terv, hogy a bankok nem zárkóznak el a kifizetésre kerülő kamatok felének — kereskedelmi hitel formájában történő — visszaáramoltatásától Lengyelországba.

Annyi bizonyos, hogy a bankok a kölcsönösen kedvező megoldások hívei. Nem is tehetnek nagyon másként, hiszen a világ mind több országában jelentkező fizetési gondok *nem kellő alapossággal történő rendezése létében rendithetné meg az évtizedünkben már eddig is súlyos veszteségeket elszenvedő bankvilágot.*

Gonda György—Szentgáli Péter

Megnyílt a lipcsei vásár

Erich Honecker látogatása a magyar kiállításon

Vasárnap délelőtt *ötven ország* több mint hatezer ország kiállítójának részvételével megnyílt Lipcsében a hagyományos őszi vásár. A házigazda — NDK — igen nagy hangsúlyt helyezett *vegyiparának* bemutatására.

A vásáron a szocialista országok sorában hagyományosan jelen van Magyarország is. *Huszonhét külkereskedelmi* és exportjogú vállalat vesz részt hazánkból.

Erich Honecker, az NDK párt- és államfője, *Willi Stoph* miniszterelnök, valamint a párt- és államvezetés több más személyisége vasárnap délelőtt felkereste a *Chemolimpex* Külkereskedelmi Vállalat pavilonját. A vendégeket *dr. Szalai Béla* nagykövet és a magyar kiállítás vezetői üdvözölték. Honecker és kísérete *meglátogatta* a többi szocialista ország pavilonjait is, és elbeszélgetett számos *nyugati ország* nagyvállalatainak vezető képviselőivel is.

Elismerés az Agrokomplexen

Az immár hagyományosan kétévenként nemzetközi részvétellel rendezett *nyitrai* mezőgazdasági kiállításon, az Agrokomplexen ez évben a Hungexpo szervezésében *40 magyar vállalat,* gazdaság, szövetkezet, kutatóintézet vett részt. A *félmillió látogatót* vonzó kiállítás igen sok *elismerést* aratott része a magyar kiállítás volt.

Josef Lenárt, a Szlovák Kommunista Párt első titkára, *Peter Colotka* szlovák miniszterelnök, *Viliam Salgovic* a szlovák nemzeti tanács elnöke, *Frantisek Pitra,* a Csehszlovák Kommunista Párt KB titkára, *Rudolf Rohlicek* és *Matej Lucan* csehszlovák miniszterelnök-helyettesek és több más személyiség a kiállítás alkalmából kívánt további *jó együttműködést* a szlovák és magyar mezőgazdaság fejlesztéséhez.

Magyar Nemzeti Bank

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK
ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 7-TŐL

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre,	Eladási forintban
Angol font	6640,76	6647,41	6654,06
Ausztrál dollár	3710,32	3714,03	3717,74
Belga frank	80,93	81,01	81,09
Dán korona	445,45	445,90	446,35
Francia frank	551,67	552,22	552,77
Hollandi forint	1413,94	1415,36	1416,78
Japán yen (1000)	149,68	149,83	149,98
Kanadai dollár	3086,68	3089,77	3092,86
Kuvaiti dinár	13 185,25	13 198,45	13 211,65
Norvég korona	575,09	575,67	576,25
NSZK-márka	1555,28	1556,84	1558,40
Olasz líra (1000)	27,52	27,55	27,58
Osztrák schilling	221,18	221,40	221,62
Portugál escudo	44,37	44,41	44,45
Spanyol peseta	34,44	34,47	34,50
Svájci frank	1827,64	1829,47	1831,30
Svéd korona	624,35	624,97	625,59
Tr. és cl. rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3819,77	3823,59	3827,41

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK
ÉRVÉNYBEN: 1982. SZEPTEMBER 7-TŐL

Pénznem	vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	Eladási 100 egységre, forintban
Angol font	50	6447,99	6846,83
Ausztrál dollár	50	3602,61	3825,45
Belga frank	5000	78,58	83,44
Dán korona	1000	432,52	459,28
Finn márka	100	787,95	836,69
Francia frank	500	535,65	568,79
Görög drachma	500	53,22	56,52
Hollandi forint	1000	1372,90	1457,82
Japán yen (1000)	10 000	145,34	154,32
Jugoszláv dinár	100	65,52	69,58
Kanadai dollár	100	2997,08	3182,46
Kuvaiti dinár	10	12 802,50	13 594,40
Norvég korona	1000	558,40	592,94
NSZK-márka	1000	1510,13	1603,55
Olasz líra (1000)	50 000	26,72	28,38
Osztrák schilling	1000	214,76	228,04
Portugál escudo	5000	43,08	45,74
Spanyol peseta	5000	33,44	35,50
Svájci frank	1000	1774,59	1884,35
Svéd korona	100	606,22	643,72
Török líra	1000	22,74	24,14
USA-dollár	100	3708,88	3938,30

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1982. JÚNIUS 8-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

A Hungarotex terveiből

Erőfeszítések az exportért

Tudósítónktól.

A textilipari válság hatását tavaly először érzékelte igazán a magyar textilruházati cikkek külkereskedelmével foglalkozó vállalat, a Hungarotex. Nemcsak az árfolyammódosítás, hanem a visszafogott kereslet hatására sem lehet a tőkés export növekedésére számítani az idén — mondta Szabó Józsefné, a Hungarotex vezérigazgatója azon a tegnapi sajtótájékoztatón, amelyet az őszi BNV-n való részvétel alkalmával tartott.

Mindössze két területen csökken az igény kisebb mértékben: a nagyon olcsó, tömegigényeket kielégítő és a divatérzékeny cikkek iránt. A szabadidő- és sportruházat, valamint a női ruházat iránt viszont emelkedik a kereslet. S miután a prognózisok szerint a fogyasztás igen lassú növekedése vagy inkább csak stagnálása várható, a Hungarotex a termékmarketing javításával és új szervezetfejlesztési módszerek végrehajtásával próbálja a forgalom bővítését elérni.

Meglevő 10 irodája és 10 vegyes vállalata mellé két újabb vegyes vállalatot létesített az idén; 1983. január 1-től Modex néven külkereskedelmi társaságot alapít mintegy 10 konfekcióipari vállalat részvételével, 10 millió forintos induló alaptőkével; s jövőre a kötöttáru-főosztály kiválásával a kötöttáru külkereskedelmével foglalkozó leányvállalatot fog létesíteni. A későbbiek folyamán is hasonló decentralizációs elképzelések végrehajtására kíván vállalkozni a Hungarotex, amennyiben a Modex és a leányvállalat sikerrel bizonyítja létjogosultságát.

Vándorló műszerek

Kiállítás a buszban

Szerdáig Budapesten tartózkodik a szovjet *Tyechsznabexport Külkereskedelmi Vállalat* exporttermékeit bemutató vándor szakkiállítás, melyet hétfőn *Dmitri J. Janov,* a kiállítás igazgatója nyitott meg a *Budapesti Műszaki Egyetemen.*

A szovjet külkereskedelmi vállalat képviselői két Ikarus buszban mutatják be legújabb termékeiket, *gyorsítóberendezéseket, ipari röntgenberendezéseket, orvosi radiológiai* műszereket, az anyagok összetételének, állapotának és tulajdonságának vizsgálatára szolgáló eszközöket, atomtechnikai műszereket.

Az idén már néhány napot *Miskolcon* töltöttek, s Budapest után *Veszprémben* és *Tatabányán* mutatják be a műszereket.

Bajai vázlatok

Helyzetelemzés és bizalom

Ha feltennék a kérdést egy államigazgatási szakembernek, hogy általában milyen gondokkal küzd egy kisváros, vagy éppen egy nagyközség, minden bizonnyal gyorsan válaszolna, és felsorolná a *lakás, az egészségügy, a közmű- és úthálózat* megoldásra váró feladatait. Elvégre maguk az államigazgatásban dolgozók tudják a legjobban, hol szorít a cipő, miért és mekkora a távolság egy-egy település *fejlesztési elképzelései és reális lehetőségei* között. Fórumunk olvasói is bizonyára észrevették, hogy mennyire *hasonló gondok* foglalkoztatják a tanácsok vezetőit, legyen szó például egy szabolcsi nagyközségről, vagy egy dunántúli kisvárosról. Aligha véletlen ez az egybecsengés, hiszen a gyökerek mindenütt ugyanoda vezetnek. Éppen ezekről az alapkérdésekről faggattuk — természetesen nem feledkezve meg a helyi sajátosságokról sem — *dr. Kincses Ferencet*, Baja tanácselnökét.

Sorrend

— Mint államigazgatási szakember, saját területén és beosztásából miben látja a VI. ötéves terv előirányzatainak lényegét?

— Talán első helyen említeném azt, hogy ez a terv *a korábbiakhoz képest differenciáltabban* határozza meg a megyeszékhelyek, illetve a kisvárosok, valamint a községek fejlesztésének lehetőségeit, illetve a kisvárosok, valamint a községek fejlesztésének lehetőségeit, arányát. Egyértelmű, hogy a pénzeszközök elosztásánál és felhasználásánál *a kisebb településeknek a korábbinál több* jut, illetve juthatna...

— Miért használ feltételes módot?

— Mert ez az irányelv *azután* született, amikor sok helyütt már megtörtént a rendelkezésre álló pénzek szétosztása, és ma az „újrafelosztásra" jóformán semmi lehetőség nincs. Hallottam olyan megyéről is, ahol a megyeszékhely 90, az összes többi település 10 százalékkal részesedik a fejlesztési alapból. Nálunk, *Bács-Kiskunban lényegesen jobb az* arány, de nem vitás: minden község és kisváros tanácsi vezetőjének alaposan fel van adva a lecke.

— A fejlesztési lehetőségek köre tehát szűkül. Mi ilyen esetben a teendő?

— Mindenekelőtt a mérlegelés, a súlyozás, roppant *körültekintőnek* kell lennünk. Nem mindegy, hogy *mit hagyunk el* terveinkből, elképzeléseinkből, illetve hol fogjuk *szorosabbra* a gyeplőt. Ennek érzékeltetésére pillantsunk egy kicsit vissza a múltba. A IV. ötéves tervben Baján egyértelmű volt a fontossági sorrend: *lakás, egészségügy, iskola.* Jószerével az V. ötéves tervben is hasonló volt a helyzet, azzal a kiegészítéssel, hogy *az általános iskolai tantermépítés a korábbinál nagyobb hangsúlyt* kapott. Most a VI. ötéves tervben nem is annyira átrendeződtek, mint inkább *minőségileg* változtak a fontossági viszonyok. A lakáskérdésnél *a saját erős* építkezéseket kell támogatni, az oktatás terén még nem dobhatjuk sutba a *szükségmegoldásokat* sem, míg az egészségügyben a *színvonal megőrzése* az, amit kitűztünk, kitűzhetünk magunk elé.

Hogyan, miből?

— Bazadiunk ki a három fő beruházási téma közül egyet. A lakásépítésnél tehát az állampolgárok nénzének mobilizálása a cél. Mire kell különös figyelmet fordítaniuk?

— Sok mindent meg kell vizsgálnunk ahhoz, hogy a tervidőszakra előirányzott 2000 lakás megvalósuljon. Az odáig rendben van, hogy tanácsunk előkészíti a lakások közmű- és főműellátását. Azt azonban *pontosan fel kell térképezni, hogy az OTP milyen feltételekkel és mennyi hitelt* tud adni az építkezésekhez, mert csak ennek ismeretében határozható meg, több-kevesebb biztonsággal a lakásépítési kedv. És akkor még nem szóltunk arról, hogy a házgyár teljesítőképessége, méginkább típusválasztéka megfelelőnek bizonyul-e majd?

— Akad olyan tervezett beruházás, amelyet máris törölni kellett elképzelésükből?

— Igen, sajnos ilyen is van. Valószínű, hogy a 37 millió forintért tervezett szakmunkásképző építésére ebben a tervidőszakban nem kerülhet sor. Annak ellenére, hogy égetően szükség volna rá, mégis így kellett döntenünk, mert mint mondottuk, mérlegelni kell, mindenre nem jutott pénz.

— Ha jól veszem ki szavaiból, e terviciklusban Bajan is évente akarják felülvizsgálni a pénzeszközök felhasználását, a terveket, és ha kell, átcsoportosítani a feladatokat. Mégis — noha nem valósulhat meg valamennyi elképzelésük — azért bizonyos előrelépésre számítanak. Miért, hogyan, miből?

— Felsorolnék néhány adatot. Lehet hogy nem lesz túlzottan olvasmányos, számunkra mégis sokat mondóak, sőt, alapvetőek. Tehát 1970-től 1980-ig, Baján *1000 óvodai hely létesült társadalmi összefogással.* Öt év alatt elkészült a városi vízhálózat, teljes egészében *a lakosság* keze munkája nyomán. Évente 1000 új lakásba vezetjük be a földgázt — ez otthononként 50 ezer forint — *ezt az összeget a lakók vállalták.* Megalakult a szennyvízcsatornaépítő társulás, és két esztendeje anyagot biztosítunk az útépítésekhez, és *több a jelentkező, mint amennyi építőanyagunk* van. Emellett — miután errefelé szeretik a zöldet, a parkot — *hatezer fát is ültettek* polgáraink. Így hát ezeknek az adatoknak az ismeretében már nem is olyan kicsi a beszélgetés elején említett fejlesztési játékterünk... Ezenkívül nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy különböző *vállalatokkal, intézményekkel kötött szerződéseink* is jelentős pénzeszközöket biztosítanak számunkra. Mindehhez csak látszólag jelentéktelen adalék: *a bajai adófizetési morál példás.*

Követelőzés helyett

— Ha sikeres, egy-egy településnek új arculatot kölcsönző társadalmi munkáról hallok, mindig eszembe jut: vajon hol az önkéntesség határa?

— Mi is sokat gondolkoztunk ezen, hiszen érezzük: *csinján kell bánni az áldozatkészséggel*, a lokálpatriotizmussal. Úgy gondoljuk — és ezt a gyakorlat is igazolja —: *az állampolgár mindaddig jó szívvel és önként ad, amíg a kitűzött cél számára is fontos, neki is közvetlenül* érdeke. De bármilyen aránytévesztés — és ezt jól eszünkbe vésték — végzetes lehet a társadalmi munka szempontjából. Ehhez még csak annyit, hogy mindenekelőtt tisztában kell lenni a választópolgárok igényeivel, hiszen *enélkül minden terv, elképzelés csak üres szócséplés.* Említettem az imént az elmúlt ötéves tervek fontossági sorrendjét. Nos, a közelmúltban lezajlott társadalmi vitákon kiderült: a sorrend ma már Baján úgy fest, hogy *első a környezetvédelem kérdése*, és ezt követi a közműépítés, majd a művelődési ház építése. Meglepő volt, hogy a lakáskérdés a listán *a hatodik* helyre szorult. Nyilvánvaló, hogy erre is figyelnünk kell, ez az, amiről azt szokták mondani: *helyi* sajátosság. Ilyen megközelítésből, gondolom már az is érthető, hogy *uszodaépítő* akciónknak — kapunyitás jövő év közepén — *23 ezer olyan tania volt, aki egyhavi fizetését* ajánlotta fel...

Egyébként eddig még sohasem látott *megértést, józan ítélőképességet* tapasztalok a bajai választópolgárok részéről. A múlté lett a követelőzés, az „akarom", a „kell", és helyébe valami *mély és őszinte érzés lépett: a féltés. Megőrizni azt, amit elértünk.* És erre ígéretet is tehetek...

Forró Péter

Egy községi tanács fizetőkész türelme

A falu villanyszámlája

Azokról a szélmalomharcokról beszélgettünk *Romhányban*, a tanács vezetőivel, amelyeket a községek kénytelenek megvívni a különböző *szolgáltató* vállalatokkal. Így került szóba, mint ugyancsak szemléletes példa, a helyi *közvilágítás* dolga.

Jó néhány éve, de lehet annak már egy évtizede is — erre *Hajzsel Ferenc* vb-titkár már nem is emlékszik, olyan régen volt —, *leszerelték a községi közvilágítás villanyóráját.* Azóta a helyi tanács — nem a legpontosabb kifejezés, de mondjuk így — átalányt fizet. Ez úgy megy, hogy az utcai lámpák villanyégőinek *egyórányi áramfogyasztását beszorozzák a közvilágítási órák* számával. Romhányban 400 lámpahely van, valamennyi 60-as égővel, s ezek összfogyasztása után fizeti a tanács a villanyszámlát.

120 ezer — semmiért

És itt a baj! Tudniillik olyan villanyfényes éjszaka még tán nem is volt a faluban, amikor *minden* utcai lámpa világított volna. Sőt! Előfordul, hogy *több mint 100 égő nem világít hónapokig.* Állandó lakossági panaszok forrása, az utcákon kiapadt fényforrások dolga. Óvatos becslések szerint — mert mint hallom, a helyzet inkább rosszabb —, évi átlagot tekintve az utcai lámpáknak *mintegy 30 százaléka nem ad* fényt.

Emiatt van aztán a tanácsiak szélmalomharca... Romhányban az *Észak-magyarországi Áramszolgáltató* — az ÉMÁSZ — körzeti szerelőinek dolga, *kötelessége, hogy kéthetente ellenőrizzék* a község közvilágítását. Ilyen, viszonylag rövid időközönként kellene jönniük a szerelőknek, hogy a hibás égőket kicseréljék. Elvégre ezzel nem úgy van, mint belül a házakban, hogy kiég a „körte" a nagycsillárban, és már áll is valaki a konyhaszékre, hogy újat tegyen a rossz helyébe. Az utcai oszlopokra nem szabad felmennie senkinek sem, *csakis az illetékes szerelőknek.* Csakhogy ők meg nem jönnek, sokszor hónapszámra. Hiába üzenget, levelez a tanács.

Fogadkozik a vb-titkár, hogy ezúttal már egyenesen *Miskolcra* megy, az ÉMÁSZ központjába, s onnan hív ki vezető embereket. Számolják meg ők maguk, hány lámpa nem ég megint a község utcáin. *Tuskó Mihály* tanácselnök pedig mérgesen számolgat. Egy utcai villanyégő átlagos évi fogyasztási díja körülbelül 1000 forint. Következésképp *a község évi villanyszámlája 400 ezer forint.* Mármost, ha vesszük, hogy az égők mintegy 30 százaléka — mint szó volt róla — általában nem világít... Nos, évente *körülbelül 120 ezer forintot fizet ki a tanács — semmiért!* Az elnök azt mondja — s nem igyekszem megcáfolni —, hogy az áramszolgáltatók részéről mindez jogtalan haszonszerzés.

Tűnődöm: ugyan hány település lehet még országszerte, ahol a sötéten meredező villanyoszlopok után fizetik az áramszolgáltatást? Erre a kérdésre azonban, jól tudom, Romhányban nem várhatok választ. Elég az illetékeseknek a maguk baja. Annyit azért még megtudok tőlük, hogy annak idején azért vezették be a nem éppen kifizetődő villanyszámlázást, mert a *fogyasztásmérő órájuk elromlott*, s az áramszolgáltatók szerint a *Gödöllői Ganz Árammérőgyártól* nem tudtak újat beszerezni helyette.

Jól ismerem az említett gödöllői gyárat, s tudom, tucatszám lehetne sorolni a világ országait, ahová árammérő berendezéseket exportálnak. Hogyhogy nem tudnak az ilyen — mondhatjuk: alapvető — hazai igényeknek megfelelni? *Szabó István*, a gödöllői gyár igazgatója. Mi sem természetesebb tehát, hogy hozzá megyek, s elmondom neki tövi-ről hegyire a Romhányon hallottakat. Mi erről a véleménye?

Gödöllő cáfolja

Mindenekelőtt a romhányi vezetők *fizetőkész türelmén* csodálkozik a gyár igazgatója. Véleménye szerint a községbelieknek *már rég nem azt kellene számlálgatni, hogy, mikor, hány lámpa nem világít* az utcákon. A körzeti szerelőkkel vívott kilátástalan harc helyett, a *fogyasztásmérőt kellett volna követelniük* az ÉMÁSZ-tól! A fogyasztó ugyanis nem köteles átalányrendszerű díjszámlázást elfogadni.

A lényeg azonban most következik. A gödöllői Ganz Árammérőgyár az idén *szerződést kötött a Magyar Villamosművekkel* (ide tartozik az ÉMÁSZ is), hogy a teljes hazai szükséglet szerinti mennyiségben gyárt egyfázisú fogyasztásmérőket. A gödöllői üzem ezt megfelelő termékváltással, kapacitásbővítéssel, az eddiginél jobb munkaszervezéssel — s véletlenül sem az exportja rovására! — *tudta vállalni.* Hitelesített, garantáltan megbízható árammérőket ajánl a gyárigazgató. Tanácsa pedig a romhányiaknak — s minden „hasonló cipőben járó" községbelieknek, hogy járjanak el az illetékes áramszolgáltató vállalatnál új fogyasztásmérők felszerelése ügyében, kérésüket nem tagadhatják meg.

Szélmalomharc?

A várható költségekről pedig íme egy kis számítás: maga a fogyasztásmérő — a legdrágább is — *legfeljebb 1000 forint.* Lehet, hogy két, vagy három mérőhelyet kell majd kijelölni, így a mérők ára összesen legfeljebb 3000 forint. A szerelési költség — kerüljön akár 10, vagy 20 ezer forintba — szinte elenyésző ahhoz az évi 120 ezer forinthoz, amit a romhányiak, ki tudja mióta, a sötétbe meredő lámpaoszlopok után fizetnek. A községi villanyszámlából még további megtakarítások is lehetségesek — jegyzem örömmel —, ha úgynevezett *„alkonykapcsolót"* szerelnek fel. Ez a beállítható automata ugyanis mindenkor a fény erősségnek megfelelően „gyújtja vagy oltja" az utcai lámpákat.

Végezetül az árammérőgyár igazgatójának még arra is van egy tetszetős javaslata, hogyan lehetne a községi közvilágítási égők rendszeres cseréjét megoldani. A kisvállalkozások korát éljük! Általában minden településen van olyan villanyszerelő mester, aki, ha vállalná, s *letenné a hálózatszerelői vizsgát*, s mellé megszerezné a szükséges munkavédelmi jártasságot, alkalmas volna erre a közérdekű szolgálatra.

Elgondolkodom: milyen egyszerű is így, ez az egész! Csak hát a szélmalomharcaink... Lehet, hogy némelyikhez már magunk is ragaszkodunk?...

D. Kiss János

A SZEMÉLYZETI munkáról Fórumunk hasábjain a közelmúltban közöltünk több részes sorozatot; az *Állam és Igazgatás* augusztusi számában ugyancsak erről olvashattunk tartalmas írást. *Csollák Gábor*, a Tanácsi Hivatal főosztályvezetője „A káder és személyzetpolitikai elvek gyakorlati végrehajtása a tanácsi szervezetben" címmel foglalja össze gondolatait. Részletesen foglalkozik néhány olyan kérdéssel, amelyre a tanácsok vezetőinek és személyzeti apparátusának már ma válaszolniuk kell. Ezek közé tartozik többek között *a vezetőutánpótlás nevelésének* kérdéskör. A statisztikai adatok ugyanis arról árulkodnak, hogy az elkövetkező években *sokan érik el a nyugdíjkorhatárt*; a jelenlegi apparátus 16 százaléka ebben a ciklusban, illetve a következő elején már nem lesz aktív tanácsi dolgozó; a nyugdíj előtt állók aránya *a tisztségviselők és a vezetők körében* még magasabb, több mint negyedrészük néhány esztendőn belül visszavonul.

A tanulmány szerzője sorra veszi *a minősítések* hiányosságait is. Megállapítja, hogy ezek gyakran *elnagyolt*, kurta, fél oldalnál nem hosszabb terjedelmű „művek", amelyek *nem adnak hű képet az emberről*, sablonosak, sőt, esetenként még ellentmondásosak is. A vezetők minősítése pedig gyakran *nélkülözi intézkedéseik társadalmi és politikai hatását*, s nem tartalmazzák a minősített vezető *utánpótlás-nevelő* készségét.

SZOKATLAN HANGVÉTEL, sajátos stílus és meglepően bátor következtetéslevonás jellemzi *dr. Mónus Lajos:* „A démon sugallata" című írását, amelyben a szerző *a jogi túlszabályozással* kapcsolatos gondolatait adja közre. A cikk mottója egy kevéssé ismert népi mondás — *„Hol sok a törvény, ott sok az örvény"* —, s a szerző nem is rejti véka alá: saját tapasztalatai *igazolni látszanak* az idézett bölcsességet. Eleve *elhatárolja* magát azon „tanult barátaitól", akik igénylik és művelik a túlszabályozás kutatását. Véleménye szerint ugyanis sokan *nem az okokat, hanem az okozatokat* vizsgálgatják, s — mint nálunk a társadalomtudományi kutatások általában — ebből igyekeznek „új tudományos" eredményeket produkálni...

A szerző gondolatmenete meglehetősen szubjektív, egyben szenvedélyesebb az átlagos szakcikkek okfejtésénél; s emellett remek irodalmi és szakirodalmi példázatokkal is igazolja — színesíti — megállapításait. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy a szerző nem érvel *objektív tényekkel*, avagy nem jut objektív — bár helyenként kissé elszomorító — következtetésekre. Például arra, hogy a túlszabályozás „végső fokon" a *túlzott centralizációban* gyökerezik; a jog szerepének túlbecsülése oda vezetett, hogy nálunk szinte minden intézkedés *csak jogszabályi úton* válik elképzelhetővé; s ha egy társadalmi jelenséget nem tudunk megnyugtatóan elrendezni, nem valószínű, hogy ezt jogszabállyal el lehet érni...

A FOLYÓIRAT legújabb számából megemlítjük *dr. Varga József:* „A kormányok konzultációs mechanizmusa az európai szocialista országokban", *Varga Györgyi:* „A város és környéke ellátási együttműködése", valamint *dr. Fejér Judit:* „Az alkoholisták kötelező gyógykezelése államigazgatási elrendelésének tapasztalatai" című írását.

R. V.